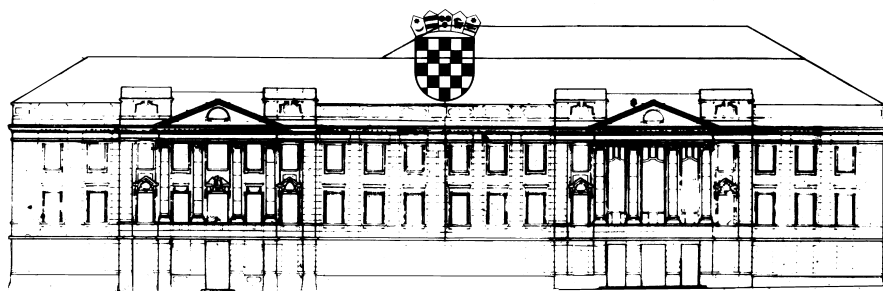

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XVI.

BROJ 426

ZAGREB, 8. XII. 2005.

14. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

**GODIŠNJI OBRAČUN PRORAČUNA
RH ZA 2004.**

- PRIJEDLOG GODIŠNJEG OBRAČUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU		
<i>Većina zastupnika zadovoljna ostvarenjem Proračuna za 2004.</i>		
	M. Kozar	3
- PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SREDSTVIMA ZA ZAŠTITU BILJA		
<i>Visoki standardi zaštite ljudi i okoliša</i>		
	V. Žugaj	14
- PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE O OPĆIM NAČELIMA SUDJELOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE U PROGRAMIMA ZAJEDNICE		
<i>Pravni okvir za sudjelovanja u programima EU</i>		
	I. Čerkez	17
- PRIJEDLOG ZAKONA O PRODAJI STANOVA NAMIJENJENIH ZA NADSTOJNIKA STAMBENE ZGRADE		
	A. Favro	19
- PRIJEDLOG ZAKONA O OBALNOJ STRAŽI REPUBLIKE HRVATSKE		
<i>I dalje princip koordinacije u nadzoru i zaštiti mora</i>		
	V. Žugaj	21
- PRIJEDLOG ZAKONA O TELEVIZIJI HRVATSKOGA SABORA		
	S. Šurina	26
- PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O PRIJEVOZU U CESTOVNOM PROMETU		
<i>Cilj s aspekta sigurnosti prometa - tehnički ispravna vozila</i>		
	S. Šurina	29
- IZVJEŠĆE O RADU PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA ZA 2004. GODINU		
<i>Diskriminacija žena posebno izražena na tržištu rada</i>		
	J. Šarlija	31
- IZVJEŠĆE O RADU NACIONALNE ZAKLADE ZA ZNANOST, VISOKO ŠKOLSTVO I TEHNOLOGIJSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU		
<i>Potpora reformi visokog obrazovanja</i>		
	Đ. Krmpotić	36
- GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA HRVATSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVITAK (HBOR) ZA 2004. GODINU		
<i>Potpora hrvatskim izvoznicima</i>		
	Đ. Krmpotić	39
- IZVJEŠĆE S PRIJEDLOGOM MJERA ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA U SVEZI S IZDANIM DRŽAVNIM JAMSTVIMA KREDITORIMA PRIVATNOG DRUŠTVA BRODOGRADILIŠTE "VIKTOR LENAC" D.D. RIJEKA		
<i>Netočno i neistinito informiranje</i>		
	Đ. Krmpotić	41
- PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI I DOPUNI ODLUKE O REDOSLIJEDU I DINAMICI PRIVATIZACIJE INA INDUSTRIJE NAFTE d. d.		
<i>Suglasnost za odgodu prodaje dionica INA-e</i>		
	S. Šurina	46
- PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PREDSEDNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE		
<i>Povučen Prijedlog odluke</i>		
	S. Šurina	49
- PRIJEDLOG ODLUKE O PRESTANKU ZASTUPNIČKOG MANDATA ZASTUPNICE SNJEŽANE BIGE FRIGANOVIĆ I POČETKU ZASTUPNIČKOG MANDATA NJEZINE ZAMJENICE IVANE POSAVEC KRIVEC		
	S. Šurina	50
- PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PREDSEDNIKA, ZAMJENIKA PREDSEDNIKA I ČLANOVA UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKE ENERGETSKE REGULATORNE AGENCIJE		
	S. Šurina	51
- IZVJEŠĆA MANDATNO-IMUNITENOG POVJERENSTVA O POKRETANJU KAZNENOG POSTUPKA PROTIV ZASTUPNIKA BRANIMIRA GLAVAŠA, JOZE RADOŠA I VLADIMIRA ŠIŠLJAGIĆA		
	S. Šurina	51
- PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU PREDSEDNIKA ODBORA ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE BRANIMIRA GLAVAŠA I IZBOR PREDSEDNICE ODBORA ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE ZASTUPNICE NEVENKE MAJDENIĆ		
	S. Šurina	52

PRIKAZ RADA:

- 14. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 18, 19, 20, 24. I 25. SVIBNJA TE 1, 2, 3, 8, 9. I 10. LIPNJA 2005.

PRIJEDLOG GODIŠNJEG OBRAČUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU

Većina zastupnika zadovoljna ostvarenjem Proračuna za 2004.

Na ovoj sjednici Vlada je, sukladno Zakonu o proračunu, prezentirala zastupnicima Prijedlog godišnjeg obračuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu. O ovom dokumentu povela se opsežna polemična rasprava koja se svela na međusobne optužbe oporbe i vladajućih oko toga tko je uspješnije vodio državne financije te ekonomsku politiku. Naime, za razliku od vladajućih, oporba smatra da lani nisu ostvareni zacrtani ciljevi makroekonomske, gospodarske i fiskalne politike.

Oporbeni zastupnici prigovorili su Vladi da nije uspjela naplatiti planirane prihode, napose od trošarina, niti kontrolirati rashode, što je dovelo do daljnjeg rasta javnog duga, kao i vanjskog duga. Tvrde i da je proračunski umjetno smanjen, budući da je država lani povukla dividendu HT-a. Osim toga, u postotku od 4,9 BDP-a nisu iskazane ni neplaćene obveze od više od 5 mln. kuna, što administracije, što trgovačkih društava u vlasništvu države. Optužili su Vladu da im je predočila falsificirani dokument, odnosno tehnički rebalans proračuna koji je sama napravila u prosincu prošle godine, kako bi izbjegla kontrolu nad trošenjem proračunskog novca. Naime, pozivajući se na ovlaštenja iz Zakona o izvršenju proračuna, bez znanja Sabora povećala je proračunske okvire za

više od 250 mln. kuna, na što - tvrde - nije imala pravo. Najviše joj zamjeraju to da se nije bavila reformama (zauzstavljene su čak i one koje je pokrenula bivša Vlada), te da nije osigurala potrebne potpore gospodarstvu, te da je sredstva predviđena za razvoj "upucala" u čistu potrošnju. Posljedice - zaustavljanje investicija, te restrukturiranja, modernizacije i razvoja Željeznice.

Dakako, vladajući su to opovrgavali, navodeći da svi prihodi nisu ostvareni prema planu, ali da su ipak bili veći nego godinu dana ranije, te da je Vlada, u granicama mogućnosti, vodila računa i o socijalnoj i o razvojnoj dimenziji Proračuna. Podsjetili su na to da je prošlogodišnji Proračun baziran na pokazateljima za 2003. te da su zacrtani ciljevi dugoročnog karaktera, tako da se već u prvoj godini mandata ne mogu očekivati puni efekti. Unatoč tome - tvrde - ostvareni su pozitivni pomaci u konsolidiranju javnih financija i kvalitetne strukturne promjene na makroekonomskom planu. Ako Vlada vodi lošu gospodarsku politiku, kako to da je upravo lani izvoz prvi put rastao brže od uvoza, te da je nakon 7 godina napokon poboljšana kreditna rejting Republike Hrvatske, čulo se u raspravi.

Glasovanje je pokazalo da je većina nazočnih zastupnika ipak bila zado-

voljna ostvarenjem prošlogodišnjeg Proračuna. Naime, ponuđeni dokument dobio je "zeleno svjetlo", a prihvaćeno je i Izvješće o korištenju proračunske rezerve.

Uvodno spomenimo još da je Sabor, na prijedlog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, zadužio Vladu RH da mu u roku od 30 dana dostavi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za njihove potrebe, uz obrazloženje zbog čega dosad nije izvršila tu zakonsku obvezu.

O PRIJEDLOGU

Predloženi dokument zastupnicima je obrazložila državna tajnica Ministarstva financija, mr.sc. **Martina Dalić**.

Uvodno je napomenula da je fiskalna politika u 2004. godini bila u funkciji realizacije temeljnog ekonomskog cilja Vlade - zauzdavanja iznimno brzog rasta vanjskog duga, te stabiliziranja njegove razine, mjereno udjelom u bruto domaćem proizvodu, uz istovremeno ostvarivanje ciljeva u području investicijske i socijalne politike. Rezultat - vanjski dug je lani porastao samo za 4,5 posto BDP-a, u odnosu na povećanje od 15,5 posto tijekom 2003. Deficit platne bilance je istovremeno smanjen sa 6,8 na 4,7 posto

BDP-a. Temeljne osobine fiskalne politike koje su omogućile ovakve rezultate i koje bi trebale rezultirati daljnjim stabiliziranjem razine tog duga u ovoj godini su konsolidiranje javnih financija, povećanje transparentnosti državnih operacija i smanjivanje deficita državnog proračuna te ostalih dijelova javnog sektora, naglašava državna tajnica. Naime, deficit državnog proračuna smanjen je s 3,8 posto u 2003. na 2,9 posto u 2004. godini, a deficit ukupnog javnog sektora (mjereno konsolidiranom općom državom) sa 6,3 na 4,9 posto BDP-a. Usmjeravanjem zaduživanja države na domaće tržište mijenja se i struktura javnog duga u korist domaće komponente, napominje dalje gospođa Dalić. U situaciji kad je njegov pretežit dio još uvijek inozemni dug, kad je likvidnost financijskog sustava zadovoljavajuća, a potreba i potražnja za visoko kvalitetnim papirima države velika, njena veća prisutnost na domaćem tržištu kapitala omogućila je i razvoj tog tržišta, kao i porast njegove likvidnosti.

Ukupni proračunski prihodi u 2004. "težili" su 80,7 mlrd. kuna, što je 77,7 posto više nego prethodne godine, dok su rashodi poslovanja iznosili 83,1 mlrd. kuna. Deficit državnog proračuna smanjen je s 3,8 u 2003. na 2,9 posto, a deficit ukupnog javnog sektora sa 6,3 na 4,9 posto BDP-a.

Tijekom 2004. smanjen je primarni deficit, tj. onaj koji se dobije kad se iz ukupnog deficita isključe kamate, odnosno povećana državna štednja. Ukupni višak državnog proračuna, odnosno ukupnog javnog sektora, povećan je s 1 posto BDP-a u 2003., na 2,1 posto u 2004. godini. To znači da je javni sektor iz tekućih poreznih i neporeznih prihoda uštedio nešto više od 4 milijarde kuna i uložio ta sredstva u investicije. Napor smanjivanja deficita je utoliko važni-

ji što je istodobno povećana i transparentnost državnih operacija, napominje gospođa Dalić. Naime, u Proračun je uključen dio operacija koje su se ranije odvijale izvan njega (dio investicijskih rashoda i subvencije Hrvatskim željeznicama.) Time je omogućeno i nesmetano funkcioniranje HŽ-a, te stvoren prostor da se ta tvrtka može u potpunosti posvetiti zadacima restrukturiranja i financijskog konsolidiranja.

Ukupni proračunski prihodi u 2004. "težili" su 80,7 mlrd. kuna, što je 7,7 posto više nego prethodne godine, dok su rashodi poslovanja iznosili 83,1 mlrd. kuna. Rashodi za zaposlene povećani su u odnosu na 2003. za 3 posto, materijalni rashodi 2 posto, a financijski rashodi, odnosno kamate za 13,4 posto. Subvencije su povećane za milijardu i 248 mln. kuna, primarno zbog povećanja subvencija HŽ-u.

Naknade građanima i kućanstvima bile su 9,9 posto više nego u prethodnoj godini (45,2 mlrd. kuna). Najviše se izdvajalo za mirovine i mirovinska primanja (25,4 mlrd. kuna), za mirovine hrvatskih branitelja (2,7 mlrd. kuna) i skrb o njima (1,3 mlrd. kuna) te za zdravstveni sustav (13,8 mlrd. kuna). Tijekom prošle godine uredno su financirani investicijski radovi, tako da su svi investicijski projekti završeni na vrijeme, naglašava državna tajnica. Iz državnog proračuna je za tu namjenu izdvojeno 4,2 mlrd. kuna, ili više od 20 posto nego prethodne godine. Sveukupni javni sektor (državni proračun, izvanproračunski fondovi i lokalna samouprava) uložio je u investicije 11,3 mlrd. kuna ili 6 posto bruto domaćeg proizvoda.

RADNA TIJELA

Matični **Odbor za financije i državni proračun** podupro je ovaj dokument bez rasprave, te predložio Saboru da ga usvoji, uz zaključak o prihvatanju Izvješća o korištenju proračunske zalihe za 2004. godinu. Isto je učinio i **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, uz sugestiju Saboru da zaduži Vladu RH da ga izvijesti o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih

manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za njihove potrebe (riječ je o obvezi iz članka 37. st.3. Ustavnog zakona).

Članovi tog državnog tijela su od nadležnih ministarstava zatražili objašnjenje zbog čega su na nekim stavkama ostala neutrošena sredstva, dok neke nisu ni realizirane. Primjerice, potrošeno je manje od 40 posto sredstava predviđenih za implementaciju Zakona o azilu, a za poticanje poduzetništva žena svega 21,72 posto. Nadalje, na poziciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti nisu uopće trošena sredstva planirana za praćenje i unapređenje položaja osoba s invaliditetom, dok je na stavci Povjerenstva Vlade RH ostalo neutrošeno čak 63,46 posto sredstava osiguranih za potrebe invalidnih osoba. Članovi Odbora zahtijevali su i objašnjenje tko upravlja Republičkim fondom "Kralj Zvonimir" i donosi odluke o trošenju sredstava za skrb o prognanicima, budući da ima prigovora da se ta sredstva dodjeljuju selektivno.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje državne tajnice Ministarstva financija, mr.sc. Martine Dalić, **Dragica Zgrebec** je ispravila njen navod da je deficit od 6,5 posto iz 2003. godine u 2004. smanjen na 4,5 posto. Napomenula je da su to neusporedivi podaci, budući da je prvi izračunat po modificiranoj metodi (u Hrvatskoj je tada primijenjena prvi puta) dok je prema usporednoj metodi, odnosno gotovinskom načelu iznosio 4,9 posto. Deficit od 4,5 posto je, kaže, posljedica toga što je država lani "povukla" gotovo 2 mlrd. kuna dobiti iz HT-a.

Nakon što je zastupnike izvijestio o stavovima matičnog Odbora, **Šime Prtenjača** je najavio da će Klub zastupnika HDZ-a poduprijeti ovo proračunsko izvješće, jer iz njega proizlazi da su ostvareni temeljni ciljevi makroekonomske, gospodarske i fiskalne politike predviđeni za 2004. godinu. Među ostalim, poboljšana je i kreditni rejting Hrvatske. Stopa rasta bruto društvenog proizvo-

da od 3,8 posto bila je zadovoljavajuća, ima li se u vidu da je u prvom kvartalu trebalo zaustaviti njegov značajan pad koji je došao do izražaja u zadnjem kvartalu 2003. Do usporavanja rasta investicija na stopu od 4,4 posto došlo je zbog toga što su one dostigle vrhunac u ljeto 2003, naročito u cestogradnji, a za 2004. je bilo planirano da se javna poduzeća manje zadužuju. Osobna potrošnja je prošle godine imala realni porast od 3,9 posto. Državna potrošnja je prvi put realno pala, a došlo je i do promjene u strukturi uvoza i izvoza. Izvoz se povećavao stopom od 5,4 posto, dok je uvoz usporio rast (3,5 posto), tako da je stupanj pokrivenosti uvoza izvozom povećan na oko 48,4 posto. Bruto investicije u kapital su također rasle, a povećana je i industrijska proizvodnja (za 3,7 posto), i to najviše u prerađivačkom sektoru i proizvodnji metala, koja ima značajno učešće i u strukturi izvoza. Značajni porast zabilježile su prehrambena, drvna i kemijska industrija, što znači da je došlo do njihova oporavka, kao i trgovina na malo. U turizmu je stabiliziran odnos domaćih i stranih gostiju (ponovno nam se vraćaju Nijemci, Talijani i Slovenci) a ukupno je registrirano oko 6 posto više dolazaka i 2 posto više noćenja.

Vlada nije provodila nužne reforme, niti je osigurala potrebne potpore gospodarstvu, što je razlog daljnjem padu stope gospodarskog rasta i svih loših makroekonomskih kretanja u prošloj godini.

Zahvaljujući povećanju zaposlenosti za oko 1,2 posto, stopa nezaposlenosti smanjila se za oko 6 posto. Bruto plaće su porasle za oko 6,4 posto a neto plaće za 5,9 posto u odnosu na 2003. su stabilizirane na relativno niskoj razini (iako je na njihovo kretanje negativno utjecalo poskupljenje nafte, plina i prehrambenih proizvoda krajem godine). Unatoč pritiscima na aprecijaciju kune,

odnos tečaja kune, i prema euru i prema dolaru, zadržao se u ovim uvjetima na zadovoljavajućoj razini. Vanjski dug se smanjuje (država je smanjila svoje učešće za oko 9,4-9,5 posto) što je svakako pozitivna tendencija. Banke sudjeluju u strukturi ukupnog zaduženja s oko 25 posto, a najviše su se zadužile krajem prošle godine.

Značajno je to da svoje plasmane počinju u većoj mjeri usmjeravati gospodarstvu, dok su ih ranije pretežito usmjeravale stanovništvu. To također upućuje na jačanje gospodarskog sektora. Međutim, stanovništvo je još uvijek više zaduženo od gospodarstva, s tim da raste i štednja (za oko 10 posto). Zabilježen je i porast mase novca na tržištu kapitala za gotovo 10 mlrd., a poboljšanje je i odnos hrvatskih i referentnih njemačkih euro obveznica. Smanjenje deficita državnog proračuna i tekućeg računa platne bilance, konsolidiranje javnih financija, usporavanje rasta vanjskog duga i dr. solidan su temelj za stabilizaciju javnih troškova i zaduženja za naredno razdoblje, zaključio je Prtenjača.

Nisu ostvareni zacrtani ciljevi

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Slavko Linić** je konstatirao da predloženi dokument svjedoči o tome da je Vlada u prosincu prošle godine oduzela pravo Hrvatskom saboru da ubuduće donosi državni proračun. Osim što je preuzela tu funkciju, na što po Ustavu nema pravo, na taj je način onemogućila i kontrolu proračunskih stavki. Osim toga, u 2004. godini nije provodila reforme, niti je osigurala potrebne potpore gospodarstvu, što je razlog daljnjem padu stope gospodarskog rasta i svih loših makroekonomskih kretanja u toj godini. Ta godina je izgubljena jer nije ostvaren niti jedan od predviđenih ciljeva fiskalne konsolidacije, predviđenih za srednjoročno razdoblje od 2004. do 2007. godine, tvrdi Linić. Nekontrolirani rast proračunskih rashoda koji se nisu mogli kompenzirati prihodima (zbog nemogućnosti i nesposobnosti naplate) doveo je do rasta javnog duga za više od 10 mlrd. kuna, kao i vanj-

skog duga. Ne samo da nije zaustavljen trend rasta cijena (zbog poskupljenja goriva zabilježeno je njihovo značajno povećanje), nego nije ostvaren ni glavni cilj - smanjenje proračunskog deficita. Međutim, u materijalu se i ne iskazuju istiniti podaci s tim u svezi, budući da je sakriveno više od 5 mlrd. kuna neplaćenih obveza, što administracije, što trgovačkih društava u vlasništvu države. Nepoduzimanjem potrebnih mjera Vlada uzrokuje nelikvidnost u Republici Hrvatskoj, a država se ponovno javlja kao jedan od većih dužnika, konstatira zastupnik.

Da su ocjene o neostvarivanju ciljeva zacrtanih početkom 2004. točne svjedoči - kaže - i apel MMF-a političkim, sindikalnim i gospodarskim subjektima, da pomognu Vladi da napokon počne djelovati. Naime, bilanca prihoda pokazuje da ona nije željela prihodima iz privatizacije osigurati prijeko potrebna sredstva, a bez politike privatizacije nismo u stanju ući niti u jedan razvojni projekt.

Pojavio se i problem enormnih prekoracjenja u isplati plaća (za oko 600 mln. kuna), ali ne zato što su one povećane, nego stoga što je došlo do povećanja broja zaposlenih (unatoč obećanjima o manjoj, ali efikasnijoj upravi). Da bi se ti izdaci pokrili, nisu plaćeni računi za materijalne troškove niti za pojedine nefinancijske rashode, i na taj je način Vlada u prosincu izbjegla donošenje rebalansa proračuna u Saboru. Pozivajući se na nekakva ovlaštenja u Zakonu o izvršenju proračuna, povećala je rashode za više od 250 mln. kuna, na što nije imala pravo. I ne samo to. Mnoge stavke su zbrisane, dok su druge dodane, tako da se ovaj dokument uopće ne može usporediti s rebalansom iz srpnja prošle godine. Interesantno je, kaže, da se ministar financija izgovara da nije mogao kontrolirati sivu zonu, zbog čega nije uspio naplatiti ni PDV niti trošarine u planiranom iznosu (jedino su prihodi od poreza na dohodak ostvareni iznad plana). Najveći je problem hrvatske Vlade što se svojim reformama nije okrenula racionalnoj potrošnji, napominje Linić. Budući da tih reformi nema, evidentno je da nećemo moći postići

ciljeve koje smo si zacrtali u Proračunu, ali i u periodu 2004 - 2007. Time automatski ugrožavamo svoje temeljne ciljeve - da pomognemo gospodarstvu u bitci za tržišnu ekonomiju, te da si omogućimo kvalitetne pregovore s EU. Zbog toga o ovom dokumentu moramo ozbiljno porazgovarati, a toj raspravi trebao bi biti nazočan i ministar Šuker. Nažalost, izgleda da njega ne zanima čuti ocjenu o radu Vlade u 2004. godini. Klub zastupnika SDP-a želi pomoći Vladi u vođenju odgovorne politike, ali na ovaj način ona nije pokazala volju da joj u tome dademo potporu, zaključio je Linić.

Dr.sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** je opovrgnuo njegovu tvrdnju da je ovo izvješće, odnosno loš Proračun, uzrok negativnom trendu gospodarskog rasta (prema statističkim podacima svi pokazatelji su pozitivni). Uostalom, i u izvješću stalnog predstavnika MMF-a u Hrvatskoj stoji, da su u prošloj godini ostvareni svi ciljevi zadani državnim proračunom, osim fiskalnog deficita, ali da je i na tom planu ostvaren znatan napredak u odnosu na 2003. (Vladi na tome treba čestitati). Nigdje u Izvješću ne piše da je lani porasla siva ekonomija, nego da određene trošarine nisu ostvarene u planiranom iznosu, primijetio je **Jure Bitunjac (HDZ)**. Osim toga, nije točno da je država glavni generator nelikvidnosti. Naime, ne samo u ovom nego i u izvješću HNB-a stoji da ona ispunjava sve svoje obveze, te da vrijeme plaćanja dospjelih obveza nije bitno produženo u odnosu na 2003. godinu.

Krunoslav Markovinić (HDZ) je opovrgnuo Linićevu tvrdnju da Vlada nije davala potporu gospodarstvu, napomenom da je za subvencije isplaćeno više od 5 mlrd. kuna.

Tehnički rebalans je djelo Vlade

Riječ je o rebalansu koji je napravila Vlada. Budući da je ovaj dokument zapravo prikaz cjelokupne politike Vlade i pojedinih ministarstava, u sabornici bi trebali biti ne samo svi ministri nego i premijer, primijetio je **Jozo Radoš**, predstavnik Kluba zastupnika

HNS-PGS-a. Činjenica da nema ni njega niti ministra financija najbolji je pokazatelj kako se Vlada odnosi prema Hrvatskom saboru. Skandalozno je i to kako je formiran ovaj proračun, kaže zastupnik. Naime, većina stavki ostvarena je sa 100 posto, što nije moguće niti kod najsavršenijeg planiranja. To potvrđuje da je riječ o tfsificiranom dokumentu, odnosno tehničkom rebalansu proračuna koji je napravila Vlada u prosincu prošle godine, bez Hrvatskog sabora. To je po zakonu mogla učiniti, ali samo u izvanrednim okolnostima i, dakako, ne na najvišim stavkama. Ali ako je to već učinila, trebala nam je podastrijeti i stvarni proračun, kako bismo mogli usporediti ta dva dokumenta. Zastupnicima je predložen samo prikaz onoga što je utrošeno, bez ikakve mogućnosti da vide koja je bila dogovorena fiskalna politika (to je pokušaj prevare za koji bi netko trebao snositi odgovornost).

Deficit umjetno smanjen

U Izvješću se, među ostalim, govori o tome kako je deficit proračuna smanjen sa 6 na 4,7 posto, a pritom se zaboravlja na činjenicu da je ove godine povučena dividenda HT-a, koja čini oko 1 posto BDP-a. To znači da je riječ o umjetnom smanjenju deficita (da je prošla Vlada 2003. povukla tu dividendu i njen bi deficit bio za toliko manji). Ako je sadašnji javni dug, koji ovdje nije vidljiv, samo 2 mlrd. to je rast deficita za 1 posto (ako iznosi 4 mlrd. to je 2 posto). Prema tome, podatak o proračunskom deficitu od 4,7 posto je doista vrlo problematičan. Ima li se u vidu činjenica da su dugovi 2003. godine "napumpani" (napuštena je stara metodologija prema kojoj su se troškovi iz prosinca prebacivali u iduću godinu), može se zaključiti da je deficit 2004. godine dodatno smanjen za oko 1 posto BDP-a. Ako nemamo jasne podatke o tome kakav nam je proračun, koliki je stvarni državni deficit, rast javnog duga i dr. možda ćemo zavarati sebe, javnost, ili MMF, ali nećemo biti u mogućnosti voditi pravu politiku, upozorava Radoš. Istina, dinamika rasta duga je smanjena, ali on se i dalje povećava, i to značajno.

Nije nikakva utjeha to da se uglavnom radi o zaduživanju na domaćem tržištu, kad znamo da je većina naših banaka u stranim rukama. Osim toga, činjenica da je za otplatu glavnice usmjereno svega oko 6 milijardi kuna (bilo je planirano 8,5 mlrd.), dok je ostalo otišlo za kamate, svjedoči o tome da nismo smanjili dug.

Među ostalim, spomenuo je i to da se iz Proračuna financiraju i neke bolnice (u Šibeniku, Virovitici, Vukovaru i dr.) iako je Vlada ukinula Odluku o razvoju bolničkog sustava, proglašavajući financiranje bolnica protuzakonitim.

Budući da je ovaj Proračun metodološki doista skandalozan, a rezultatima loš, Klub zastupnika HNS-PGS-a neće glasovati zanj, izjavio je na kraju.

S obzirom na to da financiranje izgradnje bolnica nije prekinuto u svim županijama, očito svuda ne vrijede isti zakoni, primijetio je **Zvonimir Mršić**.

Opovrgnuvši njegov navod, dr.sc. **Andrija Hebrang** je pojasnio da se prema zakonu što ga je 2003. godine donijela bivša Vlada, proračunskim sredstvima ne smiju financirati županijske bolnice. Izuzetak su one na područjima od posebne državne skrbi, a nastavljeno je i financiranje projekata za koje su zatečeni potpisani ugovori.

Nije točno, kaže, da je deficit od 4,7 posto problematičan, i da time zavaravamo MMF i javnost. To je činila prošla Vlada, koja je objavila deficit od 4,5 posto, da bi revizija MMF-a utvrdila da on iznosi 6,6 posto.

Država nema efikasan mehanizam naplate poreza

Rasprava o Godišnjem obračunu Državnog proračuna za 2004. godinu trebala bi biti uvod u raspravu o Državnom proračunu za iduću godinu, napomenuo je dr.sc. **Tonči Tadić**, predstavnik Kluba zastupnika HSP-a. Naime, valja napustiti praksu da se o tom dokumentu raspravlja u vremenskoj stisci krajem godine.

Iz predloženog Izvješća očito je - kaže, da hrvatska država i njezina porezna uprava nemaju efikasan mehanizam

naplate poreza (trošarine su porasle za samo 1,2 posto a bilo je planirano 8,4 posto). Naplata od koncesija je smiješno mala, a uočen je i pad od 18,4 posto. Neshvatljivo je - kaže - da Hrvatska, toliko bogata rudnim bogatstvima, pitkom vodom i drugim resursima (npr. pomorsko dobro) planira naplatu od trošarina u iznosu od svega 2,3 mlrd. kuna. (ni ova a ni bivša Vlada nisu učinile bogznašto da zaštite pitku vodu).

Nekakav napredak u ovom proračunu uočava se jedino u vidu naplate kazni (sa 307 skočile su na 342 mln. kuna), dok je konstantan samo prihod od PDV-a, što je najveće jamstvo stabilnog financiranja proračunskih rashoda. Zbog toga su opasne sve kalkulacije i planovi o snižavanju porezne stope, a još uvijek nije postignut ni konsenzus o tome treba li uvesti međustope za turizam i niz drugih proizvoda.

Riječ je o falsificiranom dokumentu, odnosno tehničkom rebalansu Proračuna koji je u prosincu prošle godine napravila Vlada, bez znanja Hrvatskog sabora. Naime, pozivajući se na ovlaštenja iz Zakona o izvršenju proračuna, povećala je proračunske rashode za više od 250 mln. kuna, na što nije imala pravo.

Interesantno je - kaže - da strelovito raste prihod od prometa nekretnina, što pokazuje koliki je interes za našu obalu i otoke. To je jasan signal da i Vlada i Sabor moraju učiniti više u zaštiti najvrednijih dijelova naše obale i otoka.

Budući da je i porez na dohodak, unatoč svim olakšicama, također konstantan (iznosio je oko 3,1 mlrd. kuna), na tom planu se može još puno toga učiniti u vidu poreznih olakšica i uvođenja novih stopa, što bi poboljšalo standard građana. Naime, svaki manjak u Proračunu zbog tih olakšica mogao bi se bez problema kompenzirati redovitijom i korektnijom naplatom trošarina i priho-

da od koncesija, tvrdi zastupnik. Budući da prihodi od dividendi rastu, postavlja se pitanje treba li Hrvatska doista prodati i profitabilne firme poput Hrvatskog telekoma.

Na kraju je izjavio da će njihov Klub primiti ovo proračunsko izvješće na znanje.

Na pitkoj vodi, kolega Tadiću, ne može se stjecati nikakvo vlasništvo, već samo pravo korištenja, napomenuo je mr.sc. **Marko Širac (HDZ)**. Prema tome, nema potrebe donositi nikakve druge zakone kojima bi se regulirala zaštita prirodnih dobara, budući da je to već regulirano Ustavom i zakonima.

Prihod od dividende uložen u investicije

Uključivši se u raspravu, mr.sc. **Martina Dalić** je napomenula da je proračunski deficit za 2004. obračunat po identičnoj metodi kao i za 2003. (tzv. modificirano obračunsko načelo) koja je dogovorena u lipnju 2003. s MMF-om. Budući da je dividenda prihod od vlasništva, povlačenjem dividende vlasništvo Republike Hrvatske u HT-u ostalo je nepromijenjeno. Ne samo da taj prihod nije utrošen na tekuću potrošnju, nego je Vlada uložila ta sredstva u kapitalne investicije i na taj način povećala vlastitu imovinu. Prema tome, ne može se reći da investicije stoje, i da se ne grade ceste (u to se valja uvjeriti na terenu). Ne stoji ni ocjena da je protekla godina izgubljena, jer je upravo lani prvi put od siječnja 1997. Republici Hrvatskoj povećan kreditni rejting (to je ocjena nezavisne i visoko kredibilne rejting agencije). Vladu se ne može kriviti ni za "povratak inflacije" jer je porast potrošačkih cijena u Hrvatskoj od 2,1 posto rezultat strukturnog poremećaja na tržištu nafte, kaže državna tajnica. Iz podataka u ovom opsežnom proračunskom izvješću vidljivo je da Vlada nije ni promijenila niti povećala plan rashoda, u odnosu na ono što je izglasao Hrvatski sabor. Uostalom, građani se mogu precizno informirati o državnim operacijama u publikacijama i na

web siteu Ministarstva financija (ranije nisu imali tu mogućnost).

Nije točno da prihodi nisu povećani, negodovala je **Dragica Zgrebec**. Naime, u Izvješću stoji da su nakon rebalansa iznosili 83 mlrd. 203 mln. kuna, a po preraspodjeli koju je učinila Vlada u prosincu - 83 mlrd. 452 mln. kuna.

Slavko Linić je ustvrdio da kod obračuna proračunskog deficita za 2003. i 2004. godinu nisu korištene iste metode. Naime, u spomenutih 4,9 posto za 2004. nisu uključeni neplaćeni računi u državi u iznosu od 600 mln. kuna (350 za materijalne troškove i 250 za nefinancijske troškove). Nisu prikazani ni neplaćeni računi Hrvatske željeznice (miliijardu kuna) niti oni u zdravstvu (u iznosu od 3 mlrd. kuna).

Ovo nije obračun državnog proračuna što ga je donio Sabor, već njegova rebalansa koji je donijela Vlada, odnosno uštanim brojkama, konstatirao je **Nenad Stazić (SDP)**. Nije točno da prihod iz dividende javnih poduzeća ne dovodi do manipulacije pokazatelja državnog proračuna, rekao je **Josip Leko (SDP)**. Naime, dividenda državnih poduzeća stvorena je 2003. godine, a pribrojena je proračunu za 2004.

Nedostaju sredstva za mirovine i zdravstvo

Sada se ne raspravlja o tehnikalijama, kao što tvrdi državna tajnica, već o suštini postupanja države u datom trenutku, primijetio je **Damir Kajin**, predstavnik Kluba zastupnika IDS-a. Tehnički rebalans, kao što je ovaj, jednostavno ne može proći (najispravnija je ocjena da se radi o falsifikatu). Podržava, inače, nastojanje Vlade da se smanji proračunski deficit (bilo bi dobro da 2005. ne iznosi više od 4 posto ili 4,2 posto). Međutim, brinu ga najave o ukidanju nultih stopa PDV-a na kruh, mlijeko i dr., uvođenju participacije u zdravstvo, bržoj privatizaciji preostalog obiteljskog srebra (Croatia banka, Croatia osiguranje, Poštanska banka, INA, itd.) te odustajanje od usklađivanja mirovina s rastom plaća i ponovni prelazak na tzv. švicarsku formulu. Ako se to dogo-

di, Vlada bi u idućih 10 godina uštedjela oko 27 mlrd. kuna, što znači da će dug umirovljenicima biti vraćen umanjnjem mirovina novim načinom obračuna. Osim toga, ona u svom mandatu namjerava isplatiti svega jednu ratu duga, i to najvjerojatnije prije izbora 2007., a to nije ništa drugo nego novi izborni inženjering. Na djelu je doista alkemijanje svjetskog razmjera, tvrdi zastupnik. Po njegovom mišljenju nedostatna sredstva za mirovine i zdravstvo najveći su hrvatski problemi, uz katastrofalni vanjski dug i trend uvoza, te veliku nezaposlenost. Primijetio je da su trošarine silno podbacile, unatoč sve većem broju automobila i turista. Samo po osnovi odredbe o 0,0 promila Proračun je kraći za 150 mln. kuna. A da tragedija bude veća, nema ni manje smrtnih slučajeva na našim cestama. Doduše, policija se trudi smanjiti taj gubitak (prihod od prometnih kazni povećan je za 16, 1 posto). Gotovo je nevjerojatno da su prihodi od poreza na dobit i poreza na dohodak izjednačeni (oko 3,1 mlrd. kuna). Uz određenu decentralizaciju, država bi se nonšalantno mogla odreći poreza na dobit u korist lokalne samouprave, smatra Kajin. U protivnom bi trebalo promijeniti zakon, tako da se dobit plaća tamo gdje se poslovanje obavlja.

Po riječima zastupnika sve tranzicijske zemlje su nas gospodarski pretekle (imaju 100 i više posto veću robnu razmjenu od Hrvatske). Istina, puno nas je koštao rat, prognanička kriza, obnova, itd., ali ključni je moment kako privući relevantan kapital, a mi smo u tome prespori. Možda protekla godina nije izgubljena, ali zasigurno nije ni dobivena. Naime, jedno je statistika, a drugo stvarni, ubrzani razvoj kojeg u ovom trenutku nitko niti ne nazire.

Proračunski okviri nisu promijenjeni

Šokirana tvrdnjama kako je predloženi dokument falsifikat, državna tajnica je pojasnila da ukupni proračunski okviri, odnosno iznos rashoda nije mijenjan, već da su preraspodjelom na rashodima poslovanja osigurana su dodatna sred-

stva u iznosu od 248,5 mln. kuna (najveće povećanje zabilježeno je na stavci za plaće). Vlada nije imala manevarskog prostora, jer je naslijedila potpisani kolektivni ugovor kojim je određeno da se osnovica plaće državnih službenika i namještenika povećava za 4,4 posto (tu je obvezu morala izvršiti u 2004. godini).

Prekoračenje sredstava za plaće rezultat novog zapošljavanja

Dragica Zgrebec je konstatirala da su, prema podacima u ovom dokumentu, odnosno zahvaljujući preraspodjeli koju je učinila Vlada, proračunski rashodi za 250 mln. kuna veći u odnosu na rebalans iz srpnja 2004. **Slavko Linić** je primijetio da je povećanje sredstava za plaće dobrim dijelom rezultat nekontroliranog povećanja broja zaposlenih.

Vesna Škulić (SDP) je konstatirala da je protekla godina definitivno izgubljena za osobe s invaliditetom koje čekaju na posao (na Zavodu za zapošljavanje registrirano ih je više od 7 tisuća). Naime, nakon osnivanja Fonda za rehabilitaciju i zapošljavanje invalidnih osoba i donošenja te noveliranja istoimenog Zakona, nije učinjeno ništa. Nije doneseni niti jedan provedbeni akt, pa ni pravilnik o raspodjeli sredstava iz tog fonda, a raspisani natječaj za imenovanje ravnatelja je poništen.

Fond je raspolagao s 21 mln. kuna, od čega je 9 potrošeno za zaštitne radionice. Zastupnicu je zanimalo na što su potrošeni preostali novci i jesu li namjenski utrošeni, koliko je invalidnih osoba prošle godine rehabilitirano i zaposleno preko tog fonda i prema kojem programu (nažalost, Fond još uvijek ne radi).

Predloženi dokument povući iz procedure

Da ovaj dokument nešto valja danas bi u sabornici bio premijer, a da ista valja bio bi nazočan barem resorni ministar, a ne samo državna tajnica, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Nema sumnje da se radi o netočnoj, krivotvorenoj ispravi (stavke

se ne mogu kontrolirati jer nisu usporedive s originalnim dokumentom), a krivotvorenje isprava je kažnjivo. Vlada je s ovime izgubila svaki kompas (da je takvo što napravio blagajnik poljoprivredne zadruge istog bi dana bio pritvoren, uza svu sporost pravosuđa). Sugerirala je predlagatelju da povuče ovaj dokument iz saborske procedure, uz konstataciju da je skupa cijena neznanja, nekompetentnosti i nesposobnosti da se provedu reforme te da se Hrvatska okrene u poželjnom smjeru razvitka. Ne samo da su podbacili prihodi od PDV-a i trošarina, iako su uložena ogromna sredstva za osnivanje financijske policije i zapošljavanje 250 novih ljudi, nego se država odrekla i prihoda od dividendi (da bi prikrila proračunsku rupu, odlučila se trajno rastati s imovinom koja još nije rasprodana). S druge strane, pola milijuna ljudi ostaje bez olakšica, a i prihodi od koncesija su manji od očekivanih. Mi smo, kao oporba, već ranije upozoravali na to da Proračun neće izdržati jer je napuhan, zbog čega ste u prosincu potajno i donijeli novi proračun, spočitnula je predstavnicima Vlade. Međutim, uza sav napor da uštimate podatke, kapitalni projekti za koje su podignuti veliki zajmovi ne ostvaruju se potrebnom dinamikom (npr. za sređenje katastra i zemljišnih knjiga utrošeno je svega 47 posto predviđenih sredstava, projekt tehničke pomoći u vezi sa stečajevima izvršen je sa svega 46 posto, itd.

Ukidanje Financijske policije pridonijelo slabijoj naplati trošarina

Jure Bitunjac joj je prigovorio da je pokušala održati predizborni govor, iako kao članica bivše Vlade koja 6 mlrd. kuna nije evidentirala u proračunu za 2003., nema pravo dijeliti lekcije. Pojasnio je da Financijska policija, koju je ukinula bivša Vlada i time pridonijela slabijoj naplati trošarina u 2004., tek treba početi raditi ove godine. Napomenuo je da se podaci iz ovog proračunskog Izvješća poklapaju s onima u

Izvrješću HNB-a, te u Izvrješću o izvršenju državnog proračuna za 2004. To znači da ni Hrvatskoj niti hrvatskom gospodarstvu ne prijeti nikakva katastrofa.

Točno je da je koalicijska vlada ukinula Financijsku policiju i to će učiniti opet kad ponovno dođe na vlast, uzvratila je zastupnica. Naime, upravo u tom razdoblju je uprihodovan najveći iznos poreza do sada, a lani je bila obrnuta situacija.

Niko Rebić (HDZ) joj je zamjerio zbog neargumentiranih optužbi i omalovažavanja Vlade i njenih službi. Napomenuo je da su u 2004. godini zaustavljeni svi negativni makroekonomski trendovi koji su dolazili do izražaja u prethodnom četverogodišnjem razdoblju, za vrijeme bivše vlasti. Među ostalim, prvi put je smanjeno zaduživanje prezadužene zemlje.

Vlada nije ni promijenila niti povećala plan rashoda u odnosu na ono što je izglasao Hrvatski sabor.

U odgovoru na repliku zastupnica je izjavila da to nije točno i da je tek sada otvoren put svim negativnim trendovima. Primjerice, u travnju se vanjski dug banaka povećao za gotovo 3 milijarde kuna, a glavni razlog tome je država koja se zaduživala kod bankara na domaćem tržištu (banke su se umjesto nje zaduživale u inozemstvu).

Ispravljajući njene navode, dr.sc. **Andrija Hebrang** je napomenuo da su ukupni prihodi u 2004. za 7,7 posto veći nego prethodne godine, a prihodi od PDV-a za 6,2 posto. To znači da je naplata poreznih prihoda lani bila neusporedivo bolja. Informirao je zastupnike da je ministar Šuker na Brijunima, gdje je u tijeku zajednička sjednica hrvatske i slovenske Vlade. Zbog toga kao predstavnik predlagatelja u radu Sabora sudjeluje gospođa državna tajnica, inače vrhunski, međunarodno priznat stručnjak za pitanja proračuna.

Zaustavljene reforme bivše Vlade

Milanka Opačić (SDP) pridružila se ocjenama da ponuđeno proračunsko izvrješće svjedoči o tome da gospodin Šuker i Vlada nisu uspjeli niti u jednom cilju koji su si sami zacrtali ("ovo je dokaz nesposobnosti Vlade da se nosi s tekućim problemima"). Kako reče, Vlada punih godinu dana nije radila ništa, kad su u pitanju financije, osim što je nastojala izbjeći kontrolu Sabora nad trošenjem proračunskih sredstava. Upravo radi toga je i noveliran Zakon o izvršenju Državnog proračuna što joj je otvorilo prostor za preraspodjele, ali zasigurno ne i za falsificiranje dokumenta koji je donio Hrvatski sabor (nema zakonske osnove da se troši više od onoga što je Sabor izglasao).

Iz ovog proračuna je vidljivo da se Vlada, nažalost, nije bavila niti jednom reformom, a zaustavljene su i one koje je pokrenula bivša Vlada (npr. reforme socijalne skrbi i mirovinskog sustava). Unatoč obećanju ministra financija da će dugove u zdravstvu svesti na nulu, rezultat su tri i pol milijarde duga u tom sektoru. Umjesto da ide na smanjenje državne uprave krenula je u njezino povećanje (samo u Financijskoj policiji zaposleno je više od 250 ljudi, a naplata poreza je podbacila). To je značilo novo opterećenje državnog proračuna, a samim time i smanjivanje sredstava za razvoj, a to je loša gospodarska politika.

U nastavku je ponovila primjedbe svojih stranačkih kolega, o nekontroliranom rastu proračunskih rashoda i o nesposobnosti Vlade za prikupljanje prihoda i suzbijanje sive ekonomije. Iako je najavljivao da će bolje naplatiti iskorištavanje rudnog bogatstva u Hrvatskoj, gospodin Šuker nije uspio uprihodovati po toj osnovi niti toliko koliko su naplatili njegovi prethodnici, negodovala je. Zabrinjava je i podatak HNB-a, da će se do kraja godine naš vanjski dug popeti na 80 posto BDP-a, kao i ponovno pokrenuta lavi-

na nelikvidnost. Naime, bivša koalicijska Vlada je smanjila nelikvidnost tako da se plaćalo u rokovima do 120 dana, a sada se to produžilo na 350 dana. Drago joj je, kaže, da je predstavnik MMF-a potvrdio njihovo stajalište da je potpuno nebitno koliki je deficit ako ide u razvoj, te da je važnije provođenje reformi. Nažalost, kod vas sve to ide u potrošnju, a ovakva politika dugoročno vodi u još veće siromaštvo, predbacila je vladajućima.

Nakon što je predsjedatelj, **Luka Bebić**, obrazložio zbog čega resorni ministar nije nazočan u sabornici, Slavko Linić je u ime Kluba zastupnika SDP-a zatražio kraću stanku. Rekao je da oni ne prihvaćaju to obrazloženje, to više što je Predsjedništvo Sabora očigledno znalo za to da ministar Šuker mora prisustvovati zajedničkom sastanku vlada dviju država, pa nije trebalo ovu temu uvrstiti u dnevni red upravo danas. Naglasio je da se raspravlja o jednom od najvažnijih dokumenata, koji govori o tome kako se troše novci poreznih obveznika. S obzirom na enormne promjene koje je Vlada u prosincu prošle godine napravila u proračunskim stavkama, i to bez znanja Parlamenta i javnosti, o ovoj problematici treba provesti temeljitu raspravu.

Luka Bebić je odobrio kraću stanku, uz napomenu da je na sjednici nazočna kompetentna osoba iz Ministarstva financija, što znači da su zadovoljeni poslovnički uvjeti za raspravu o ovoj točki dnevnog reda.

U nastavku sjednice, nakon stanke, predstavnik Kluba zastupnika SDP-a je poručio državnoj tajnici da uvažavaju njenu stručnost i da je nisu namjeravali uvrijediti, već su željeli istaknuti važnost rasprave o ovoj problematici (na temelju ovih dokumenata MMF poziva političke stranke u Hrvatskoj da se okupe i pokušaju promijeniti ove trendove). Žalosno je, stoga, što u sabornici nema onih koji su bili kreatori politike u 2004. godini. Međutim, ako parlamentarna većina ne želi o ovoj temi razgovarati na taj način, prihvaćamo poruku i nastavljamo raspravu, budući da postoje poslovnički uvjeti za to, izjavio je Linić.

Sredstva za razvoj upucana u potrošnju

Marija Lugarić (SDP) je izjavila da ne može podržati predloženi dokument, iz istih razloga kao i njeni stranački kolege. Smatra da parlamentarna većina, koja je izglasala zakonske novele koje Vladi daju pravo, upitne legitimnosti, da sama prekraja proračun, treba snositi i odgovornost za tu prijevaru. Naime, Vlada to svoje pravo obilato koristi i vrlo ekstenzivno tumači, tako da je od srpnja prošle godine, mimo volje Sabora, u sedam navrata promijenila proračunske stavke. Primjerice, zadnjom preraspodjelom, od 31. prosinca 2004., u razdjelu Ministarstva

Ova Vlada očito nema razvojnih projekata, već samo nekontrolirani rast rashoda i potrošnje. A to je sve samo ne obećano pokretanje Hrvatske.

obrazovanja smanjila je brojne stavke. Skresala je sredstva za izradu studija i standarda radi promjene sustava obrazovanja, sredstva za prevenciju ovisnosti u školama, za obrazovanje djece hrvatskih građana u inozemstvu, zatim za prevenciju nasilja u školama, za projekt reforme obrazovanja, itd. Posve je ukinula stavke na kojima su bila predviđena sredstva za izgradnju sportskih objekata i njihovu prilagodbu sukladno Zakonu o sprečavanju nedoličnog ponašanja navijača. Među ostalim, osjetno je reducirala sredstva za osnovno obrazovanje i opismenjivanje odraslih i dr. Osim toga, loše je planirala sredstva za plaće, ne uvažavajući upozorenja oporbe. Kad se pokazalo da to nije dovoljno, posegnula je za onima koja su bila planirana za razvoj i upucala ih u čistu proračunsku potrošnju. To, nažalost, nije izolirani slučaj, već postaje paradigma djelovanja ove Vlade koja očito nema razvojnih projekata, već samo nekontrolirani rast rashoda i potrošnje. A to je sve samo ne

obećano pokretanje Hrvatske, zaključila je zastupnica.

Optužbe da je Vlada prevarila zastupnike su uvreda ne samo za Vladu nego i za ovaj Dom, negodovao je dr.sc. **Andrija Hebrang** (ovaj dokument izrađen je prema Zakonu o proračunu i izmjenama Zakona o izvršenju državnog proračuna, koje je donio Hrvatski sabor). Nije točno ni da nisu dobro planirani izdaci za plaće. Naime, ova Vlada je morala ispraviti propust prethodne, Vlade koja nije uključila te rashode u Proračun u prvom kvartalu 2004.

Vlada nema strategiju razvoja

Jagoda Martić (SDP) dijeli mišljenje svojih stranačkih kolega da Sabor nije izglasao ovakav Proračun. Stječe se dojam, kaže, da su najprije utvrđeni rashodi, a potom se išlo na preraspodjelu prihoda, kako bi se izvršenje Proračuna uskladilo s planiranim sredstvima za pojedine stavke.

Mnogi podaci iz ovog dokumenta govore o tome da Vlada nema strategiju razvoja, a i ekonomisti već duže upozoravaju na to da se ekonomska slika zemlje pogoršava. Pridružio im se i Savjet HNB-a, koji ukazuje na usporavanje gospodarskog rasta, višu stopu inflacije, nastavak aprecijacijskih pritisa na tečaj te kratkoročno zaduživanje države. Trend rasta inozemnog duga nastavlja se i ove godine, a zbog kašnjenja mjera koje bi utjecale na smanjenje proračunskog deficita upitno je i hoće li se ovogodišnji održati na razini od 3,7 posto BDP-a, kao što stoji i u sporazumu s MMF-om. Vlada ubrzano traži načine za povećavanje proračunskih prihoda, pa se već najavljuje uvođenje markica za kavu, a na udaru bi se mogle naći i struja, voda, itd. Sve to ukazuje na loše planiranje, na stihijsko rješavanje problema i posezanje za vatrogasnim mjerama, negodovala je zastupnica.

Iako je prema ovom proračunskom izvješću većina stavaka realizirana sa 100 ili 99 posto (rijetko ispod 90 posto) ima i nekih odstupanja. Primjerice, štedjelo se na poboljšanju zdravstvene infrastrukture (izvršenje 78,76 posto),

zatim na obnavljanju opreme (izvršenje 42 posto), na očuvanju i unapređenju reprodukcijskog zdravlja žena (za ovaj program utrošeno je svega 75 posto od ionako skromnih sredstava, na prevenciju alkoholizma kod mladih, itd. Dok je za prevenciju, liječenje i rehabilitaciju ovisnika o opojnim drogama potrošeno znatno više novca od plana, za prevenciju oboljenja od HPV-a nije utrošena ni kuna. Istodobno su znatno povećana sredstva na stavci : "ostale udruge".

Zastupnica je na kraju izjavila da ne može podržati ovaj dokument, uz opasku da je krajnje vrijeme da Vlada počne rješavati životne probleme građana ove zemlje, kao što to preporuča i MMF.

Ispravljajući njene navode, dr. **Hebrang** je pojasnio da su spomenuti preventivni programi financirani iz Global fonda, koji ne dozvoljava da se ti rashodi unose u Državni proračun (svaka donacija je potrošena do zadnje lipe). Po njegovim riječima nije potrošena cjelokupna svota predviđena za obnavljanje opreme zdravstvenih ustanova, jer nekoliko sudionika javnih natječaja opetovano ulaže žalbe.

Pričekati nalaz Državne revizije

Zvonimir Mršić (SDP) je izrazio zadovoljstvo činjenicom da se o ovoj temi raspravlja u prijedopodnevnom dijelu sjednice, budući da se o proračunu, njegovu rebalansu ili izvršenju obično razgovaralo u kasnim poslijepodnevima ili noćnim satima. Čudi ga da Predsjedništvo Sabora nije uskladilo termin rasprave s obvezama resornog ministra. Po njegovu mišljenju o ovom dokumentu bi trebalo raspravljati kad pristigne izvještaj Državne revizije o prošlogodišnjem proračunu. Očito je intencija predlagatelja da Sabor razmotri izvršenje Državnog proračuna kako bi se formalno udovoljilo zakonskoj obvezi, jer Vlada misli da joj čl. 40 a. Zakona o proračunu daje pravo da napravi rebalans proračuna kad god se sjeti (u četiri mjeseca to je napravila čak sedam puta). Kad je već sebi uzela to pravo, trebala nas je izvijestiti na kojim stavkama

je došlo do preraspodjele i zbog čega. Osim toga, mogla je izaći s rebalansom pred Sabor u studenome prošle godine, kako ne bi kršila zakon, a ne 31. prosinca. U svakom slučaju, nije imala ovlaštenje smanjiti sredstva za poticaje izvoza, lokalnih razvojnih projekata te za razvoj poduzetničkih centara, informacijskih tehnologija, sređivanje zemljišnih knjiga, i sl.

Podaci iz ovog Izvješća pokazuju da je zaustavljeno restrukturiranje, modernizacija i razvoj Hrvatskih željeznica.

A najčudnije je to da je istoga dana kad je napravila zadnji rebalans proračuna donijela i odluku o isplati sredstava iz rezerve za tekuće financiranje nekih općina. Zanima ga, stoga, što će o svemu tome reći Državna revizija.

Reduciranje poreznih olakšica - krivi potez

U pojedinačnoj raspravi **Slavko Linić** je ponovio ocjene koje je uvodno izrekao u ime Kluba zastupnika SDP-a. Posebno je zamjerio Vladi što je bitno reducirala porezne olakšice u sustavu poreza na dohodak čija je primjena ranije dala dobre rezultate. Naime, upravo te olakšice su stimulirale građane da se bore protiv rada na crno, jer su imali od njih koristi. Uz nekontrolirane rashode, ovakvu poreznu politiku i organizaciju poreznih službi dobili smo dvije milijarde kuna veći deficit. Međutim, ni deficit od 4 i po posto ne bi bio problem da je išao u razvojne projekte. Nažalost, cestogradnja je stala (nije nastavljena gradnja dionice Split-Ploče, kao ni druge trase autoceste prema Rijeci, itd) a srušen je i standard u održavanju cesta. Nadalje, zaustavljen je razvoj HŽ-a, što je stvorilo probleme i "Končaru", "Đuri Đakoviću". "Gredelju", Čakovčevoj radioni vagona i drugim firmama. Željeznica ima problem i s viškom

ljudi, jer je napušten projekt modernizacije i restrukturiranja. A uza sve to što više ne ulažemo u HŽ imamo milijardu kuna neplaćenih računa, negodovao je zastupnik.

Vlada nije smjela povećati proračunske okvire

Dragica Zgrebec je podsjetila na to da je kod donošenja proračuna za 2004. godinu premijer najavljivao da su osnovni ciljevi konsolidacija financija, povećanje subvencija gospodarstvu, borba protiv nezaposlenosti, povećanje mirovinskih i socijalnih davanja i aktivna proeuropska politika. Međutim, već nakon šest mjeseci se pokazalo da mnoge stavke nisu bile realizirane (na njima je bila nula ili tek pokoji postotak) zbog čega je trebalo doći do rebalansa proračuna. Budući da je ocijenjeno da ni to neće biti dovoljno, išlo se i u izmjenu Zakona o izvršenju proračuna, ali niti jedan od spomenutih ciljeva nije ostvaren. Primjerice, proračunski deficit je veći nego što je bilo planirano, a sada ga se pokušava malo ublažiti u usporedbi s onim iz 2003., kada je na velika zvona promovirana modificirana metoda njegova iskazivanja. Očekivala je, kaže, da će i 2004. biti iskazan na način da se prikažu sve neplaćene obveze korisnika državnog proračuna. Umjesto toga, zastupnicima je usmeno priopćena cifra od 4,9 posto, da bi se prikrilo pravo stanje stvari.

U nastavku je citirala ustavne i odredbe Zakona o proračunu iz kojih proizlazi da Vlada nije smjela povećati ukupne proračunske okvire, već samo preraspodijeliti sredstva na pojedinim stavkama nabrojenim u čl. 40. (najviše do 5 posto) radi osiguranja sredstava za plaće i ostala primanja korisnika, te servisiranja javnog duga.

Na kraju je zatražila od nje da ispuni svoju zakonsku obvezu i izvijesti Sabor kojim tvrtkama i fizičkim osobama je u 2004. godini odgođeno plaćanje ili odobrena obročna otplata dospjelih neplaćenih javnih davanja (takva mogućnost postoji temeljem čl. 40. Zakona o izvršenju proračuna).

Zaustavljena modernizacija HŽ-a

Iako u Programu Vlade RH za razdoblje od 2003. - 2007. godine piše da je prioritet pokretanje gospodarskog razvoja, osobito domaće proizvodnje i zapošljavanja, naročito u strategijskim djelatnostima, podaci iz ovog izvješća svjedoče o tome da je zaustavljeno i restrukturiranje i modernizacija i razvoj Hrvatskih željeznica, primijetio je **Miroslav Korenika (SDP)**. (Naime, na toj je stavci izvršenje 90,7 posto).

Vlada uštimava brojke kako bi prikrila činjenicu da lani nije realiziran niti jedan od zacrtanih makroekonomskih ciljeva.

U nastavku je podsjetio na to da su tijekom rata Hrvatske željeznice ostale bez 50 posto vučnih kapaciteta, da je uništena željeznička infrastruktura, a da se i ne govori o teretnim i putničkim vagonima. U svakom slučaju, modernizacija pruga i željezničkih kapaciteta pridonijela bi razvoju domaće proizvodnje i otvaranju novih radnih mjesta (bez toga je upitna i sigurnost željezničkog prometa). Nažalost, HŽ ima problema i s plaćanjem dobavljačima i izvođačima radova. Naime, trenutno imaju oko milijardu kuna neplaćenih računa, uz rokove plaćanja od 340 dana, zbog čega trpi i domaće gospodarstvo (za vrijeme Račanove Vlade plaćalo se u roku od 60 dana, ali uz ubrzani razvoj HŽ-a). Očito je, kaže, da Vlada, svjesno ili ne, jednim dijelom koči i provedbu Zakona o HŽ-u, posebno odredbe koja stupa na snagu 1. siječnja 2006., kada će na našim prugama moći voziti i strani operatori. S obzirom na nedostatne kapacitete HŽ-izgleda da će na našim prugama profitabilno voziti samo stranci, dok će HŽ polako stagnirati (zbog nedostatnog financiranja doći će u pitanje i opstanak lokalnih pruga).

Korenika je, među ostalim, upozorio i na to da nisu u potpunosti realizirane stavke na kojima su bila planirana sredstva za stipendije i školarine (91,94 posto), te za poticanje gradnje brodova za hrvatske brodare u domaćim brodogradilištima (78,62 posto). Među ostalim, smanjene su i subvencije trgovačkim društvima (za oko 106 mln. kuna), itd. Zatražio je i objašnjenje kako to da je nakon ukidanja Hrvatskog savjeta za sigurnost prometa na cestama odjednom potrošeno 76 posto novca predviđenog za rad tog tijela.

Uštimaivanjem brojki prikriva se pravo stanje

I **Nenad Stazić (SDP)** stoji na stajalištu da predloženi dokument nema veze sa stvarnošću, odnosno s Državnim proračunom za 2004. godinu, koji je izglasao Sabor. Naime, u ovom obračunu tehničkog rebalansa Proračuna Vlada uštimaiva brojke i prikriva stvari, jer bi se u protivnom jasno vidjelo da prošle godine nije realiziran niti jedan od zacrtanih ciljeva pri donošenju tog dokumenta. Da je sve prikazano transparentno, lako bi se uočilo povećanje izdataka za plaće, kao i to da samo u zdravstvu postoji 3 milijarde neplaćenih računa, da je rok plaćanja produžen na 340 dana te da vanjski dug i dalje raste, ali unatoč tome nema investicija. Istina, dug se povećavao i za vrijeme bivše Vlade, ali su rasla i ulaganja (npr. izgrađena je cesta Zagreb - Split). A gdje su vaše ceste, gospodo - upitao je zastupnik, te ustvrdio: "Jedina cesta koju ubrzano gradite je ona prema Haagu". Kako reče, Vlada pokušava zavarati javnost podacima o tobožnjem smanjenju proračunskog deficita, a što je s 5 mlrd. kuna neplaćenih obveza ukupno na državnoj razini? To su jeftini trikovi koji ne spadaju u Sabor i za njih se ne može glasnati.

Smanjena sredstva za kulturu

Dr.sc. **Antun Vujić (SDP)** je upozorio na to da je kulturni budžet doista srozan na niske grane. Umjesto da raste onako

kako se povećavao u proteklom razdoblju (oko 15-ak posto godišnje) prvi put smo dobili proračun kojim su sredstva za javne potrebe u kulturi umanjena za 15 posto. Za zaštitu spomenika kulture predviđeno je čak 50 mln. kuna manje nego prethodne godine, uz obrazloženje da će se razlika kompenzirati prihodima od spomeničke rente. Međutim, u ovom proračunu se nigdje ne spominju ti prihodi, iako se spomenička renta prikuplja u nizu mjesta i gradova (40 posto tih sredstava je prihod Proračuna).

Zastupnik je sugerirao da Vlada izađe pred Sabor s komparativnim podacima o broju zaposlenih po pojedinim ministarstvima u promatranom razdoblju, kako bi se vidjelo da je prekršeno načelo racionalizacije državne uprave. Naime, prema njegovu saznanju, samo u Ministarstvu kulture, zaposleno je oko stotinjak novih djelatnika.

Kombinirati olakšice i poreznu disciplinu

Dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** je izrazio uvjerenje da ni Ministarstvo financija i Vlada RH također nisu zadovoljni ostvarivanjem Proračuna u 2004. godini. Očito nije bilo realno u studenome 2003. obećavati da će se boljom naplatom prikupiti 6 mlrd. prihoda više, budući da su porezni prihodi podbacili (porasli su svega 4,1 posto, što je gotovo upola niže od intenziteta gospodarske aktivnosti). Ne zadovoljava ni povećanje prihoda od PDV-a, a i trošarine na naftne derivate su apsolutno manje nego prethodne godine.

Po mišljenju zastupnika naplata poreza se može poboljšati jedino kombinacijom olakšica i porezne discipline, ali i osiguranjem boljih uvjeta rada poreznih djelatnika, koji su potplaćeni. Reduciranje olakšica na 12 tisuća kuna neće povećati proračunske prihode, ali će zato povećati sivu ekonomiju, upozorava zastupnik.

U nas se ne shvaća ozbiljno ni teret duga središnje države koji i dalje raste, uz istodobno usporavanje gospodarskog rasta i investicija, konstatirao je dalje (u 2003. je porastao 9,9 mlrd, a u 2004. 12

mlrd.) S obzirom na niz negativnih tendova ne može se reći da je ekonomska politika lani bila uspješna pa se očekuje da Vlada povuče neke poteze.

Prihodi od trošarina podbacili, ali veći nego 2003.

Ispravljajući njegove navode, **Josip Đakić i dr.sc. Andrija Hebrang** su priznali da u prošloj godini nisu ostvareni planirani prihodi od trošarina i PDV-a, ali da je iz tih izvora ipak ubrano više novca nego 2003. (ukupni prihodi bili su veći za 6 mlrd.220 mln. kuna ili za 7,7 posto). **Martina Dalić** je napomenula da obećanja ministra Šukera nisu dana u prazno, ali da se nije moglo znati da je kadrovsko stanje u Poreznoj upravi ovako loše. Naime, nagrađivanje zaposlenih u poreznoj i carinskoj upravi ranije je bilo definirano posebnim zakonima, ali ta su prava u međuvremenu ukinuta, tako da najbolji djelatnici porezne uprave danas rade po privatnim firmama. Bivša vlast ukinula je i Financijsku policiju, a poslovi naplate trošarina premješteni su u carinsku upravu. Budući da je na tome radilo svega nekoliko ljudi, danas sr iz početka uspostavlja sustav nadzora i naplate (to nije moguće promijeniti preko noći). U Poreznoj upravi ponovno se uvodi odjel za velike porezne obveznike te nadzor nad povratom PDV-a. Uskoro će ponovno profunkcionirati i Financijska policija (u tijeku su natječaji za popunjavanje radnih mjesta što bi trebalo rezultirati boljom naplatom poreza).

Po riječima državne tajnice istina je da je 2003. javni dug porastao za 9,9 mlrd., ali tome treba dodati da je 3,7 mlrd. kapitalnih prihoda korišteno za financiranje deficita, otplate glavnica i dr.

Ispravljajući njene navode dr. Crkvenac je ustvrdio da je početkom 2004. kadrovsko stanje u Poreznoj upravi bilo bolje nego ikad prije. Opovrgnuo je njenu tvrdnju da je porezna uprava usmjerena samo na male poduzetnike, te napomenuo da se njena djelatnost stalno preklapala s onom Financijske policije (samo jedna europska država ima Financijsku policiju).

Pozitivni pomaci u sređivanju državnih financija

Nevenka Majdenić (HDZ) je podsjetila na činjenicu da je prošlogodišnji Državni proračun izglasan tek u ožujku 2004., što znači da je trajao svega 9 mjeseci. Osim toga, je, planiranje proračunskih prihoda za 2004. bazirano na makroekonomskim pokazateljima za 2003., a postavljeni makroekonomski ciljevi Vlade (npr. oživljavanje gospodarstva, smanjenje nezaposlenosti i javnog duga,

Iako se već u prvoj godini mandata ne mogu očekivati puni učinci, ostvareni su pozitivni pomaci u sređivanju državnih financija i kvalitetne strukturne promjene na makroekonomskom planu (npr. porast BDP-a, zadržavanje inflacije na 2,1 posto, povećanje zaposlenosti za 1,2 posto, itd.).

itd.) su dugoročnog karaktera, pa se ne mogu očekivati puni učinci već u prvoj godini. Međutim, ostvareni su pozitivni pomaci i kvalitetne strukturne promjene na makroekonomskom planu (npr. porast BDP-a, zadržavanje inflacije na 2,1 posto, povećanje zaposlenosti za 1,2 posto, itd.) Prihod od poreza na dohodak povećan je za 1,9 posto, u skladu s povećanjem zaposlenosti i realnih plaća, a nešto sporiji rast tog prihoda u odnosu na 2003. posljedica je - kaže - znatnog povećanja poreznih olakšica. Prihodi od trošarina su ostvareni u manjim iznosima od plana, ali ipak nešto višim, ili na istoj razini kao i prethodne godine. Istodobno su prihodi od socijalnih doprinosa povećani za 7,5 posto. Proračunski rashodi su ostvareni u skladu s planom i utrošeni za predviđene namjene. Ovakvo izvršenje Proračuna za 2004., kao i smanjenje deficita iz 2003. sa 6,3 na 4,9 posto, pokazuje da su se počela primjenjivati načela fiskalne politike, te da je posti-

gnuta transparentnost, efikasnost i konsolidacija državnih financija i određena financijska disciplina, zaključila je zastupnica.

Budući da nitko nije osporio ocjenu da se predloženi materijal ne može usporediti s dokumentom koji je donio Hrvatski sabor, nema sumnje da građani ne mogu imati uvid u fiskalnu i gospodarsku politiku Vlade, primijetio je **Josip Leko (SDP)**. Po njegovoj ocjeni ogromna je razlika između Vladinih obećanja i realizacije na kraju godine (čak je i državna tajnica priznala da nema pomaka u poreznoj disciplini i naplati državnih prihoda). Rast vanjskog duga se i dalje nastavlja, tako da je danas već premašio iznos od 31 mlrd. dolara (to je više od 80 posto BDP-a). Po riječima zastupnika država sudjeluju u tom dugu do 30 posto, dok je učešće hrvatskih banaka nešto veće od 30 posto (preostali dio duga otpada na privatni sektor). Budući da je većina naših banaka u stranom vlasništvu, one zadužuju Republiku Hrvatsku u inozemstvu, da bi svojim vlasnicima stvorile velike profite i to na visokim kamatama koje obračunavaju našem gospodarstvu i građanima. To znači da nisu ostvarena obećanja onih koji su nas uvjeravali da ćemo prodajom banaka stranim vlasnicima urediti bankarski sustav, smanjiti kamate i lakše financirati razvoj gospodarstva. Nažalost, mi zastupnici samo prihvaćamo konstataciju nadležnih institucija i pojedinaca da je vanjski dug proizvod sustava, a ne činimo ništa da se taj sustav promijeni.

Vodilo se računa i o razvoju i o socijali

Jure Bitunjac mu je zamjerio da krivo interpretira određene parametre u predloženom dokumentu. Primjerice, ne može se govoriti o povećanju nezaposlenosti, budući da je stopa nezaposlenosti najniža u pet godina (ove godine iznosi 18 posto), dok je broj zaposlenih u odnosu na 2003. povećan za 18 tisuća. Osim toga, izvoz bilježi porast od 17 posto, a uvoz od 5,4 posto. U prošloj godini

plaće su realno porasle 3,7 posto, a cijene su bile stabilne, kao i tečaj. Ne može se govoriti ni o porastu sive ekonomije, budući da je Vlada imala na raspolaganju naslijeđene mehanizme naplate poreza, odnosno trošarina. Dakako, na to je negativno utjecalo i ukidanje Financijske policije, što je rezultiralo i uvozom nekvalitetne robe, koja se uglavnom prodaje na crno. U svakom slučaju, uz postojeće mehanizme i ponovno uvođenje financijske policije, Vladi predstoji velika borba da bi zaštitila domaće proizvode, ali i trgovce.

Po riječima zastupnika Vlada je u 2004. godini vodila računa i o razvoju i o socijalnoj dimenziji proračuna (u granicama realnog i mogućeg). Naime, uočava se povećanje subvencija za socijalu, dok su subvencije gospodarstvu bile nešto manje nego 2003., zbog obveza iz ranijih godina koje je trebalo podmiriti (npr. famoznih 6 mlrd. kuna koje nisu bile evidentirane u proračunu za 2003.). U svakom slučaju, u okvirima u kojima smo poslovali, gledajući i međunarodno okruženje, možemo biti zadovoljni ostvarenjem proračuna za 2004. godinu.

Ako Vlada vodi lošu gospodarsku politiku, kako to da je upravo lani prvi put izvoz rastao brže od uvoza, te da je nakon sedam godina napokon poboljšan kreditni rejting Republike Hrvatske?

Slavko Linić je ostao pri tvrdnji da su se potpore i subvencije gospodarstvu bitno smanjile, a nisu dostatni ni poticaji u poljoprivredi. **Jure Bitunjac** se složio s tim da bi subvencije trebale biti znatno veće, ali to bi - kaže - zahtijevalo dodatno zaduživanje. Slušajući uvaženog kolegu moglo bi se zaključiti da u Hrvatskoj teče med i mlijeko, ali nažalost, surova zbilja je posve drukčija, konstatirao je **Pero Kovačević**. Poznato je da je zaduženost povećana za više od 32 mlrd. dolara (da nemamo turizma gotovo da bismo bankrotirali).

Nezaposlenost smanjena; plaće porasle

Točno je da su proračunski prihodi 2004. bili za 2,2 posto manji od plana, ali su zato veći od prihoda godinu dana ranije (za 7,7 posto), primijetio je dr.sc. **Andrija Hebrang**. Ne smijemo zaboraviti na to da smo krenuli od rashoda koji su bili izvan proračuna (evidentirano prekoračenje od 7,5 mlrd. kuna nije prikazano) koje je ova Vlada morala nadoknaditi. Već to što je "podivljalu rijeku vratila u korito" je pozitivan iskorak, o čemu govore i podaci o ukupnim prihodima i rashodima, kao i ukupni gospodarski pokazatelji (broj nezaposlenih se smanjio za gotovo 20 tisuća, bruto plaće su porasle 6 posto, itd)). Rashodi su bili u okviru plana, uz tolerantno odstupanje, a najviše su porasli u oblasti socijale i u području subvencija (Vlada je nadoknadila milijardu 248 mln. kuna za dug HŽ-a koji je bio sakriven izvan proračuna). Socijalni rashodi povećani su gotovo dvostruko nego godinu dana ranije (za 9,7 posto).

Dakako, Vlada treba ispitati razloge zbog kojih nisu ostvareni očekivani prihodi od trošarina, te zbog čega je povećan domaći dug. Treba reći i to da je vanjski dug 2003. uvećan za 31,6 posto, a 2004. za 14,5 posto. Ako Vlada vodi lošu gospodarsku politiku, kako to da je upravo lani izvoz prvi put rastao

brže od uvoza, te da je prvi put nakon 7 godina poboljšao kreditni rejting Republike Hrvatske - pita Hebrang (objektivne kritike su dobrodošle, ali falsificiranje objektivnih podataka ne možemo prihvatiti).

Najbolji dokaz da s ovim brojkama nešto ne valja je velika razlika između prihoda i rashoda (4 mlrd., a bilo je planirano nešto manje od dvije), komentirao je **Slavko Linić**. Kako reče, SDP bi i to podržao da su ta sredstva uložena u razvoj, a ne u nekontroliranu potrošnju. Među ostalim, upozorio je i na zabrinjavajući trend smanjenje deviznih rezervi.

Dr. **Hebrang** je priznao da se planovi za dvije milijarde razlikuju od realizacije, te pojasnio da je to zato što su zatekli takvo stanje da im je trebalo 6 mjeseci da bi odgonetnuli koje ministarstvo je nekome dužno izvan Proračuna.

Da bi ukazao na apsurdnost politike aktualne Vlada, **Ivica Pančić (SDP)** je analizirao stavku po stavku u razdjelu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, kojem kako reče, bivše Ministarstvo nije ostavilo nikakve dugove. Iako je ovdje bilo riječi o enormnom povećanju troškova u ovom Ministarstvu ništa bitno se nije promijenilo, barem ne za hrvatske branitelje, konstatirao je. Zanima ga kada je potrošeno 99,88 posto sredstava planiranih za zapošljavanje hrvatskih branitelja, kad je poznato da su poslovi

u tom Ministarstvu bili obustavljeni nekoliko mjeseci, jer je protiv nekih službenika podignuta krivična prijava zbog korupcije i mita. Osim toga, broj nezaposlenih branitelja se ne smanjuje, kao za vrijeme bivše vlasti, nego povećava za 2 tisuće osoba godišnje. Sredstva za osobne i obiteljske invalidnine i naknade za nekoliko desetaka tisuća korisnika mogao je tako precizno planirati samo onaj tko je rebalans proračuna donio zadnji dan u godini, primijetio je zastupnik. Slično je, kaže, i s drugim stavkama koje su, navodno, realizirane sa 100 posto ili gotovo u potpunosti. Odgovorna Vlada si nikada ne bi dozvolila ovakvu blamažu, zaključio je.

Ishod rasprave - većinom glasova nazočnih zastupnika Hrvatski sabor je donio Godišnji obračun Državnog proračuna RH za 2004. godinu, te prihvatio Izvješće o korištenju proračunske zalihe.

Na prijedlog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, posebnim zaključkom zadužio je Vladu RH da mu u roku od 30 dana dostavi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina, uz obrazloženje zbog čega dosad nije izvršila tu svoju zakonsku obvezu.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SREDSTVIMA ZA ZAŠTITU BILJA

Visoki standardi zaštite ljudi i okoliša

Većinom glasova Hrvatski je sabor donio Zakon o sredstvima za zaštitu bilja kojega je predložila Vlada Republike Hrvatske po hitnom postupku.

Njime se određuje nadležnost jednog središnjeg tijela koje će biti zaduženo za domaću i međunarodnu razmjenu informacija vezanih uz registraciju

sredstava i post-registracijsku kontrolu, a posebice za izvješćivanje Europske komisije. To u praksi znači da će ubuduće podnositelj zahtjeva za regi-

straciju sredstava, taj zahtjev podnositi samo jednoj ustanovi. Ujedno su preciznije definirane pojedine obveze u važećem Zakonu, te se uspostavlja i učinkovitiji nadzor nad prometom zaštitnih sredstava.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe. Državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Dragan Kovačević** podsjetio je zastupnike da se kod nas područje biljnog zdravlja uređuje Zakonom o zaštiti bilja iz 1994. godine te dopunama koje datiraju iz 2003. godine.

Uvođenje kompatibilnog sustava kojim se štiti zdravlje ljudi i okoliš

Taj zakonski akt uređuje i područje zdravstvene zaštite bilja, ali i područje stavljanja u promet i primjene sredstava za njihovu zaštitu. Budući da je sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju predviđeno usklađivanje fitosanitarnog zakonodavstva s direktivama i praksom Europske unije, kod izrade ovog Prijedloga uzeta je u obzir činjenica da su ova dva područja regulirana i jasno razgraničena s dvije zasebne direktive. Drugi važan razlog za donošenje ovog Zakona je u manjkavostima postojećih propisa u odnosu na EU, posebice oko nadležnosti državnih tijela za sredstva za zaštitu bilja, tajnosti i očuvanja podataka, kompatibilnosti dokumentacije za registraciju, nepostojanja pravnog okvira za provedbu revizije, odnosno ponovne registracije sredstava i niz drugih pitanja koje je potrebno regulirati. Time bi naš sustav bio kompatibilan europskom i uvažavao najviše standarde zaštite ljudi i okoliša. Ne treba zaboraviti ni činjenicu da je do zaokreta u zajedničkoj poljoprivrednoj poli-

tici EU i visokog ekološkog standarda kojega danas promovira ova zajednica, došlo i zbog borbe za profitom i maksimalnim rezultatima poljoprivredne proizvodnje po jedinici obradive površine. To je dovelo do ozbiljnog narušavanja ravnoteže i zagađenja prirodnog okoliša. Ovim se prijedlogom propisuju

Uvodi se sustav zaštite i nadzora koji je kompatibilan europskim standardima i praksi.

nadležnosti resornog ministarstva koje bi ujedno bilo središnje koordinacijsko tijelo za poslove iz djelokruga ovoga Zakona. Iz njega proizlazi i veliki broj podzakonskih akata koje će biti potrebno donijeti kako bi se detaljno odredila njegova provedba. Potrebno je napraviti i temeljitu reorganizaciju službi za biljno zdravlje što će zahtijevati i reorganizaciju u samom Ministarstvu, a potrebno je ostaviti vrijeme prilagodbe za naše proizvođače. Predviđeno je da Zakon u skladu s Nacionalnim planom prilagodbe u 2005. godini stupi na snagu polovicom ove godine, ali da se primjenjuje od 1. siječnja 2007. godine, zaključio je predstavnik Vlade Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu raspravljalo se i u nadležnim radnim tijelima. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona, ne protiveći se prijedlogu predlagatelja da se primijeni hitni postupak. **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo** proveo je raspravu, te ocijenio da je njegovo donošenje nužno kako bi se postojeći propisi uskladili s direktivama i odlukama Europske unije. Zato je područje sredstava za zaštitu bilja i zdravstvenu zaštitu bilja potrebno sustavno riješiti u dva zasebna zakona. Budući da je predlagatelj predložio odgodu primjene ovoga Zakona, zbog velikog broja provedbenih propisa te prilagodbe proizvođača sredstava za zaštitu bilja, izneseno

je mišljenje da treba osigurati sva dostatna sredstva u navedenom razdoblju za njegovu provedbu. U raspravi je bilo govora i o GMO usjevima, utvrđivanju toksičnih tvari koje se primjenjuju u zaštiti bilja, te o potrebi odgovarajuće dokumentacije koja bi trebala uključivati i metabolite koji mogu biti vrlo toksični. Na temelju provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o sredstvima za zaštitu bilja.

RASPRAVA

Spriječiti smanjivanje i propadanje prinosa

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Vladimir Kurečić**. On je uvodno napomenuo da sredstva za zaštitu bilja štite i utječu na rast, čuvanje biljnih proizvoda kao i uništavanje neželjenog bilja, dakle korova. Radi se o posebnoj kategoriji kemijskih i bioloških pripravaka, biljnih ekstrakata i ulja kojima se usjevi i nasadi štite od štetnih organizama kako bi se spriječilo smanjivanje i propadanje prinosa. Upozorio je zatim i na sredstva koja mogu imati štetan učinak i predstavljati rizik za ljude, životinje i okoliš, odnosno tlo i podzemne vode. Ovdje su u igri i interesi poljoprivrednika i proizvođača ovih sredstava, pa je važno slijediti jedinstvena pravila i postupak registracije sredstava za zaštitu bilja. Naveo je zatim i zakonsku infrastrukturu kojom je ovo područje bilo do sada obuhvaćeno u Republici Hrvatskoj. Ujedno je upozorio da je potrebno obaviti određenu harmonizaciju propisa kako bi se u potpunosti uskladili s propisima EU. Time se ujedno uvodi red u primjeni, jer će podnositelj zahtjeva za registraciju sredstava svoj zahtjev podnositi samo jednoj ustanovi, a cjelokupna procedura bit će pojednostavljena. U zakonski prijedlog unijete su odredbe iz mjero-davnih direktiva Europske unije koje će omogućiti punu primjenu svih odredbi zakona, doduše s opravdanom odgodom primjene. To će u konačnici omogući-

ti i visoke standarde kontrole poslova vezanih uz proizvodnju, promet i korištenje sredstava za zaštitu bilja. Zato će Klub zastupnika HDZ-a podržati ovaj Prijedlog zakona, zaključio je zastupnik Kurečić.

Radi se o posebnoj kategoriji kemijskih i bioloških pripravaka kojima se usjevi štite od štetnih organizama.

Zastupnica **Ruža Lelić (HDZ)** podržala je donošenje Zakona podsjećajući ujedno i na oprečna mišljenja kada se vodila rasprava oko genetski modificiranih organizama. U javnosti postoji raširen strah od primjene GMO zbog zaštite zdravlja ljudi i mogućih posljedica po okoliš. Međutim, ocijenila je da veća opasnost prijeti od nekontrolirane primjene sredstava za zaštitu bilja, pa je ovo područje potrebno dobro i precizno regulirati. Zato službeni propisi moraju jamčiti visoki standard zdravstvene zaštite, posebice od tvari koje su rizične za zdravlje, te podzemne vode i okoliš. Upozorila je i da su ljudi na manjim gospodarstvima uglavnom neupućeni u korištenje, pa je potreban redovan rad i nadzor mjerodavnih inspeksijskih službi. Pozdravila je zakonske odredbe sadržane u članku 34. kojima se u nadzor uključuju i Institut za medicinska istraživanja, te Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Govorila je zatim i o detaljima oko upisnika, primjeni uređaja koja imaju certifikat, te na probleme oko odlaganja ambalaže koja se nekontrolirano odbacuje na sve strane. Ovaj zakonski propis smatra bitnim jer usklađuje naše zakonodavstvo s pravnim stečevinama EU i Vijeća Europe, te podržava njegovo donošenje.

Predsjedavajući je zatim zastupnike upoznao sa činjenicom da se na galeriji nalazi studijska misija Nacionalnog

demokratskog instituta iz Iraka koja prati i upoznaje se s radom hrvatskih demokratskih institucija.

Potrebna je edukacija osoba, te strogi nadzor

Zatim je riječ dao zastupnici **Jago-di Martić (SDP)** koja je ocijenila da se primjenom ovih sredstava efikasno sprječava smanjenje prinosa, te osigurava dovoljna ponuda hrane. Međutim, potrebno je spriječiti rizike pri upotrebi jer dio ovih sredstava spada u skupinu otrova. Ta se opasnost pojačava ukoliko sredstva upotrebljavaju needucirane osobe i ukoliko izostane nadzor odgovarajućih institucija. Zato se upotreba treba dozvoliti tek nakon testiranja i odobrenja od nadležnog stručnog tijela, te uz punu primjenu propisanih uvjeta i načina primjene. Upozorila je zatim i na rizike koji prijete od malih proizvođača koji su u pravilu slabo educirani, a svoje proizvode plasiraju na gradskim tržnicama. Pozdravila je odredbe koje je zakonodavac predložio kako bi se spriječili ovi rizici i zaštitili krajnji korisnici, te ukazala na pojedine nepreciznosti i manjkavosti u pojedinim zakonskim člancima. Dobro je što se oko navedenih propisa skrbi više ministarstava i inspeksijskih službi, a zakonodavac je jasno razgraničio njihove nadležnosti. U svakom slučaju, ovaj zakonski prijedlog treba podržati, istaknula je zastupnica Martić.

Potreban nadzor i educiranje naših poljoprivrednika jer još ima primjera nekontrolirane potrošnje zaštitnih sredstava.

Zastupnica mr.sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna, zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)** složila se s konstatacijama da je riječ o propisu

koji predstavlja visoke europske standarde u pogledu zaštite bilja. Treba očuvati poljoprivredne proizvode, ali uz primarni cilj očuvanja zdravlja ljudi i životinja, te uz sprječavanje štetnog utjecaja na okoliš i podzemne vode. I do sada je postojao nadzor prilikom prometa s pesticidima, a jednako kvalitetno vođen je i Upisnik pravnih i fizičkih osoba koje su se bavile prometovanjem zaštitnih sredstava. Isto tako dobro je vođen i Upisnik o pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju poslove suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama. Ocijenila je da predloženi zakonski tekst nedovoljno obuhvaća problem osposobljenosti naših krajnjih potrošača, odnosno poljoprivrednika. Na zapadu se ti poslovi uređuju tako da oni koji obrađuju zemlju moraju završiti odgovarajuću stručnu naobrazbu, dok je kod nas situacija nešto drugačija i složenija. Ponegdje još imamo nekontrolirano trošenje zaštitnih sredstava, a takvi se proizvodi nerijetko zatiču i na gradskim tržnicama, pa je pozitivno što se ovdje govori i o ozbiljnoj kontroli sredstava kao i uređaja za zaštitu, koja su kod nas nerijetko zastarjela i nekvalitetna. Zatražila je da se o ovim problemima očituje i predstavnik predlagatelja, ocjenjujući da needucirane osobe predstavljaju ozbiljnu opasnost za zdravlje ljudi i ukupan prirodni okoliš.

U svom završnom osvrtu državni tajnik **Dragan Kovačević** precizirao je poslove koji se odnose na edukaciju. Zbog zahtjevnosti taj je članak (čl. 9.) odgođen i njegova se primjena očekuje od 1. siječnja 2009. godine. Vlada će vlastitim amandmanima precizirati i članak 12. predloženoga teksta, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Predsjedavajući je zaključio raspravu, a u nastavku se pristupilo glasovanju. Sa 97 glasova "za" i 5 "suzdržanih" Hrvatski je sabor donio Zakon o sredstvima za zaštitu bilja.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE O OPĆIM NAČELIMA SUDJELOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE U PROGRAMIMA ZAJEDNICE

Pravni okvir za sudjelovanje u programima EU

Zastupnici su većinom glasova donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske zajednice o općim načelima sudjelovanja Republike Hrvatske u programima zajednice, čiji je predlagatelj Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog prijedloga poslužili smo se izlaganjem državnog tajnika Ministarstva vanjskih poslova RH, **Gordana Bakote**. Rekao je da će prvi put na temelju ovog Okvirnog sporazuma RH biti u prilici, uz već postojeće fondove, PHARE, ISPA I SAPARD, koristiti i fondove koji su dosad bili isključivo namijenjeni samo članicama EU (riječ je o 9 fondova). Vlada RH zadužila je resorna tijela državne uprave nadležna za sve navedene programe da osim financijskih osiguraju i kadrovske uvjete za sudjelovanje u istima. Na taj način se RH još dodatno priprema i upoznaje s metodama rada Unije, te uključuje u sektorsku politiku Unije.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za europske integracije podržava donošenje Zakona po hitnom postupku.

RASPRAVA

Programi iz različitih područja

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Gordan Jandroković (HDZ)**. Članstvo u EU jedan je od temeljnih prioriteta unutarnje i vanjske politike Vlade RH. Cilj je Hrvatske da što prije započne i završi pregovore te postigne razinu spremnosti potrebnu za punopravno članstvo u EU. Dobivanjem statusa države kandidatkinje proces integriranja u EU postao je još intenzivniji. U cilju potpore i pomoći RH, EU usvojila je u listopada prošle godine predpristupnu strategiju kojom je utvrđen okvir njezinog pristupnog procesa, te visina i oblici predpristupne pomoći EU. Osim mogućnosti korištenja financijske i tehničke pomoći 3 financijska instrumenta PHARE, ISPA I SAPARD, predpristupna je strategija utvrdila i mogućnost sudjelovanja u tzv. programima zajednice. Riječ je o programima iz različitih područja poput istraživanja i obrazovanja, socijalne politike, energetike i transporta, zaštite okoliša, kulture, javnog zdravstva. Na osnovi procijenjenih troškova i koristi za 2006. godinu odabrano je 9 od ukupno 25 mogućih programa. Ukupni financijski doprinos odabranim programima za 2006. godinu iznosi 9 milijuna 317 tisuća EUR-a. Kako bi se olakšalo njihovo sufinanciranje Hrvatskoj je omogućeno pokrivanje njezinog financijskog udjela iz predpristupnog financijskog instrumenta PHARE i to od 75% iznosa doprinosa. Preduvjet da se Hrvatska uključi u ove programe zaje-

dnice je sklapanje Okvirnog sporazuma između RH i Europske zajednice o općim načelima sudjelovanja RH u programima zajednice. Stupanjem na snagu Okvirnog sporazuma uspostaviti će se pravni okvir za sudjelovanje u programima zajednice čime će se intenzivirati proces približavanja EU. Okvirni sporazum ne traži donošenje ili izmjenu zakona već je za njegovo stupanje na snagu potrebno potvrđivanje od Hrvatskog sabora, zaključio je Jandroković.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Jozo Radoš (HNS/PGS)**. Klub podržava Prijedlog ovoga zakona. Radoš je rekao da je ovaj zakon u biti sporazum između Europske zajednice i 6 zemalja bivše Jugoslavije tzv. zapadnoga Balkana. To je sporazum između Europske zajednice, Albanije, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Prošle godine iznos mogućih sredstava koje je RH mogla povući iz raznih projekata EU bio je oko 150 milijuna EUR-a, a ove godine je povećan za dodatnih 150 milijuna EUR-a, dakle, ove godine iznosi oko 300 milijuna EUR-a. "To su vrlo velika sredstva i bit će vrlo zanimljivo pratiti na kraju ove godine kako se ta sredstva povlače", rekao je Radoš. Dodao je da nadzorna uloga Hrvatskoga sabora preko njegovih tijela izostaje, što nije dobro. U Zakonu je nejasno zašto se Vlada RH od 25 mogućih programa odlučila za 9, a zašto ne npr. za program javnog zdravstva. Jedno od najvažnijih pitanja s obzirom na veličinu programa jest pitanje šestog Okvirnog programa za istraživanje i razvoj koji ima ukupnu vrijednost 16 i pol milijardi

EUR-a. Taj program istječe 2006. godine, a mi smo na neki način zakasnili na taj program, što predstavlja ritam našeg priključivanja EU, istaknuo je Radoš. Uz sve ove napomene i potrebu da Vlada RH detaljnije obrazloži zašto je upravo prihvaćena ova koncepcija, a posebice zašto izostaje praćenje projekata od Hrvatskoga sabora osim na plenarnim sjednicama, Klub zastupnika HNS-a i PGS-a će podržati ovaj Prijedlog zakona.

Izostavljen program za promicanje aktivnog europskog građanstva

Za riječ se javila potpredsjednica Hrvatskoga sabora **Vesna Pusić (HNS)** upozorivši na jedan program koji postoji u ovom popisu, a koji nije predviđen među programima za koje se Hrvatska kandidira i u kojima će sudjelovati, a smatra ga izuzetno važnim i značajnim. Radi se o opadanju podrške uključivanju Hrvatske u EU sa 80-ak% na ispod 50%. "Smatram da je to zaista ozbiljan problem jer faktički nema uspješnog uključivanja u EU bez zajedničkog uključivanja drugim riječima, bez najšire participacije hrvatskih građana u tom procesu". Što se Hrvatske tiče nije uzet u obzir akcijski program Zajednice za promicanje aktivnog europskog građanstva. Vesna Pusić postavila je pitanje postoji li neki poseban razlog za to, jer je ukupna svrha uključivanja Hrvatske u EU, izgradnja institucija, izgradnja kompetitivnosti, mogućnost da Hrvatska funkcionira po standardima EU. Pravi cilj je upravo uspostavljanje Europskog građanstva. "Zato pitam predstavnike Vlade zašto Hrvatska nije upravo taj program uvrstila među one u koje će se uključiti?".

Riječ je uzeo zastupnik **Damir Kajin (IDS)**. "Nakon ovog francuskoga "ne" europskom Ustavu, nakon nizozemskog "ne" europskom Ustavu očigledno je da

je Europa u ovome trenutku u raskoraku. Razlog je jednostavan, zemlje su u recesiji, EURO je učinio dodatni udar na standard, sve je poskupjelo 30 do 60%, sve veća konkurencija vlada na polju rada. Ti materijalni razlozi, prije svega su razlozi "ne" Europskom ustavu, istaknuo je Kajin. Europska unija zasigurno je projekt krupnog kapitala: jedna moneta, zemlje bez granica, bez carina, jedno tržište, novelirane financije, jedinstveni standardi, itd. Međutim, s druge strane Hrvatska nema kuda, ona mora u Europsku uniju, rekao je Kajin. Alternativa je Balkan ili kako se u ovom Izvješću na nekoliko mjesta govori, zapadni Balkan. Kajin tvrdi da su sve zemlje koje su ušle u Europsku uniju prije godinu dana profitirale. Profitirale su gospodarski, socijalno, ekonomski, razvojno, financijski, na polju poljoprivrede i tome slično. Naglasio je da Hrvatska mora težiti Europskoj uniji, mora 100% surađivati s Haagom i moramo shvati da nam nitko ništa neće pokloniti već da ćemo se za sve morati sami izboriti. Bez investicija Hrvatska će biti u ogromnim problemima. U ovom konkretnom Zakonskom prijedlogu riječ je o projektima teškim 9 milijuna 317 tisuća EUR-a gdje Hrvatska iz svog proračuna daje 5 milijuna 334 tisuće EUR-a, a Europska unija kroz PHARE program 3 milijuna 982 tisuće EUR-a, znači Hrvatska dobiva oko 4 milijuna eura. To je jedna konkretna pomoć Europske unije i razumljivo da je upravo stoga i treba bez dileme prihvatiti. Kajin je naveo statističke usporedbe za novu Europu u usporedbi s Hrvatskom. Bruto-društveni proizvod po stanovniku u jednoj Poljskoj je 10 900, Mađarskoj 12 500, Češkoj 16 800, Slovačkoj 12 400, Sloveniji 18 tisuća dolara, a u Hrvatskoj je 9 tisuća dolara. Nova Europa ove parametre može zahvaliti prije svega kapitalu iz Europe, bez tog kapitala Hrvatska nema budućnosti. Što se tiče ovog zakona IDS je apsolutno za.

Hrvatska kao konkurentna zemlja

Zaključno je govorio državni tajnik **Gordan Bakota**. Rekao je da je Okvirni sporazum između RH i Europske zajednice bilateralni sporazum. Naglasio je da je on financijska ulaznica. Pozitivni efekti će sigurno biti daleko veći nego što su brojke o kojima se ovdje radi. Ministarstva i sva tijela državne uprave moći će se koristiti daleko većim sredstvima ukoliko će naravno apsorpcijska moć biti veća i ukoliko će RH ponuditi dobre programe. Napomenuo je također da će RH putem ovih programa raditi više na elektroničkoj izmjeni podataka između upravnih tijela na području poduzetništva, s naglaskom na mala i srednja poduzeća. Jednakost spolova, praćenje provedbe politike tržišta radne snage, transportni sustav, energetika, istraživanje, tehnološki razvoj, reforme poreznog sustava i carina sasvim sigurno govore da su ti programi izuzetno bitni da bi Hrvatska bila konkurentna zemlja i da što prije može koristiti i privlačiti strani kapital, riječi su Gordana Bakote. Zaključio je da je ovo izuzetno bitan sporazum koji će omogućiti daljnju prilagodbu RH prema europskim standardima na putu prema Europskoj uniji. Kad je riječ o programu za aktivno građanstvo Europe, Vlada RH je odlučila da se ove i iduće godine koriste sredstva iz PHARE programa za razvoj civilnog društva. Radi se o edukaciji i informiranju hrvatskog građanstva o tome što je to Europska unija i što nam ona donosi.

Ovime je zaključena rasprava. **Zastupnici su većinom glasova sa 90 "za" i 3 "suzdržana" donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske zajednice o općim načelima sudjelovanja Republike Hrvatske u programima Zajednice.**

I.Č.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRODAJI STANOVA NAMIJENJENIH ZA NADSTOJNIKA STAMBENE ZGRADE

Korištenje prava samo na temelju valjane pravne osnove

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Prijedlog zakona o prodaji stanova namijenjenih za nadstojnika stambene zgrade, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju, Vladi Republike Hrvatske, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga zakona poslužili smo se izlaganjem državnog tajnika Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, **Davora Mrduljaša**. Podsjetio je da je postojećim Zakonom o najmu stanova određeno da se osobe koje koriste stan na temelju valjane pravne osnove koji je namijenjen za nadstojnika zgrade ne mogu iseliti iz tog stana do donošenja posebnog zakona. Međutim, time nije trajno riješen pravni položaj osoba koje koriste te stanove, kao i prenamijenjene zajedničke prostore u stambenim zgradama. Ovim Prijedlogom zakona predlaže se da osobe koje su do 5. studenoga 1996., tj. do datuma stupanja na snagu Zakona o najmu stanova, uselile u stan nadstojnika stambene zgrade i u njemu stalno stanuju stječu pravo kupnje toga stana. To pravo bi stjecali i njihovi pravni sljednici ako su živjeli s njim u tom stanu, te i dandanas u njemu žive. Ovo pravo bi se moglo koristiti samo na temelju valjane pravne osnove koju čini ugovor o obavljanju nadstojničkih poslova sklopljen prema zakonu tj. propisima koji su vrijedili u vrijeme sklapanja ugovora. Imajući predmetno u vidu da su u praksi određene osobe u pravilu iz nužde i često puta uz pristanak tadašnjih stanara o vlastitom trošku prenamijenile zajedničke prostore u vlastite stanove prije

privatizacije Stambenog fonda, predlaže se da se i njihovo pitanje uredi na isti način. Prijedlozi i primjedbe uzet će se u obzir u svrhu poboljšavanja teksta zakona do drugog čitanja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Prijedloga dao je sugestije da se preispitaju pojedina rješenja vodeći računa o ustavnopravnoj zaštiti vlasništva i pojedinim rješenjima iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, te ukazao na potrebu doradivanja i preciziranja pojedinih pojmova.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav prihvatio je ovaj Prijedlog zakona te primjedbe, prijedloge uputiti predlagatelju.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prihvaća ovaj Prijedlog zakona, te će sve primjedbe, prijedloge i mišljenja izražena u raspravi dostaviti predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja i predstavnika nadležnih radnih tijela, govorili su predstavnici klubova zastupnika, a prva je riječ, u ime Kluba zastupnika HSS-a, uzela zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**. Istaknula je da Klub zastupnika HSS-a pozdravlja pokušaj nadležnog Ministarstva da se Zakonom uredi pravni položaj osoba koje koriste nadstojničke stanove, te osoba koje su uz pristanak tadašnjih stanara vlastitim sredstvima uredile zajedničke prostorije za potrebe vlastitog stanovanja, na način da im se omogući kupnja tog stana. Zastupnica je izrazila žaljenje što je Vlada RH odustala od pokušaja rješava-

nja problematike zaštićenih najmoprimaca. Ovim zakonom riješila bi se neizvjesnost oko tisuću stanara, no nužno je prethodno utvrditi pitanje vlasništva stanova koje su bivši nadstojnici o vlastitom trošku uredili za vlastito stanovanje. Kod drugog dijela nadstojničkih stanova vlasništvo je poznato i oni su u suvlasništvu vlasnika drugih stanova i njihovo se vlasništvo ne može ograničiti. Zastupnica je na kraju izlaganja još jednom podržala Prijedlog uz napomenu da predlagatelj do drugog čitanja pronađe ustavna rješenja i nomotehnički uredi tekst.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je mr. sc. **Marko Širac (HDZ)**. Izjavio je da Klub zastupnika HDZ-a podržava donošenje ovog Zakona, te se na početku izlaganja osvrnuo na položaj građana koji stanuju u navedenim stanovima. Tijekom izlaganja zastupnik je podsjetio na niz prethodnih zakona koji su uređivali ovo područje, počevši od 1945. kada je izvršena nacionalizacija, pa sve do postojećih zakona. Potom je zastupnik iznio predloženu prodajnu cijenu dotičnih stanova koja bi se temeljila na etalonskoj cijeni građevina u visini 700 eura, umanjenoj za iznos amortizacije i uloženi sredstava koja se mogu maksimalno priznati do 20% vrijednosti stana. Kupnja stana se može ugovoriti odjednom ili obročnim otplatama do 15 godina uz nepromjenjivu kamatnu stopu od 2%. U ime Kluba, zastupnik je sugerirao da se rok za podnošenje zahtjeva za sklapanje ugovora o kupoprodaji stana, koji je uređen člankom 7. stavkom 1., treba produljiti na primjereniji rok tj. najmanje šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Za isti vremenski rok trebalo bi produljiti i mogućnost najma stana, članak 16., u slučaju nemogućnosti kupnje.

Nakon predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a, riječ je preuzela zastupnica mr.

sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a. U uvodu izlaganja ukazala je na izvjestan broj problema za koje Klub zastupnika HNS/PGS-a smatra da neće biti riješeni ovim Zakonom prije svega jer se pitanje vlasništva stana odnosno nekretnine stalno poistovjećuje sa stambenim zbrinjavanjem, a to su dvije potpuno različite kategorije. Naglasila je da se ovim zakonom rješava tek manji broj stanova, a nije se pristupilo rješavanju gorućeg problema zaštićenih najamoprimaca u stanovima u vlasništvu građana tzv. privatnim stanovima kojih ima oko 7 tisuća, te da ima dojam da se radi o svojevrsnom testu koji bi trebao pokazati da ukoliko prođe ova prodaja tuđeg vlasništva onda će se prodavati i tzv. privatni stanovi. Suštinsko je dakle pitanje vezano za ovaj prijedlog zakona, pitanje čije su vlasništvo nadstojnički stanovi. Nakon iznošenja niza primjedbi, zastupnica je utvrdila da su nadstojnički stanovi kao zajednički dijelovi zgrade vlasništvo suvlasnika nekretnine, te da Klub zastupnika HNS/PGS-a načelno nema ništa protiv rješavanja problema nadstojničkih stanova, ali samo ako se ne zadire u vlasnička tj. ustavna prava, odnosno bez prisile i nekih propisanih uvjeta u smislu prisile, cijene ili slično. Prihvata se ovaj Zakon u prvom čitanju, uz nadu da će se na jesen dobiti sadržajni i bolji prijedlog. Primjedbe će Klub zastupnika uputiti nadležnom ministarstvu.

U ime Kluba zastupnika HSP-a riječ je uzeo zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Rekao je da Klub zastupnika HSP-a pozdravlja donošenje ovog Zakona, te je uputio slijedeće prijedloge izmjena. Iza riječi "prodaji" u nazivu Zakona treba staviti riječ "najam", kao i u člancima i podnaslovima naznačiti da se radi o prodaji ili najmu stanova koji su prije bili društveno vlasništvo. U članku 3. treba dodati riječi na temelju valjane pravne osnove tj. da se postupak može pokrenuti samo ako se radi o korisnicima koji su taj stan počeli koristiti na temelju valjane pravne osnove. Također u članku 6. trebalo bi naznačiti općinu, grad, odnosno grad Zagreb kao prodavatelja tek nakon što se nedvojbeno utvrdi njegovo vlasništvo nad nekre-

tninom, te se ista dopuna mora primijeniti i na sklapanje ugovora. Posljednji prijedlog odnosio se na uvrštavanje cijene zemljišta, komunalne infrastrukture i priključaka u cijenu stana. Na kraju izlaganja zastupnik je izjavio da je ove prijedloge iznio na zamolbu udruge vlasnika nekretnina RH koji mole da se ovi prijedlozi uzmu u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Nakon izlaganja klubova otvorena je pojedinačna rasprava, a prva se za riječ javila zastupnica mr. sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Ponovno je apelirala da se članak 1., stavci 1. i 2. dopuni tako da se odredbe ovog Zakona odnose i na prodaju stanova u vlasništvu RH, općine, grada odnosno grada Zagreba, jer je iznimno važno definirati da se može vršiti prodaja samo onih stanova koji nisu u suvlasništvu drugih privatnika tj. vlasnika. Potrebno je stoga, naglasila je, zbog jasnoće, da se u podnaslovu iza riječi prodaje stanova u članku 2. doda "u vlasništvu Republike Hrvatske". U članku 3. iza riječi "1991. godine", treba dodati i "na temelju valjane pravne osnove" da bi se izbjegle zloporabe Zakona. Posebno je izrazila sumnju u zakonsku valjanost članka 6. stavka 3. kojim bi se, prema zastupničkim riječima, omogućilo prodavanje imovine čije vlasništvo nije do kraja utvrđeno. Na kraju izlaganja, ukazala je na propust u članku 9. gdje u cijenu stana nisu uključene cijena komunalne infrastrukture, priključaka i cijena parkirnog mjesta koje se trebaju uključiti u izračun cijene prema važećim pozitivnim propisima.

Riječ je preuzeo zastupnik **Emil Tomljanović (HDZ)** koji je u uvodnom dijelu izlaganja u potpunosti podupro intenciju predlagatelja da se na ovaj način riješi problem koji je nastao u pravnom sustavu. Ukazao je da ima nekih ustavnih i pravnih dvojbi u smislu razrađivanja određenih pravnih instituta koje pronalazimo u ovom Zakonu, no kako se radi o prvom čitanju ostaje dosta vremena za usklađivanje s ustavno-pravnim odredbama i ostalim propisima da se otklone sve sumnje u nezakonitost ili eventualnu protuustavnost ovog Zakona u primjeni.

Zaključno izlaganje u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a održala je zastupnica mr. sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Napomenula je da je još bivša koalicijska Vlada utvrdila Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova kojim se trebao riješiti problem najamoprimaca koji se nalaze u stanovima u privatnom vlasništvu, no nova je Vlada nakon parlamentarnih izbora povukla taj prijedlog zakona obećavajući kvalitetnije rješenje iste problematike. Za sada još nema naznaka da bi Vlada ponudila neka konkretna rješenja po tom pitanju, također imajući u vidu Prijedlog državnog proračuna koji sredstvima to ne omogućava u ovom trenutku. Iznijela je tri ključne točke prijedloga bivše Vlade. Zaštićenim najamoprimcima, bivšim nositeljima stanarskog prava koji koriste stanove u vlasništvu fizičkih osoba i ispunjavaju uvjete za useljenje u svoj stan treba na odgovarajući način osigurati drugi stambeni prostor. Predviđena je i mogućnost da zaštićeni najamoprimac riješi sam to pitanje kupnjom stana uz određenu financijsku potporu države u obliku subvencije. Također se uređuje pravni položaj osoba koje koriste stan namijenjen za nadstojnike zgrade, a ostavlja se i mogućnost zaštićene najamnine koja bi se uplaćivala u kućnu pričuvu, odnosno pričuvu stambene zgrade. Zastupnica je još jednom pozdravila pokušaj rješavanja ovog problema, te je naglasila da je ovaj Prijedlog, kao jedno od rješenja, sigurno dobrodošao. Još jednom je upozorila na oprez zbog mogućeg zadiranja u vlasnička prava, te iznijela par sugestija o mogućim načinima rješavanja problematike npr. subvencijama, stimulacijom, participacijom države u cijeni ili osiguravanje zamjenskih stanova.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 87 glasova "za", 4 "protiv" i 2 "suzdržana", prihvatili Prijedlog zakona o prodaji stanova namijenjenih za nadstojnika stambene zgrade. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

A.F.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBALNOJ STRAŽI REPUBLIKE HRVATSKE

I dalje princip koordinacije u nadzoru i zaštiti mora

Većinom glasova zastupnici nisu prihvatili Prijedlog zakona o Obalnoj straži kojega je podnio Klub zastupnika SDP-a. Razlozi neprihvatanja sadržani su u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela. Ipak, većinom je glasova na sugestiju nadležnog Odbora za pomorstvo, promet i veze prihvaćen zaključak kojim se Vlada obvezuje da u proceduru žurno uputi svoj Prijedlog zakona o Obalnoj straži kako bi isti stupio na snagu najkasnije do lipnja 2006. godine. U raspravi su dominirali stavovi predstavnika oporbenih klubova zastupnika kako je ovaj zakon već sada potreban zbog zaštite hrvatskog akvatorija, ali i zbog nadzora zaštićenog ribolovno-ekološkog pojasa. Predlagatelj je ocijenio da je za Hrvatsku najpovoljniji model u kojemu se koordinacija i postojeći resursi trebaju objedinjavati, ali Obalna straža treba biti civilna institucija.

O PRIJEDLOGU

Nakon što je predsjedatelj podsjetio da se kod ove točke primjenjuje prvo čitanje, pozvao je predstavnika predlagatelja da podnese uvodno obrazloženje. Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a zastupnik **Anton Peruško** istaknuo je da je predmetni zakonski tekst upućen u proceduru sredinom ožujka pa je Vlada imala dovoljno vremena za očitovanje. U ovom slučaju ne radi se o političkom pitanju jer je svima jasno da bi Republika Hrvatska kao pomorska zemlja trebala zaštititi svoje prirodne i ekološke vrijednosti. Objasnio je zatim određenu komplementarnu povezanost s ranije predloženim

Pomorskim zakonikom. Radi se o ključnom aktu kojim se uređuju svi materijalno-pravni, procesno-pravni i ostali odnosi vezani uz more, plovidbu, upis brodova i osposobljavanje pomoraca. Očekivalo se zato da će Vlada u zakonsku proceduru uputiti i svoj Prijedlog zakona o Obalnoj straži. Budući da smo ocijenili da je riječ o važnom pitanju, uputili smo u proceduru vlastiti zakonski prijedlog kojim se uređuje ova materija.

Objediniti tehničke, materijalne i ljudske resurse

Bez obzira što su do sada zanemarene pojedine komparativne prednosti Hrvatske kao pomorske zemlje i slaba iskorištenost luka, ocijenili smo potrebnim da se u okviru Obalne straže objedine ljudski, tehnički i materijalni resursi koji nam stoje na raspolaganju. Zagovaramo model jedinstvene službe s koordinacijom koja bi preuzela sve do sada razjedinjene službe vezane uz more i pomorstvo. Ovakvim bi se ustrojem postigla veća efikasnost i ekološka sigurnost, te bi se objedinili i bolje iskoristili svi postojeći tehnički resursi. Klub zastupnika SDP-a vidi Obalnu stražu kao civilnu, a ne vojnu organizaciju u okviru Ratne mornarice. I svjetska iskustva ukazuju da se sve više napušta vojni, a uvodi civilni sustav zaštite, sukladno uzorima SAD-a, Kanade, Danske i Grčke. Hrvatska mora iskoristiti vlastite, kao i potencijale Hrvatske ratne mornarice, međutim, u normalnim se uvjetima Obalna straža osniva kao civilna institucija, uz međusobnu koordinaciju kao što je slučaj u Grčkoj. Hrvatska ima 1242 otoka, otočića i hridi od kojih su samo njih 63

naseljeni, te predstavlja razvedenu zemlju sa 6300 kilometara obalnog ruba i 948 km dužine državne morske granice. Ukupni akvatorij obuhvaća površinu od gotovo 57 tisuća km² pa država mora imati vlastitu i učinkovitu Obalnu stražu. Iz svoje gotovo 30 godišnje prakse i iskustva, zastupnik Peruško podsjetio je na važnost spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara na moru. Dosadašnja iskustva na tom području ohrabruju, a trebalo bi pomalo uvoditi jedinstveni model objedinjenih subjekata umjesto koordinativnog sustava. Jadransko more predstavlja zatvoreni morski bazen kojega valja učinkovito štititi od tankera te opasnih i štetnih tvari. Balastne vode predstavljaju potencijalnu ekološku katastrofu, a potrebno je nadzirati i sprječavati krijumčarenje ljudi, opojnih droga, kulturnih dobara, te voditi računa i o opasnostima od terorizma.

Kapetani, pomorci i nautičari nerado plove pored bilo kakvih ratnih brodova, a ponuđeni model objedinjava poslove policije, kapetanije, carine i inspekcije. Profesionalni pomorci neće bez posebnog razloga zaustavljati brod pod jedrima ili putnički brod na otvorenom moru, a zajedničkim treningom i izobrazbom uklonile bi se sve slabosti i postigla veća efikasnost Obalne straže. Ocijenio je da javno mnijenje u Republici Hrvatskoj jasno podržava mogućnost uvođenja Obalne straže, pa je i to razlog zbog kojega smo se odlučili na ovaj zakonski prijedlog kada već to nije učinila Vlada Republike Hrvatske. Smatra da je tekst otvoren za poboljšanja i dorade, a bilo bi dobro kada bi se uputio u drugo čitanje jer je predložen zbog zajedničke dobrobiti, zaključio je zastupnik Peruško.

RADNA TIJELA

O podnijetom zakonskom prijedlogu očitovala su se nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** nije podupro predloženi tekst iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** proveo je raspravu kao matično radno tijelo. Uvodno izlaganje dao je predstavnik predlagatelja. Istaknuo je da bi prema podnijetom tekstu Obalna straža imala zadatak da sve one poslove koji su se obavljali u različitim ministarstvima i državnom inspektoratu organizira na jednom mjestu, pod jednim zapovjedništvom koje bi bilo odgovorno Vladi Republike Hrvatske. Nakon provedene rasprave Odbor je Saboru predložio donošenje zaključka kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o obalnoj straži. Također je predloženo donošenje zaključka kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje, da Hrvatskom saboru žurno uputi u proceduru Prijedlog zakona o Obalnoj straži Republike Hrvatske, kako bi isti stupio na snagu najkasnije do lipnja 2006. godine.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada nije podržala Prijedlog zakona o Obalnoj straži Republike Hrvatske, koji je predložio Klub zastupnika SDP-a. Vlada je donijela Odluku o osnivanju Koordinacije osam ministara za usklađivanje obavljanja poslova nadzora i zaštite unutrašnjih morskih voda, teritorijalnog mora i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske. Donijeta su i načela na kojima bi se trebao temeljiti koncept sustavnog učinkovitog obavljanja poslova nadzora i zaštite morskog prostora pod nadležnošću Republike Hrvatske. Ta načela su: jedinstvo upravljanja u zajedničkim poslovima nadzora i zaštite na moru, izbjegavanje dualiteta nadležnosti i ovlaštenja, djelovanje u skladu s pozitivnim pravnim propisima, usklađeno zajedničko planiranje zadataka, usklađeno operativno djelovanje na moru, učinkovito raspolaganje ljudskim

i materijalnim resursima, jedinstveno planiranje i standardizacija tehničkih sredstava, informatička umreženost i adekvatan prijenos informacija, učinkovito sankcioniranje nedozvoljenih radnji, transparentnost i racionalizacija financijskih sredstava i jedinstven način izvješćivanja javnosti.

U sadašnjim okolnostima nepotrebno je odvajati iz sustava službu pomorske policije MUP-a.

Time se definira sustav Obalne straže po principu usklađenog koordinativnog djelovanja državnih tijela u obavljanju poslova nadzora i zaštite mora pod nadležnošću Republike Hrvatske, u okviru utvrđenih im nadležnosti. Slijedom navedenog, Vlada ne može prihvatiti predmetni Prijedlog zakona, poglavito u dijelu u kojem se govori o objedinjavanju upravljanja policijskih poslova i poslova Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. U sadašnjim okolnostima neprihvatljivo je i nepotrebno odvajati iz sustava MUP-a pomorsku policiju, te istu stavljati pod ingerenciju Obalne straže i upravljanja Zapovjedniku Obalne straže. Isto implicira znatne zahvate u postojeći vrijednosni sustav državnih vlasti, te zahtijeva izmjene Ustava i drugih relevantnih pravnih propisa. Stoga je Vlada predložila da poslovi zaštite i kontrole državne granice na moru, te sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela na moru ostanu u okviru MUP-a, kao jedinog tijela nadležnog za obavljanje i upravljanje temeljnih policijskih poslova. Dualizam u obavljanju poslova nadzora državne granice na moru suprotan je Shengenskim modelima ustrojavanja službi za nadzor državne granice, kao što je uklanjanje granične policije MUP-a, te prebacivanje njenih poslova u spornu upravu za zaštitu mora i suzbijanje ilegalnog prelaska državne granice na moru, suprotno preporukama Europske unije o načinu i tijelima koja obavljaju nadzor državne granice. Za takvo obuhvaćanje poslova, potrebno je da službenici takve

javne ustanove-agencije dobiju ovlasti policije, što bi značilo stvaranje još jedne "paralelne policije" izvan sustava MUP-a.

U nastavku je Vlada navela i ovlasti pojedinih nadležnih ministarstava i službi ističući da je Zaključkom od 7. travnja 2004. godine utvrdila temeljne smjernice budućih misija i zadaća te opis sadržaja Oružanih snaga prema kojem je jedna od zadaća i zaštita akvatorija pod nadležnošću Republike Hrvatske. Time se provodi zaštita suvereniteta i integriteta hrvatskih teritorijalnih voda, vodi stalni nadzor mora i priobalja, te rutinskom nazočnošću potvrđuje hrvatski suverenitet i integritet nad teritorijalnim vodama i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom. Razrađena je i uloga Oružanih snaga u nadzoru morske površine pod nadležnošću Republike Hrvatske. HRM je jedina sposobna radarski nadzirati morsku površinu, osobito imajući u vidu činjenicu da je pri kraju uvođenje u operativnu uporabu novog radarskog sustava za koji Republika Hrvatska već izdvaja značajna materijalna sredstva. Jednako tako uspostava agencije bi tražila izmjenu kompletne zakonske regulative, što implicira i dodatna financijska sredstva iz državnog proračuna.

Slijedom navedenog, Vlada je predložila princip koordinacije u obavljanju poslova nadzora i zaštite mora, koji je do sada uspješno funkcionirao, a koji je usvojen u mnogim drugim zemljama.

RASPRAVA

Nije razrađena uloga Hrvatske ratne mornarice

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Živko Nenadić**. Smatra da ovu problematiku treba sustavno i cjelovito riješiti. Vlada je uspostavila koordinaciju od osam ministara koja prati i usklađuje poslove nadzora i zaštite unutarnjih morskih voda, teritorijalnog mora i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa. U predloženom tekstu upitni su neki stavovi oko Ustava, modela ustrojstva te uloge ratne

mornarice. Zbog uočenih slabosti ne podržavamo rečeni zakonski prijedlog, te očekujemo cjelovita rješenja koja priprema Vlada Republike Hrvatske, istaknuo je zastupnik Nenadić.

Riješiti nadzor vlastitog pomorskog prostora

Zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** iznio je stavove Kluba zastupnika HSP-a. Podržao je i pohvalio napor predlagatelja da ova tema konačno dospije u javnost. Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja ima Pomorski zakonik, a da istodobno nije zakonski riješila nadzor vlastitog pomorskog prostora. Radi se o neshvatljivoj ležernosti oko provođenja Konvencije o moru, uključujući i one sadržaje koje smo obvezni nadzirati. Bez jasnog mehanizma Obalne straže, Hrvatska ne može na sebe preuzeti odgovornosti koje ima zemlja s proglašenom zaštićenom ekološko-ribolovnom zonom. Zato je ovaj zakonski prijedlog dobrodošao kao svojevrstan predložak za raspravu. Mi se ne slažemo s predloženom vizijom zasebne flote. Hrvatska ima ratnu mornaricu, brodovlje lučke kapetanije i pomorske policije, pa nema potrebe stvarati zasebnu flotu Obalne straže jer se radi o skupom modelu kojega mogu izdržati samo zemlje bogate poput SAD-a. Potrebno je objединiti postojeće sustave, pa Obalna straža treba u sebe uključiti i flotu ratne mornarice. Smatra da nije točna konstatacija Vlade Republike Hrvatske koja kaže da bi to bilo protivno načelima Shengenskog režima nadzora državne granice. Ukoliko predloženi tekst uđe u drugo čitanje, onda će se putem amandmana moći promijeniti pojedini nedovoljno precizni detalji, ocijenio je zastupnik Tadić.

Nad brodovljem HRM potrebno je zadržati neprekinuti zapovjedni lanac dok je brodovlje Lučke kapetanije ionako zaduženo za nadzor unutarnjih voda. Teritorijalne vode i Shengensku granicu pokrivala bi Pomorska policija MUP-a, a u slučaju terorističkih djelatnosti zaštitu hrvatskih državnih interesa preuzimala bi Hrvatska ratna mornarica. Potre-

bno je osigurati zajedničko financiranje, a dobro su razrađene i nadležnosti zapovjedništva. Potrebno se još više oslanjati na domaću pomorsku tradiciju, sukladno norveškom i britanskom modelu. Tamo se u slučaju većih akcija traženja mogu mobilizirati i brodovi domaćih brodovlasnika. Klub zastupnika HSP-a smatra da bi se i brojni vlasnici brzih jahti i u Hrvatskoj rado uključili u akcije zaštite i potragu za stradalim pomorcima ukoliko bi dobili odgovarajuću nadoknadu. Podržavamo predloženi tekst, ali ne i predloženi model jer smatramo da Obalna straža treba uključivati i plovila Ratne mornarice. Na kraju je iznio i čuđenje što Vlada do sada nije izašla sa svojim zakonskim prijedlogom nego njen posao moraju raditi oporbeni zastupnički klubovi.

U koncept Obalne straže treba uključivati i plovila Hrvatske ratne mornarice.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Šime Lučin (SDP)** koji je podsjetio da se u obrazloženju ne govori o posebnoj floti, već o objedinjavanju resursa, uključujući i one vojne. Međutim, u ovom slučaju vojska ne bi predstavljala stožerni već sastavni dio sustava. Predsjedavajući je zaključio raspravu i najavio nastavak rada za slijedeći dan. Ponovno je govorio zastupnik **Šime Lučin**, ovaj put u ime predlagatelja-Kluba zastupnika SDP-a.

Formiranje Obalne straže objedinjava sve službe

Upozorio je na potrebu da Hrvatska odgovarajuće zaštiti svoj najveći potencijal - hrvatsko more i otoke. Zbog važnosti ove teme čudi ga mali broj prijavljenih za raspravu, iako je ova tema aktualna već desetak godina.

Nažalost, Vlada do sada nije učinila odlučan iskorak, pa Republika Hrvatska još uvijek nema svoju Obalnu stražu. Problem je i u disperziji nadležnosti, jer nitko ne želi da se odrekne stečenih

ovlasti koje se u slučaju formiranja Obalne straže moraju objединiti. Govorio je zatim i o predloženom modelu gdje bi svi postojeći kapaciteti bili objединjeni i imali zajedničko zapovjedništvo. Opisao je ujedno i situaciju koja se javlja u praksi, upozoravajući na ispreplitanje pojedinih nadležnosti. Zbog postojećih slabosti dolazi do devastacije prostora čije posljedice mogu biti trajne. Upozorio je i na mogućnost angažmana Ratne mornarice unutar službi Obalne straže. Međutim, ratni brodovi poput "Krešimira IV" ne mogu obavljati poslove nadzora turističkih plovila. Osim toga, Hrvatska se na moru najbolje može štiti sa svojih otoka. Obalnom bi se stražom lakše rješavali i sporovi između stranih ribarica koje love u našem dijelu Jadrana, ocijenio je zastupnik Lučin. Prema predloženoj koncepciji bilo bi najbolje objединiti sve ljudske potencijale i materijalne resurse, pa bi Vladu i putem nadležnih odbora trebalo obvezati da poduzme odlučnije mjere i izađe sa svojim modelom i konceptom.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**. Podsjetio je da je Vlada osnovala međuresorno povjerenstvo koje će uskoro izaći sa svojim prijedlogom.

U Obalnoj straži i Hrvatska ratna mornarica

Zastupnik **Ante Markov** iznio je stavove Kluba zastupnika HSS-a, ocjenjujući da se pokazuje potreba za zaštitom prirodnih i ekoloških bogatstava poput Jadrana. Rasprava koja se već duže vremena vodi na ovu temu ukazuje na vrlo ograničene financijske i tehničke resurse iako postoje obveze oko nadzora ekološko-ribolovne zone. Formiranje Obalne straže potrebno je jer se moraju zaštititi sve pomorske grane uključujući i potrebe turističke djelatnosti. Iako svjetski trendovi govore o prednostima civilnog koncepta u organizacijskoj formi Obalne straže treba se nalaziti i Hrvatska ratna mornarica. Ona se mora dodatno razvijati i reorganizirati s potrebama novog trenutka. Ne treba zaboraviti da postoje vremen-

ski uvjeti kada se do Palagruže može doći jedinom brodom "Krešimir IV", pa je koordinacija svakako potrebna i dobrodošla. Mi ćemo podržati predloženi tekst u prvom čitanju, a smatramo da se uz određene popravke i dopune ovaj Zakon može prilagoditi potrebama Republike Hrvatske. Vlada bi trebala iznijeti i vlastiti zakonski prijedlog čim konsolidira vlastite stavove u pogledu navedenog međuresornog djelovanja, jer se time efikasno štiti jedan od najosjetljivijih dijelova ovog prostora. Zastupnik Markov smatra da bi se formiranju Obalne straže trebalo pristupiti koristeći sve postojeće prednosti i u okviru postojećih organizacija i službi.

Za Klub zastupnika HNS/PGS-a govorio je zastupnik **Jozo Radoš**. I on je uvodno podsjetio na značaj i specifičnosti naše obale i otoka, naglašavajući ulogu otoka koji zaslužuju bolju komunikaciju i međusobnu povezanost. Država koja proglasi ribolovno-ekološki pojas mora osigurati sredstva kojima nadzire propise u tom dijelu, te brine za sigurnost svih zbivanja na štićenom području. Naveo je zatim da pojedina razmišljanja u Ministarstvu obrane idu u pravcu da će Obalna straža biti u sastavu tog ministarstva. To bi onda bio treći model, pa je potrebna rasprava kako bi se pronašla najkvalitetnija odluka i koncept. Zbog određenih sigurnosnih razloga Hrvatska mora imati i stanovite dijelove vojne snage na moru, pa treba sačuvati ratnu mornaricu, ali naravno treba biti realan o njenim dimenzijama. I HRM i Obalna straža moraju po logici stvari koordinirati svoje poslove i zadatke, a Klub zastupnika HNS/PGS-a smatra da je najbolja jedinstvena služba hrvatske Obalne straže, ali koja ne smije imati skraćenicu OSHR jer su to Oružane snage Republike Hrvatske. Dosta se službi mora koordinirati, iako nema razloga da se ovaj prijedlog ne proslijedi u drugo čitanje. Smatramo ujedno da će i Vladino rješenje ponuditi određena poboljšanja budući da se radi o zakonskom projektu koji je svima važan.

Osigurati zaštitu suvereniteta i na moru

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** pozdravio je pojavljivanje ovog prijedloga te podsjetio i na ranija kontinuirana zalaganja HSP-a oko potrebe formiranja Obalne straže. Kada smo već formirali ekološko-ribolovni pojas, onda moramo pronaći sredstva za njegov nadzor i zaštitu, a također osigurati zaštitu suvereniteta na moru te sredstva protiv terorizma i ostalih neželjenih pojava. Pomorske vlasti i sada reagiraju, ali za pojedine prekršaje postoje razne službe s vlastitim propisima i načinom postupanja, pa se javljaju sporne situacije koje koriste strane ribarice ili neovlašteni tragači za podmorskim antikvitetima.

Zbog velikog broja službi i zadaća, bilo bi najbolje osnovati Obalnu stražu koja bi objedinjavala i koordinirala sve navedene poslove u jedinstvenom sustavu. Zbog objektivne materijalne situacije, ne možemo razvijati dvostruke kapacitete pa jezgro za ustrojavanje Obalne straže treba biti Hrvatska ratna mornarica. Postojeće resurse treba iskoristiti, a bilo bi najbolje da proučimo norveški model prema kojemu i ratni brodovi mogu vijoriti civilnu zastavu i ispunjavati odgovarajuće civilne poslove nadzora. Osim toga, i sve inspeksijske službe koje se odnose na ribarstvo moraju biti u okviru Obalne straže, jer se takvim načinom i pristupom osiguravaju svi zadaci oko provedbe onih propisa koje je svojedobno donio Hrvatski sabor, upozorio je zastupnik Kovačević.

Zastupnik **Jozo Radoš** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ocjenjujući da nije moguće istim novcem razvijati HRM i Obalnu stražu, jer se radi o organizacijski različitim zadaćama. Ponovno se za riječ u ime predlagatelja javio zastupnik **Šime Lučin**, upozorivši da se ne treba "ukopavati" oko dva modela. Postoji i treći način, jer mi primjerice, imamo Upravu za spašavanje, pa treba tražiti rješenja koja bi objedinila sve postojeće resurse. Postojeća plovila i ljudstvo koje broji oko 560 osoba treba staviti u istu službu, a ne razvija-

ti svako svoj koncept i odlučiti se za, nabavu većih ratnih plovila. U postojećoj situaciji SDP kao predlagatelj želi pokrenuti rješavanje problema, ali je svjestan određenih materijalnih deficita koja koče pojedine projekte.

Zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** ocijenio je da bi i predstavnik Vlade trebao nazočiti ovoj raspravi. Predloženi koncept teži rješenju da se sva plovila, uključujući i HRM, koja su u vlasništvu Republike Hrvatske stave pod jednu zastavu. Spomenute su brojke od 150 plovila, ali je pitanje koliko ih može u svim vremenskim uvjetima isploviti na otvoreno more. Treba proučiti modele i rješenja zemalja poput Norveške, Njemačke i Velike Britanije budući da se radi o floti koja bi trebala zajednički ispunjavati pojedine zadatke. Analizirao je zatim temeljne značajke pojedinih modela zaštite mora ovih država, te upozorio da naš model mora osigurati obavljanje mirnodopskih zadaća, ali i situacije koje su moguće u ratnim uvjetima. Tu je važno i pitanje zapovjedništva, pa se i to pitanje treba precizno razjasniti predloženim zakonskim aktom. Hrvatska ima potrebu i za specijaliziranim brodovima, jer se primjerice i strane podmornice upuštaju u istraživanje našeg podmorja, a potrebna su i plovila poput nepotrebno privatiziranog "Brodospasa".

Sve to ukazuje na potrebu zajedničkog projekta, a ne treba odbiti ni mogućnost suradnje s vlasnicima privatnih plovila u slučaju neke veće akcije ili potrage za stradalim pomorcima.

Ne mogu se duplicirati postojeći kapaciteti

U nastavku je dodatne argumente Kluba zastupnika HSP-a iznio i zastupnik **Pero Kovačević** koji postojanje Obalne straže ocjenjuje važnim i potrebnim. Postojeći sustav je skup i neučinkovit, a Hrvatska ima imperativ zaštite svojih interesa i nadzora onih zakonskih propisa koje je sama donijela zbog bolje zaštite Jadrana. Hrvatska se ne može razbacivati ni duplicirati postojeće resurse potrebne za te poslove, jer

moramo biti svjesni da u ovom trenutku policija na tom području raspolaže s dva helikoptera koji su u vaznom stanju. Upozorio je da i Obalna straža ima potrebu za korištenjem vrijednih nekretnina na obali i otocima koji su svojedobno darovani lokalnoj upravi i samoupravi. Hrvatska ratna mornarica i Obalna straža moraju u potpunosti zadovoljiti interese i očekivanja hrvatskih građana na ovom području, zaključio je zastupnik Kovačević.

Ovo je prvi korak prema zaštiti plovidbe, hrvatskog mora i cjelokupnog akvatorija.

U ime Kluba zastupnika HSS-a ponovno je govorio zastupnik **Ante Markov**, najavljujući podršku prilikom glasanja. Smatra da je rasprava o ovoj temi u pravi trenutak došla u Sabor kako bi dala poticaj Vladi Republike Hrvatske da izađe i sa svojim konstruktivnim prijedlozima. Ovom je raspravom hrvatski Parlament učinio prvi korak na putu zaštite mora i cjelokupnog akvatorija, te predstavlja jamstvo za čuvanje suverenosti i dostojanstva. Sigurnost prostora također je važan čimbenik jer je značajan u geopolitičkom i geostrateškom smislu, a neupitni su i gospodarski interesi svake države koja ima more. Potrebno je što prije uspostaviti Obalnu stražu, a u sustavu jedinstvene organizacije važno je uključiti i Hrvatsku ratnu mornaricu. Ona svojim resursima i ljudstvom treba biti glavni oslonac za rješavanje iznimnih situacija na ovim prostorima. Klub zastupnika HSS-a poziva na konsenzus oko svih navedenih pitanja, ocjenjujući da je rješavanje ovog pitanja u interesu svih političkih struktura u Republici Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Markov.

Ponovno je u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio zastupnik **Jozo Radoš** koji smatra da je i Vlada trebala svjedočiti ovoj raspravi putem svog predstavnika. Ponovio je ocjenu da je najčišći onaj model kojega je ponudio predlagatelj, jer postoje zahtjevne situ-

acije koje će objektivno otežati moguću koordinaciju. Zadaća HRM u ratu i miru nije jednaka, pa je nekorektno da se ta činjenica zanemaruje radi proziviranja. Hrvatska je svoje ratno brodogradilište uglavnom zarobila od JNA, a te su topovnjače prevelike da postanu operativni brodovi Obalne straže. Treba postojati pričuva i ovih sredstava u slučaju ratne opasnosti, ali oni su objektivno neupotrebljivi za potrebe koje bi trebala obavljati Obalna straža. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Pero Kovačević**, demantirajući da je u svom izlaganju miješao nadležnosti HRM i Obalne straže, te je još jednom precizirao iznijete stavove i koncept kojega zastupa Klub zastupnika HSP-a.

Obalna straža objedinjava postojeće resurse, ali kao civilna institucija

Završni osvrt u ime predlagatelja podnio je zastupnik **Anton Peruško (SDP)** ponavljajući tezu da se ovdje ne radi o političkom već o ekološkom, sigurnosnom i razvojnom pitanju Republike Hrvatske koja je ujedno izrazito pomorska zemlja. SDP je zadovoljan na konstruktivnoj raspravi, te ocjenjuje da naša zemlja sa svojim otocima i akvatorijem treba riješiti sva pitanja oko osnivanja i poslova Obalne straže. Iz rasprave svih zastupnika probija zajednička spremnost da se ide u sustavno rješavanje ovoga problema. Pomaci su evidentni i kod Kluba zastupnika HDZ-a, a pozitivni su i dijelovi iz očitovanja matičnog odbora koji obvezuju Vladu da Hrvatskom saboru žurno uputi u proceduru Prijedlog zakona o obalnoj straži Republike Hrvatske, kako bi isti stupio na snagu najkasnije do lipnja 2006. godine. Predložen je model jedinstveno ustrojene Obalne straže kao civilne institucije. O samim se modelima može raspravljati jer su moguća i druga rješenja, a moguća je i dorada predloženog zakonskog teksta. Nakon što smo prezentirali ovaj problem još u svibnju prošle godine, očekivali smo da će Vlada u saborsku proceduru uputiti i vlastita rješenja.

Osvrnuo se zatim na pojedine rasprave, ali i na očitovanje Vlade Republike Hrvatske koja svojim mišljenjem nije podržala predloženi zakonski tekst. Treba naglasiti da ne sugeriramo nikakvo stvaranje paralelne flote, već objedinjavanje postojećih materijalnih, tehničkih i ljudskih potencijala. Nije nam prihvatljiv model zastupnika Tadića koji navodi da bi flota kapetanije trebala nadzirati unutarnje morske vode, policija teritorijalno more, a HRM zaštićeni ekološko-ribolovni pojas. Taj je model apsolutno neprihvatljiv i protivan međunarodnim konvencijama o traganju i spašavanju na moru. One nalažu da svaka obalna država u zoni svoje odgovornosti osigurava adekvatnu službu traganja i spašavanja. Objasnio je zatim kronologiju i pozitivne zakonske propise kojima se kod nas uređuju poslovi traženja i spašavanja, a nikada se niti jedno plovilo nije oglušilo o zapovjedi lučke kapetanije kada je u pitanje došlo spašavanje. Govorio je i o vlastitim dugogodišnjim iskustvima na ovim poslovima u akvatoriju sjevernog Jadrana, ocjenjujući da su se hrvatski pomorci uvijek odazivali u slučaju nepogode i spašavanja drugih plovila i pomoraca. Problemi su međutim nastajali zbog poslova koordinacije, jer svaka služba ima svoje propise, pa smo zbog toga i predložili model jedinstvene službe. Nelogično bi bilo da se ne koriste postojeći resursi HRM poput radarskog sustava Peregrin koji nadgleda zračni i morski prostor. Međutim, u mirnodopskim uvjetima Obalna straža kao civilna institucija izvršava sve potrebne zadatke, a u slučaju većih opasnosti ona dolazi pod zapovjedništvo ratne mornarice. Prihvatljiva su nam razmišljanja predstavnika Kluba zastupnika HNS/PGS-a, istaknuo je zastupnik Peruško tumačeći ujedno iznijete dvojbe oko nadležnosti Uprave za sigurnost plovidbe i Uprave za sigurnosnu zaštitu. Objasnio je zatim uobičajena postupanja školovanih pomoraca u slučaju nadzora ili rutinske kontrole turističkih plovila, ocjenjujući da se takvim pristupom podiže efikasnost čitave službe.

Govorio je zatim i o pristupu Vlade ovim problemima, ocjenjujući da je bilo

za očekivati da će Vlada uputiti svog predstavnika koji bi mogao obrazložiti razloge negativnog mišljenja i objasniti eventualne Vladine stavove i koncepcije. Dosadašnje koordinacije bile su uvijek manjkave i traljave, pa se Klub zastupnika SDP-a odlučio za predloženi model. Netočna je i konstatacija da se predloženi model sukobljava s propisima koji izviru iz Shengenskog sporazuma.

Hrvatski pomorci uvijek su se odazivali u pomoć u slučaju prirodne nepogode i spašavanja drugih plovila.

Iznio je zatim pojedine odredbe koje se primjenjuju u navedenom sporazumu i ocijenio da je ovdje bitno sagledati sustav

objedinjavanja postojećih resursa. Budući da Hrvatska razvija i nautički turizam neprimjereno bi bilo da se poslovi nadzora i provjere ponude ratnim brodovima, jer to ne ide skupa. Koordinacija i postojeći resursi trebaju se objedinjavati, ali Obalna straža mora biti civilna institucija. Takvo rješenje nalaže i direktiva Europske unije. Na kraju je izrazio žaljenje što predstavnici Vlade nisu bili prisutni tijekom rasprave, a ujedno očekuje da će Sabor prihvatiti prijedlog zaključka kojega je dostavio matični Odbor za pomorstvo, promet i veze. Na taj bi se način osiguralo da Vlada uputi svoj prijedlog. Ujedno je izrazio nadu i očekivanje da će se tom prilikom koristiti rješenja koja je ponudio Klub zastupnika SDP-a, jer se ovaj problem ne smije politizirati. Ustroj Obalne straže predstavlja zajednički interes i potrebu koji treba pridonijeti razvoju i sigurnosti Republike Hrvatske kao pomorske zemlje, zaključio je zastupnik Peruško.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu.

Sukladno prijedlozima radnih tijela predsjedavajući je na glasovanje dao zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o Obalnoj straži Republike Hrvatske koji je predložio Klub zastupnika SDP-a, zbog razloga koji su navedeni u mišljenju Vlade Republike Hrvatske. Zastupnici su ovaj zaključak usvojili većinom glasova: 66 "za", 8 "suzdržanih" i 23 "protiv". Sukladno prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze, predložen je i zaključak kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da Hrvatskom saboru žurno uputi u proceduru Prijedlog zakona o Obalnoj straži Republike Hrvatske kako bi isti stupio na snagu najkasnije do lipnja 2006. godine. Predloženi zaključak usvojen je većinom glasova: 90 "za", 3 "suzdržana" i 5 "protiv".

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O TELEVIZIJI HRVATSKOGA SABORA

Zastupnici Hrvatskoga sabora, nakon rasprave o Prijedlogu zakona o Televiziji Hrvatskoga sabora, koji je predložio zastupnik Frano Piplović, većinom glasova donijeli su Zaključak kojim se ne prihvaća ovaj Prijedlog zakona, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješćima radnih tijela.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predlagatelja, zastupnika **Frane Piplovića (DC)**. Podsjetio je da je ovu ideju u prošlom sazivu Hrvatskog sabora pokrenuo Demokratski centar, u namjeri da rad Sabora i zastupnika bude što više dostupan javnosti. Predsjedništvo Hrvatskoga sabora zadužilo je tada Odbor za informiranje, informatizaciju i medije da razmotri prijedlog Kluba Demokratskog centra za osnivanje saborske televizije, pribavi sve potrebne

tehničke i financijske podatke, te o tome izvijesti Predsjedništvo. No, kako su uslijedili parlamentarni izbori, do toga nije došlo.

Informiranjem iz Sabora nisu u potpunosti zadovoljni ni zastupnici, ni hrvatska javnost, a ni novinari.

Sada DC ponovno želi aktualizirati ovo pitanje i izlazi s Prijedlogom zakona. Naime, Piplović ističe da informiranjem iz Sabora nisu u potpunosti zadovoljni ni zastupnici, ni hrvatska javnost, a ni novinari. HRT je također jednim dijelom nezadovoljan jer bi termin u kojem se emitira prijenos sjednice Sabora mogao prodati u komercijalne svrhe i zaraditi više novca nego što može zaraditi od televizijske pretplate, komentira Piplović.

Rekao je da Prijedlog sadrži program-ska načela i obveze. Zakon o televiziji Hrvatskog sabora trebao bi se temeljiti na tri osnovna načela, načelu informativnosti, objektivnosti i profesionalizma. U skladu s tim dane su naznake kako bi otprilike izgledao sadržaj programa i ustroj televizije Hrvatskog sabora. Predviđeno je da funkciju Upravnog vijeća obavlja Predsjedništvo Hrvatskoga sabora. U želji da se smanje troškovi, predloženo je da zaposlenici budu iz Tajništva Hrvatskoga sabora, oni koji ispunjavaju uvjete stručne spreme, a da tehnika bude angažirana putem vanjske suradnje.

Piplović je rekao da je Hrvatska radio-televizija u tom smjeru obećala pomoć u tehničkom osoblju, kameranima, montažerima koji su danas u mirovini, a još bi uvijek mogli dati svoja znanja i iskustva u formiranju ove televizije.

Osvrnuo se na ocjenu Vlade RH gdje se ona poziva na Zakon o elektroničkim medijima prema kojem nema zakonske

mogućnosti za televiziju Hrvatskog sabora, jer ne postoji slobodna frekvencija.

Emitiranje putem interneta

”Mi smo vodeći računa i o ovoj ograničavajućoj okolnosti u našem Prijedlogu predložili da bi bilo najbolje koristiti sadašnje mogućnosti i da saborska televizija bude jedan produkcijski centar gdje umjesto televizije Hrvatskog sabora imamo jednu elektroničku publikaciju i emitiranje da bude putem Interneta”.

Predloženim zakonskim rješenjem bi se postiglo slijedeće: Televizija Hrvatskog sabora bi tonski i slikovno snimala sve službene aktivnosti Hrvatskog sabora, plenarne sjednice, sjednice Odbora, stalnih i ad hoc saborskih povjerenstava, a u kasnijoj fazi ovisno o tehničkim mogućnostima i sve ostale informacije o radu saborskih tijela, recimo kompjuterska lista prijavljenih za raspravu, digitalne tekstove amandmana ili cijelih zakonskih prijedloga o kojima se trenutno raspravlja, na primjer u formi teksta itd. Takva rješenja danas postoje u europskim zemljama.

Za svaku djelatnost postojala bi režijska kontrola slike isključivo u profesionalnom smislu biranja najinformativnijeg kadra, prikaz govornika i slično, dok bi tonski dio zbivanja išao bez ikakvih intervencija. Ovakav program bi bio emitiran putem interneta koji se danas pokazuje kao idealan medij za sveobuhvatno pokrivanje Sabora.

Rad Parlamenta bi na takav način bio u svakom trenutku pred očima javnosti. Ovime se ostavlja mogućnost da svaka medijska kuća ocijeni koliko je pojedina rasprava atraktivna pa bi se mogli uključivati u nju prema svojim komercijalnim mjerilima. U razdobljima mrtvih termina televizijske i radijske kuće mogle bi emitirati snimke cijelih događaja.

Izjave sudionika pojedinih događaja

U studiju televizije Hrvatskog sabora snimale bi se izjave sudionika pojedinih događaja od tog dana, recimo pred-

sjednika odbora koji su taj dan imali raspravu, pojedinaca predlagatelja pojedinih zakona, obaju sudionika nekog zahtjevnijeg spora na sjednicama odbora ili na plenarnoj sjednici. Davanje izjava mogao bi zatražiti svaki zastupnik uz obveznu najavu svoje želje na sjednici o kojoj temi želi govoriti kako bi druga strana o nekom pitanju mogla pripremiti odgovor.

Tehnička realizacija saborske Internet televizije kao projekta sastoji se iz tri dijela. U radne prostorije u kojima se održava rad saborskih sjednica, odbora i povjerenstava postaviti će se potreban broj kamera u skladu s tehničkim projektom. U posebno određenoj i uređenoj prostoriji urediti će se studio i režija s računalima adekvatne snage i konfiguracije. Sve kamere su povezane sa studijom odnosno s režijskom sobom. Tako dobiveni video signal se pretvara u signal koji će biti usmjeren prema serveru s kojega će onda korisnici moći pratiti prijenos. U takvom studiju odnosno režiji video signal se može davati i drugim tv kućama.

Usvajanjem ovog zakonskog prijedloga povećala bi se javnost rada saborskih tijela, prvi put bi se dao pravi medijski značaj radu u saborskim odborima, rasteretila bi se HRT odgovornosti u procjeni koji dio rada Hrvatskog sabora će prenositi, isključili bi se prigovori oporbe na manipulacije saborske većine, rad pojedinih zastupnika bi bio vidljiviji, a njihovi stavovi o pojedinim pitanjima jasniji biračima, komentira Piplović.

Posebno treba naglasiti velike prednosti Internet prijenosa nad ostalim. Internet prijenos je jeftin i brz način prijenosa, dostupan širom svijeta svim medijima, diplomatskim i konzularnim predstavništvima, hrvatskoj dijaspori, te dostupan velikom broju korisnika interneta u Hrvatskoj.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o Televiziji Hrvatskoga sabora koji je podnio zastupnik Piplović aktom od 18. ožujka 2005. godine. S tim u vezi,

Vlada RH ostaje na stajalištu iznesenom u Mišljenju Vlade RH od 13. siječnja 2005. godine na Prijedlog zakona o Televiziji Hrvatskoga sabora, koji je podnio isti zastupnik aktom od 17. studenoga 2004. godine.

Vlada RH i dalje je mišljenja da predmetni Prijedlog zakona nije usklađen sa Zakonom o elektroničkim medijima (N.N., broj 122/2003), napose člancima 10. i 11. koji propisuju da djelatnost televizije može obavljati pravna osoba koja je upisana u sudski registar u RH, a koja je pribavila koncesiju te sklopila ugovor o koncesiji u skladu sa Zakonom, te koja ima utvrđenu programsku osnovu koja sadrži programsku shemu objavljivanja programskih sadržaja.

Predmetni Prijedlog zakona nije usklađen sa Zakonom o elektroničkim medijima.

Nadalje, predmetnim Prijedlogom zakona nije utvrđeno vrijeme objavljivanja programa, s obzirom na to da je člankom 22. stavkom 4. Zakona o elektroničkim medijima propisano da nakladnik televizije na državnoj i regionalnoj razini, te na razini županije i Grada Zagreba, mora objavljivati najmanje šest sati programa dnevno. Stoga ovim zakonskim prijedlogom nije razriješeno hoće li Televizija Hrvatskog sabora moći udovoljiti ovom uvjetu.

Također, iz zakonskog prijedloga i dalje nije razvidno da li je Televizija Hrvatskoga sabora televizijski producent, ili pak nakladnik televizije u smislu Zakona o elektroničkim medijima.

Osim toga, člankom 3. Prijedloga zakona (koji bi prema njegovim odredbama, stupio na snagu u ovoj godini), predloženo je da se izvori sredstava za rad Televizije Hrvatskoga sabora, osiguravaju iz državnog proračuna na posebnoj poziciji Hrvatskoga sabora, donacija i drugih izvora.

U točki IV. Ocjena i izvori potrebnih sredstava za provođenje Zakona, navedeno je da se okvirno troškovi procjenjuju na ”nekoliko stotina tisuća kuna”,

jer je Hrvatska radiotelevizija obećala pomoć s opremom. Navodi se da bi se sredstva osigurala iz donacija. Nadalje, sredstva za plaće "oko petnaestak zaposlenika od kojih bi veći dio bio preraspoređen iz redova radnika Tajništva Hrvatskoga sabora", prema navodima predlagatelja bilo bi samo preraspodijeljeno na novu poziciju.

Budući da je Prijedlogom zakona u članku 2. propisano da se Televizija Hrvatskoga sabora osniva kao posebni odjel unutar Tajništva Hrvatskoga sabora, a propisana je i funkcija ravnatelja, koji bi po dužnosti bio pomoćnik tajnika Hrvatskoga sabora, nije jasno da li zaposlenici cijelog odjela i ravnatelj čine tih "oko petnaestak zaposlenih" i kako će se sredstva za njihov redoviti rad uklopiti u proračunska sredstva planirana u okviru Hrvatskoga sabora za ovu godinu.

Što se tiče odredbe o stupanju na snagu propisane Prijedlogom predmetnog zakona, vidljivo je da nije u skladu s člankom 7. stavkom 2. Zakona o proračunu (N.N. broj 96/2003). Isto tako, nije priložen iskaz o financijskim učincima provedbe predloženog zakona na državni proračun.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podupire donošenje ovoga Zakona iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH od 7. travnja 2005. godine.

Odbor za informiranje, informaticiju i medije razmotrio je Prijedlog kao matično radno tijelo. Prilikom rasprave Odbor je raspolagao mišljenjem Vlade RH na navedeni Prijedlog.

U uvodnom obrazloženju predlagatelj je upoznao članove Odbora s predloženim zakonskim rješenjem. Ovaj program bio bi emitiran putem Interneta, a sva snimljena zbivanja bi se digitalno pohranjivala na memorijske diskove velikog kapaciteta, te bi se na taj način arhivirala. Nakon određenog vremena ovaj materijal davao bi se na pohranu u Hrvatski državni arhiv.

Odbor je jednoglasno bez rasprave, sukladno mišljenju Vlade RH, odlučio Hrvatskom saboru predložiti Zaključak

kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o Televiziji Hrvatskoga sabora.

RASPRAVA

HRT mora pratiti Sabor

Nakon uvodne riječi predlagatelja, zastupnika **Piplovića**, u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Drži da ovaj Prijedlog nije dobar. Smatra da HRT mora biti medij koji mora pratiti Hrvatski sabor. Napominje da je Sabor Hrvatskoj radioteleviziji osigurao 500 ili 600 milijuna kuna od tzv. televizijske pretplate da bi za taj iznos "svatko prenosio saborske sjednice osim Hrvatske radiotelevizije".

Kajin je protiv saborske televizije koju bi bili u prilici pratiti samo odabrani. Nije protiv toga da još jedan medij prati Sabor, ali je apsolutno protiv da se odustane od prijenosa Sabora na drugom kanalu Hrvatske televizije.

"Ono za što se Klub zastupnika IDS-a zalaže je da se Sabor po mogućnosti integralno prenosi, barem u periodu od 9.30 do 13.30 i to bi trebao biti minimum".

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Dražen Bošnjaković (HDZ)**. Napominje da ni u svijetu praksa nije takva da se sjednice prenose u cijelom tijeku. Ovaj Prijedlog Klub neće podržati i smatra da je Vlada RH u pravu kada kaže da je Prijedlog u određenim segmentima u suprotnosti sa Zakonom o elektroničkim medijima i da ima određene nedorečenosti.

Klub smatra da saborska televizija ne bi mogla funkcionirati unutar tajništva Sabora i da bi bilo vrlo teško ljude koji sad u tajništvu Sabora rade neke potpuno druge poslove odjedanput preraspodijeliti na poslove vezane uz televiziju, a oni nemaju niti kvalifikacije za to niti potrebnih znanja i stručnosti.

Nadalje, Klub smatra da je neobjektivno kada se navodi da bi taj projekt koštao nekoliko stotina tisuća kuna. Klub nije protiv ove ideje, ali smatra da projektu treba pristupiti studioznije, da ga treba sagledati i s aspekta zakon-

skih mogućnosti i s aspekta tehničkih, a posebno financijskih mogućnosti.

Potrebno očitovanje Predsjedništva Sabora

Stoga Klub neće prihvatiti ovaj Prijedlog, ali traži od Predsjedništva Hrvatskoga sabora da ovo pitanje ponovno stavi na dnevni red, da se naprave potrebne analize i da se vidi je li to zapravo u zakonskom, tehničkom i financijskom smislu moguće, jer nedvojbeno je da bi bilo puno bolje da naši građani mogu cjelodnevno pratiti sjednice Sabora.

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Pejo Trgovčević (HSP)**. Klub zastupnika HSP-a drži da TV prijenos rasprava u Hrvatskom saboru svakako doprinosi demokratizaciji RH "jer birači i cjelokupna hrvatska javnost vide iz prve ruke kako njihovi saborski zastupnici rade ili ne rade odnosno kako i na koji način zastupaju njihove interese".

Klub zastupnika HSP-a zalaže se za javnost rada Sabora i za prijenos saborskih sjednica. Napominje da se odnedavno situacija promijenila, jer Hrvatska televizija ima samo dva programa i temeljem toga prostora za prijenos saborskih sjednica gotovo da i nema.

Problem je i taj što RH radi svog oblika i položaja, a temeljem Europskog sporazuma o dodjeli TV frekvencija i kanala može imati samo 4 kanala na nacionalnoj razini. Dva kanala sada koristi nacionalna Hrvatska televizija, a po jedan RTL televizija i televizija Nova. Za još jedan kanal nema prostora. "Možda će se za prijenos saborskih sjednica odlučiti neka druga komercijalna televizija, vjerujući da će sve što se u Saboru događa biti toliko zanimljivo".

Što se tiče Prijedloga Piplovića, "ostaje nejasno kako bi se ovaj program saborske televizije emitirao, a niti 5% Hrvata nema brzi internet odnosno širokopojasni priključak na Internet".

Zaključuje da ovaj zakon kada bi bio u ovom obliku donesen samo bi dao legitimitet nacionalnoj televiziji, odnosno Hrvatskoj televiziji da sa svog programa skine prijenose saborskih sjednica i

tako na neki način voljom parlamentarne većine bio bi blokiran protok informacija prema javnosti oko svega što se događa u Saboru. Stoga Klub zastupnika HSP-a ovaj Prijedlog zakona ne može podržati.

Bolje izvješćivanje na Hrvatskoj televiziji

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) priklanja se onima koji su protiv direktnih prijenosa saborskih sjednica jer je takva i europska praksa. "Nisam i neću dati svoj glas za uvođenje televizije Hrvatskog sabora kao nove televizije,

nego sam dakle za poboljšanje izvješćivanja o radu Hrvatskoga sabora na javnoj Hrvatskoj televiziji".

Ivo Lončar (nezavisni) rekao je da je ovaj Prijedlog sa stajališta televizijskog poznavanja što je to televizija, jednostavno neprovediv i zato ga ne može prihvatiti.

Završni osvrt dao je **Frano Piplović (DC)**. Rekao je da problem u svakom slučaju postoji, a to je nezadovoljstvo informiranjem iz Hrvatskog sabora. Ograničavajuća okolnost je raspodjela europskih frekvencija, naime, Hrvatska je dobila četiri frekvencije. Nakana je bila da se naglasi problem koji će se

morati rješavati prije ili kasnije. Naravno, postoji mogućnost da se raspiše natječaj da netko od komercijalnih televizija ili kablovskih televizija dobije mogućnost da bude taj koji će prenositi iz Hrvatskoga sabora.

Ovime je zaključena rasprava. **Zastupnici su većinom glasova, sa 88 glasova "za", 3 "suzdržana" i 5 "protiv" donijeli Zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o televiziji Hrvatskoga sabora koji je predložio zastupnik Frano Piplović, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješćima radnih tijela.**

S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O PRIJEVOZU U CESTOVNOM PROMETU

Neprihvatljivo ukidanje odredbe o starosti vozila u cestovnom prometu

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova nisu prihvatili Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu koji je predložila zastupnica Dorotea Pešić-Bukovac zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH.

Ovim Prijedlogom zakona predlaže se urediti pitanje starosti vozila na način da se briše posebni uvjet za vozila prema kojem se djelatnost javnog cestovnog prijevoza putnika i tereta može obavljati samo s vozilima mlađim od 18 godina, a za prijevoz učenika s vozilima mlađim od 10 godina.

O PRIJEDLOGU

Uvjeti i način obavljanja djelatnosti prijevoza putnika i tereta uređeni su

Zakonom o prijevozu u cestovnom prometu koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 3. prosinca 2004. godine, objavljen je u N.N. broj 178/04, i stupio na snagu 24. prosinca 2004. godine.

Ni jedan europski zakon ne sadrži uvjet starosti vozila, već se propisuju tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati vozila.

Tim Zakonom propisani su uvjeti za obavljanje djelatnosti različito od tada važećih uvjeta, a to se posebno odnosi na starost vozila. Prema Zakonu novi uvjet odnosi se na vozila i to na način da se djelatnost cestovnog prijevoza putnika i

tereta može obavljati samo vozilima mlađim od 18 godina, a za prijevoz učenika mlađim od 10 godina. Rok za usklađivanje s ovim Zakonom je godina dana od stupanja na snagu Zakona.

Zastupnica Pešić-Bukovac smatra da pri predlaganju navedenog uvjeta predlagatelj nije u svom obrazloženju naveo razloge kojima bi opravdao ovakvo propisivanje, a posebno u odnosu na prije, a i sada važeću odredbu Zakona, prema kojoj ministar nadležan za promet propisuje posebne uvjete koje moraju ispunjavati vozila kojima se obavlja djelatnost cestovnog prijevoza. Zastupnica ističe da ni jedan europski zakon ne sadrži uvjet starosti vozila, već se propisuju tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati vozila, te se kroz kontrolu tih uvjeta uklanjaju neispravna vozila sa ceste.

Predloženim odredbama u odnosu na važeći zakonski tekst, postiže se: Zakon se usklađuje s odredbom članaka 48. i 49. Ustava RH, tj. brisanjem uvjeta starosti vozila kao posebnog uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza štiti se pravo vlasništva poduzetnika koji je uložio sredstva u kupnju vozila, te se omogućuje poduzetniku da temeljem ustavnog načela poduzetničke slobode sam odlučuje o svom poslovnom poduhvatu, u skladu s pozitivnim propisima koji određuju tehničku opremljenost vozila. Time se uvjeti koje moraju ispunjavati vozila izjednačavaju s uvjetima koje određuju propisi zemalja članica EU. Ovine se omogućuje nastavak obavljanja djelatnosti za 28 284 teretnih vozila i 1369 autobusa, koliko ih je do 1.1.2005. godine registrirano, a stariji su od 18 godina, stoji u obrazloženju ovog Prijedloga.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH ne podržava Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, koji je podnio **Dorothea Pešić-Bukovac**.

Člankom 6. stavcima 1. i 2. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu (Narodne novine, broj 178/2004), propisano je da se djelatnost cestovnog prijevoza putnika i tereta može obavljati vozilima mlađim od 18 godina, odnosno mlađim od 10 godina, kada se radi o posebnom linijskom prijevozu učenika od i do škola.

Konkretna odredbe vezane su uz stavak 3. članka 6. citiranog Zakona, kojim je utvrđeno da će ministar nadležan za promet propisati posebne uvjete za vozila kojima se obavlja djelatnost cestovnog prometa i prijevoz za vlastite potrebe, što znači da će se vozilima starijim od propisane starosne granice, moći obavljati djelatnost prijevoza, ukoliko budu ispunjavali posebne uvjete.

Člankom 102. stavkom 1. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu propisan je rok od jedne godine od dana stupanja na snagu Zakona, u kojem će se donijeti provedbeni propisi na temelju ovlaštenja, a u kojem roku će se donijeti i propis kojim će se utvrditi posebni uvjeti za vozila kojima se obavlja dje-

latnost cestovnog prometa i prijevoz za vlastite potrebe.

U ovom trenutku nije potrebno inicirati postupak izmjene i dopune Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, jer su upućujuće odredbe članka 6. stavaka 1. i 2. Zakona imale pozitivan učinak na svijest prijevoznika u odnosu na starost vozila kao važnog čimbenika u podizanju razine sigurnosti u prometu, stoji u mišljenju Vlade RH.

Primjena Zakona, u tekstu koji je usvojen na sjednici Hrvatskog sabora, u ovom trenutku neće izazvati negativne posljedice za opstanak, kako malih poduzetnika-prijevoznika, tako i svih ostalih fizičkih i pravnih osoba koje se bave djelatnošću prijevoza, jer je Zakon na snazi tek tri mjeseca, a rok za usklađivanje je godinu dana od dana stupanja Zakona na snagu.

Vlada RH će s pozornošću pratiti stanje u djelatnosti cestovnog prometa, te će nakon analize prikupljenih i obrađenih podataka o primjeni Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, u praksi, u zadnjem kvartalu ove godine procijeniti nužnost eventualnih izmjena i dopuna.

Propisivanjem određenih tehničkih uvjeta kojima će morati udovoljavati vozila kojima se obavlja djelatnost prijevoza i prijevoz za vlastite potrebe, maksimalno će se postrožiti tehnička ispravnost i sigurnost vozila. Donošenjem podzakonskih propisa, posebno iz stavka 3. članka 6. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, na precizan će se način omogućiti obavljanje navedenih djelatnosti vozilima i starijim od 18, odnosno 10 godina, ali samo uz ispunjavanje određenih uvjeta, a što će kontrolirati nadležne institucije i inspeksijske službe, kako u redovnim, tako i izvanrednim kontrolama.

RASPRAVA

Redovite kontrole vozila

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Miroslav Korenika (SDP)**. Istaknuo je činjenicu da u Hrvatskoj trenutno postoji više od 29 tisuća vozila,

kamiona koji su stariji od 18 godina. Isto tako, činjenica je da cilj s aspekta sigurnosti prometa treba biti tehnički ispravna vozila na cestama.

"Nisam siguran da samo godina starosti vozila može biti uvjet tehničke ispravnosti, smatram da bi trebalo redovitim kontrolama, a to su tehnički pregledi vozila, postići da samo tehnički ispravna voze hrvatskim cestama".

Smatra nužnim učiniti dodatne napore kako bi se popravio status prijevoznika u Hrvatskoj. "Veliko je nezadovoljstvo hrvatskih prijevoznika sa statusom i stanjem razmjene, odnosno dobivanja dozvola za međunarodni prijevoz, a ima puno nezadovoljstva radom nadležnog Ministarstva", objašnjava zastupnik. Smatra potrebitim da Vlada u obrazloženju kaže da ovog trenutka nije potrebno inicirati izmjene i dopune zakona, ali da će pratiti stanje.

Drži da je problem u tome što je najveći broj prijevoznika sa starim vozilima uglavnom mali prijevoznici, znači trgovačka društva koja imaju jedno, dva ili tri vozila i obrtnici, a zabranom njihovog prijevoza ostatak će se bez značajnog broja radnih mjesta.

Napominje da je potrebno analizirati i stanje rada na crno. "Nažalost, još uvijek u Hrvatskoj imamo veliki broj prijevoznika koji rade na crno i koji imaju određeni broj kamiona ili autobusa, a nemaju zaposlene vozače".

Osvrnuo se i na problem hrvatskih prijevoznika koji su vozili i još uvijek voze na trusno područje u Irak, upravo stoga što ne mogu voziti u ostale europske zemlje zbog nedostatka dozvola. Ova Vlada mora daleko više poraditi na osiguranju jednakih uvjeta za hrvatske prijevoznike kakve imaju oni koji dovoze robu u Hrvatsku.

Ovine je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 70 glasova "za", 18 "suzdržanih" i 11 "protiv" donijeli Zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu koji je predložila zastupnica **Dorothea Pešić-Bukovac**, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH.

S.Š.

IZVJEŠĆE O RADU PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA ZA 2004. GODINU

Diskriminacija žena posebno izražena na tržištu rada

O ovom se izvješću pravobraniteljice za ravnopravnost spolova vodila rasprava na 14. sjednici Hrvatskog sabora. Riječ je obvezi pravobraniteljice za ravnopravnost spolova da sukladno Poslovniku o radu tog posebnog tijela redovito godišnje Hrvatskom saboru podnosi izvješće o svom radu. U Izvješću za prošlu godinu pravobraniteljica, među ostalim, izražava zabrinutost koju izaziva kršenje prava građana i građanki na temelju spola u svim područjima života, a posebice na području rada, zapošljavanja i zaštite od nasilja u obitelji, te da se kršenje prava po toj osnovi ne prijavljuje u dovoljnoj mjeri. Zastupnike je zabrinula i ocjena pravobraniteljice da se Zakon o ravnopravnosti spolova ne primjenjuje niti u približno zadovoljavajućoj mjeri. Neki su zastupnici upozoravali na veliki udio žena u ukupnom broju nezaposlenih, drugi opet na diskriminaciju mladih žena, na malu zastupljenost žena na rukovodećim položajima i na kandidacijskim listama za izbore itd. Na kraju rasprave zastupnici su prihvatili Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2004. godinu.

RADNA TIJELA

Radna tijela su razmotrila i Saboru predložila da prihvate Izvješće.

U raspravi u **Odboru za ravnopravnost spolova**, među ostalim, ukazano je da se bez pomoći države i donošenja posebnih mjera za zapošljavanje žena,

neće moći zaustaviti negativan trend od oko 60 posto nezaposlenih žena.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izrazio je zabrinutost zaključnom ocjenom pravobraniteljice da se Zakon o ravnopravnosti spolova "ne primjenjuje niti u približno zadovoljavajućoj mjeri", odnosno da je kršenje temeljnih ljudskih prava po osnovu spola prisutno u svim područjima života, a posebno na području rada, zapošljavanja i zaštite od nasilja u obitelji, i uvijek se ne prijavljuje u dovoljnoj mjeri. Istaknuta je potreba intenziviranja rada institucije ove pravobraniteljice u javnosti te veći angažman države s ciljem povećanja zapošljavanja žena i njihovog većeg sudjelovanja u tijelima političkog odlučivanja. Ukazano je i na potrebu da pravobraniteljica treba više koristiti svoju zakonsku ovlast da pokreće pitanje ustavnosti propisa koji se tiču ostvarivanja prava na ravnopravnost spolova.

Odbor za obitelj, mladež i šport pozvao je Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova da se i izvan zakonske obveze podnošenja godišnjeg izvješća, posebice u slučajevima kada zataje državne institucije, obrati Odboru, koji bi kroz rasprave mogao pridonijeti daljnjoj senzibilizaciji javnosti.

U raspravi u **Odboru za Ustav, Poslovník i politički sustav** čulo se da je Hrvatska postigla značajne rezultate glede osiguranja ravnopravnosti spolova u području rada i zapošljavanja, ali da se i nadalje javljaju slučajevi kršenja načela ravnopravnosti spolova. S tim u vezi Odbor je istaknuo potrebu da nadležna državna tijela dosljedno provode Zakon.

MIŠLJENJE VLADE

U vezi s Izvješćem **Vlada** je zadužila nadležna radna tijela uprave da, u okviru svog djelokruga, poduzmu odgovarajuće mjere radi otklanjanja navedenih nepravilnosti kao i da u neposrednom kontaktu s pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova dodatno razmotre pojedine primjedbe, s ciljem njihovog što bržeg otklanjanja.

RASPRAVA

Zaštitne mjere za žrtve nasilja u obitelji

Uvodno je o Izvješću govorila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, **Gordana Lukač-Koritnik**. Iz Izvješća je, kaže, vidljivo da je rad pravobraniteljice, prije svega, bio usmjeren na praćenje provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova i drugih propisa koji se tiču ravnopravnosti spolova. Nepoznavanje zakona ne ispričava nikoga, pogotovo ne državna tijela, ali zabrinjava da se Zakon ne primjenjuje niti u približno zadovoljavajućoj mjeri. U Izvješću su detaljno analizirana neka obilježja nezaposlenosti ženske radne snage u Hrvatskoj, učinak mjera za poticanje zapošljavanja, a posebno Nacionalni akcijski plan zapošljavanja RH. Posebno su navedene mjere koje sadrže nacionalni akcijski planovi europskih zemalja, a pravobraniteljica smatra da nisu dovoljno naglašene u Nacionalnom akcijskom planu (analitičke mjere, poticanje obrazovanja žena u profesija-

ma "budućnosti", socijalne mjere vezane uz brigu za djecu itd.). Predmet rada pravobraniteljice je i područje zapošljavanja po pojedinačnim pritužbama, a pretežno su joj se obraćale žene kojima poslodavci u razgovoru pri zapošljavanju postavljaju diskriminirajuća pitanja u odnosu na trudnoću, obiteljski i bračni savjet i istovremeno ih upozoravaju da nisu poželjne kandidatkinje za posao zbog pretpostavljenih čestih bolovanja, troškova poslodavca i sl. U slučajevima pritužbi koje se odnose na zaštitu dostojanstva radnika i radnica, utvrđeno je da poslodavac u praksi ne provodi preventivne mjere, a u gotovo svim slučajevima utvrđeno je da poslodavac nije ispunio neku od zakonskih obveza u zaštiti radnika i radnice od uznemiravanja i spolnog uznemiravanja. Postupci i mjere zaštite dostojanstva radnika i radnica npr. nisu uređeni aktima poslodavaca što Zakon o radu zahtijeva, nije imenovan povjerljivi savjetnik za provođenje postupka te u konačnici uznemiravanje i spolno uznemiravanje uopće se ne shvaća i ne razmatra kao diskriminacija itd. U slučajevima gdje je poslodavac aktima uređio postupak i te mjere pa čak i imenovao povjerljivog savjetnika, postupak po pritužbi radnika i radnice provodi se na formalnoj razini, a način provođenja, brojni propusti i pogreške te nepoduzimanje mjera za sprječavanje daljnjeg uznemiravanja ukazuju na kršenje zakonskih odredbi o zabrani uznemiravanja i spolnog uznemiravanja kao oblika diskriminacije. Diskriminacija se najčešće provodi tako da poslodavac sa ženama sklapa ugovor o radu na određeno vrijeme i produžava ga dok žena ne ostane trudna, a istekom zadnjeg ugovora na određeno vrijeme ženi prestaje radni odnos. Iako ugovor o radu formalno prestaje na zakonit način razvidno je da se radi o raširenom diskriminatornom postupanju za koje zakonodavac mora pronaći odgovarajuće zakonodavno rješenje.

Veliki dio Izvješća odnosi se na pitanje nasilja, prije svega, obiteljskog. Analiza i zaključci sačinjeni su na temelju pritužbi stranaka koje su se obratile pravobraniteljici i nije moguće gene-

ralizirati u odnosu na postupanje bilo policije bilo centra za socijalnu skrb. Kada policija podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, uz kaznu redovito ne predlaže izricanje zaštitne mjere, a to u nekim slučajevima opravdava nepostojanjem svih provedbenih propisa za zaštitu od nasilja u obitelji. Budući da je svrha zaštitnih mjera da se njihovom primjenom spriječi nasilje u obitelji, osigura nužna zaštita zdravlja i sigurnosti osobe koja je izložena nasilju, te otklone okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, bitno je da se izreknu zaštitne mjere za žrtve nasilja u obitelji. U vezi s obiteljskim nasiljem pravobraniteljica je posebno podcrtala činjenicu da je nakon donošenja posebnog zakona koji tretira ovaj problem donesena i Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji čija bi provedba pridonijela otklanjanju propusta koji su utvrđeni u Izvješću.

Usklađivanje obiteljskih i radnih obveza

U nastavku rasprave stavove Odbora za ravnopravnost spolova prenijela je **Karmela Caparin**, a zatim i stavove Kluba zastupnika HDZ-a. Posebno je pohvalila suradnju Ureda za ravnopravnost spolova i pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u realizaciji nekoliko projekata usmjerenih prema različitim aspektima položaja žena na tržištu rada. O toj dobroj suradnji govori nedavno usvajanje amandmana koji se odnose na statističko prikazivanje podataka po spolu kako bi se utvrdio položaj žena i muškaraca u Republici Hrvatskoj. Broj nezaposlenih žena u Hrvatskoj dosegao je cifru od 190 tisuća, ili 58 posto od ukupnog broja nezaposlenih naspram stope od 42 posto nezaposlenih muškaraca. Što se dobne strukture nezaposlenih žena tiče njih čak 48 tisuća su žene između 40 i 50 godina. Vlada je predložila posebne programe poticanja zapošljavanja (i preko Zavoda za zapošljavanje), a tu je i Nacionalni akcijski plan koji počiva na deset smjernica za zapošljavanje postavljenih od Europske unije za 2003. godinu za zemlje članice.

Za pohvaliti je rad pravobraniteljice po županijama. Mnoge su županije izradile planove djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova. Ipak, o stvarnoj ženskoj egzistenciji i svakodnevnoj borbi govore konkretne brojke npr. naplata alimentacije za djecu koja nakon razvoda roditelja najčešće ostaju živjeti s majkom, činjenica da su u 75 posto žrtve mobinga žene, te da razlika u plaći između muškaraca i žena može dosegnuti i do 33 posto. S obzirom na opsežno Izvješće i konkretne mjere djelovanja na koje pravobraniteljica ukazuje, Klub zastupnika HDZ-a prihvaća spomenuto izvješće, zaključila je Caparin.

Potonje je učinila i **Jagoda Martić** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Posebno je pozdravila činjenicu da se u proteklom razdoblju pravobraniteljica za ravnopravnost spolova uspjela nametnuti i široj javnosti kao relevantan faktor, a prepoznatljiva je i u sferi zaštite i promicanja jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Brojni primjeri iz Izvješća ukazuju na činjenicu da mnogima još uvijek nije jasno što ravnopravnost spolova uistinu znači i što sve predstavlja Zakon o ravnopravnosti spolova. I pored svih zakonskih propisa, i prihvaćenih međunarodnih konvencija, u Hrvatskoj je na djelu diskriminacija žena na tržištu rada u času zapošljavanja, gubljenja posla i primanja plaće. Žene se teže zapošljavaju, lakše izgube posao, a za iste su poslove manje plaćene. Kod rada i zapošljavanja najveći su problemi trudnica i majki. Ne treba zaboraviti da su potpore iz državnog proračuna za različite programe zapošljavanja smanjene, a proračunska stavka poticanja poduzetništva žena ukinuta i utopljena u stavku poticanja poduzetništva posebno osjetljivih skupina društva (branitelja, žena i mladih). Nejasno je kako se provodi Nacionalni akcijski plan zapošljavanja i ne zna se jesmo li zatražili sredstva iz predpristupnih programa koji se tiču ravnopravnosti spolova, a koji za tu namjenu raspolažu sa 50 milijuna eura. Dosad nisu predložene izmjene Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti te Zako-

na o radu, a kojima bi se poslodavci stimulirali na zapošljavanje žena s djecom. Ništa nije učinjeno niti na uvođenju poreznih olakšica za poslodavce koji zapošljavaju žene. Da bi položaj žena na tržištu rada postao povoljniji, između ostalog, treba promicati mjere kojima će se omogućiti usklađivanje obiteljskih i radnih obveza, uključujući podizanje razine svijesti o potrebi ravnopravne podjele kućanskih i obiteljskih dužnosti između žene i muškarca.

Klub podržava preporuku pravobraniteljice da se nasilje nad ženama uvijek kvalificira kao kazneno djelo, što znači da bi ti postupci ubuduće trebali ići preko općinskih i županijskih sudova. Hrvatska je u proteklom razdoblju izgradila dobar institucionalni okvir za provođenje zakona i za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova u našem društvu, ali pravi posao tek predstoji. U ovom času zastupnici se čini da nedostaje jasna i odlučna volja i politika Vlade RH kojom bi pokazala da uočava probleme i da je stvarno, a ne samo deklarativno za provođenje mjera kojima će se osigurati razvoj društva u kojem će žena i muškarac imati jednake šanse i mogućnosti u svim sferama života i rada.

Istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a **Ruža Lelić** je rekla kako neće puno govoriti jer vidi da od toga nema nikakve koristi. Svaki put se govori jedno te isto, nitko ne reagira, a u Saboru se predlažu zakoni koje nitko ne izvršava, zaključila je zastupnica.

Za **Damira Kajina** (u ime Kluba zastupnika IDS-a) u Hrvatskoj nema klasične diskriminacije žena kada je posrijedi društveni i javni sektor. Diskriminirani su gotovo svi i to po osnovi skromne plaće, zaposlenosti, mizerne mirovine, a tu sudbinu na isti način u Hrvatskoj dijele muškarci i žene. Kajin ne pristaje na tezu da su žene šikanirane od muškaraca, i bespomoćne i jadne, već želi braniti tezu da su oba spola u podjednako teškoj poziciji kada je egzistencija posrijedi. Drži da je najveća neravnopravnost u Hrvatskoj ona po godinama. Pedesetogodišnjak je star za svakog poslodavca i tržište iako je jasno da je

u najboljim godinama, i Kajin misli da bi za takve čak trebao biti jedan pravobranitelj puno prije nego pravobranitelj za djecu ili ravnopravnost spolova. U ovom trenutku veći problem od problema ravnopravnosti spolova predstavlja npr. rad na određeno vrijeme, nemogućnost zapošljavanja ljudi i diskriminacija po nacionalnoj osnovi. Rekao je na kraju da će Klub zastupnika IDS-a glasovati za prihvatanje ovog Izvješća.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. Za **Alenku Košića Čičin-Šain (HNS)** netočan je navod da u Hrvatskoj nema klasične diskriminacije žena. Vodeće pozicije imaju muškarci u bilo kojem dijelu javnog sektora (zdravstvo, jedinice lokalne samouprave npr.), ali toga u Izvješću nema i to je nedostatak ovog materijala, zaključila je zastupnica.

Slično misli i **Marija Lugarić (SDP)** kada kaže da bi loše bilo kada bi iz Hrvatskog sabora izašla poruka da u Hrvatskoj nema u klasičnom smislu diskriminacije žena. Kajin je u tom smislu kao pozitivan primjer naveo škole, a ne kaže pritom da više od 90 posto zaposlenica u tom sustavu čine žene, a više od 95 posto ravnatelja muškarci, zaključila je Lugarić.

Rješavanje pitanja diskriminacije žena u pravu

Činjenica da je tijekom prošle godine Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova postupao u 3739 predmeta pokazuje da je pravobraniteljica imala što raditi i da je radila te da se u Hrvatskoj krši načelo ravnopravnosti spolova, primijetila je **Ljubica Lalić** u ime Kluba zastupnika HSS-a. Konstatacija da je Zakon o ravnopravnosti spolova nov i da nije još zaživio u praksi nije opravdanje za toleranciju onoga što žena doživljava tražeći zaposlenje. Upozorila je i na jednu paradoksalnu situaciju. Saborska većina, naime, kao uspjeh u zaštiti žena ističe ponovno uvođenje trogodišnjeg porodiljnog dopusta, a one kojima se to pravo dodjeljuje tvrde da su zbog toga diskriminirane u svom ustavnom pravu na rad. Njihovu tvrdnju potkrepljuje izvješće pravobraniteljice.

U takvim uvjetima mladi bračni parovi sve će se teže odlučivati i na jedno dijete. Lalić tvrdi da diskriminaciju žena u pravu na rad neće riješiti samo Zakon o ravnopravnosti spolova jer taj problem zahtijeva kompleksan legislativni zahvat kojem valja odmah pristupiti. A zbog slabe učinkovitosti zaštite prava putem sudova sve je manje hrabrih koji će se obratiti sudu. Tako na području rada i zapošljavanja ovladava bezakonje koje se pretvara u praksu. Vjerovala je da je davno prevladano nehumano društveno uređenje u kojem su za isti rad bili različito plaćeni muškarac, žena i dijete, ali je, kaže, iščitavajući Izvješće vidjela da nema pravo jer pravobraniteljica navodi neka istraživanja koja pokazuju da su žene potplaćene u odnosu na muškarce kod obavljanja istovjetnih poslova. S obzirom na nisku kulturu poduzetništva u Hrvatskoj to ne bi bilo začuđujuće. Klub prihvaća Izvješće pravobraniteljice za 2004. godinu, ali od Vlade RH očekuje da poduzme sve mjere radi otklanjanja uočenih nepravilnosti.

Žene se teže zapošljavaju, lakše izgube posao, a za iste su poslove manje plaćene od muškaraca.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) također je podržala Izvješće, a posebno vrijednim drži kako je ono koncipirano jer je na prvo mjesto stavljena diskriminacija žena na području rada i zapošljavanja. Upozorila je na zabrinjavajući položaj žena na tržištu rada. Normativni okviri su postavljeni ali zapinje implementacija. U situaciji kada se radnik ne plaća, teže prolaze žene. Položaj radništva nikada nije bio lak, ali ovo definitivno nije dobro vrijeme za radnika, a ponajmanje za radnicu, nastavlja zastupnica. Sve je veći broj nezaposlenih žena, a do posla teško dolaze ne samo radnice srednjih godina nego i sve mlađe i slabije su plaćene. Aktualna je Vlade RH u prvih nekoliko mjeseci, čak i s najvišeg mjesta, pozivala žene da ostanu kod kuće kako bi se poboljšala naša demografska situacija. Zastupnica izražava

radost što se takav poziv ženama više ne upućuje jer je u direktnoj suprotnosti s Ustavom i Zakonom o ravnopravnosti spolova pa i Obiteljskim zakonom koji izrijeком govore da su oba partnera dužna i odgovorna za podizanje djece i moraju sve poslove dijeliti zajedno. U posljednje nas vrijeme potresaju priče o strašnom nasilju nad ženama, ali se vrlo rijetko izriče mjera udaljenja nasilnika iz obitelji. Rekla je da je područje našeg obrazovanja još uvijek spolno određeno. Diskriminacija se vidi u popisu u Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja gdje npr. nalazimo zanimanje: sekretarica, sekretarica režije, domaćica zrakoplova, ali i zanimanje informatičar, inženjer itd. Stoga se ne treba čuditi javnom oglašavanju kada poslodavac traži jednu čistačicu i jednog informatičara.

Za **Zdenku Babić-Petričević (HDZ)** netočan je navod da je Vlada u prvim mjesecima svoje vlasti pozivala žene da ostanu kod kuće. Upravo obrnuto aktualna Vlada stimulira pravo na izbor, zaključila je ova zastupnica, a Ingrid Antičević-Marinović ustrajala na prijašnjoj ocjeni.

Neravnopravnost u nekompetentnosti

Milanku Opačić (SDP) zabrinjava podatak što je povećan broj žena u ukupnom broju nezaposlenih. Kroz neke primjere upozorila je na pogrešan način funkcioniranja mnogih centara za socijalnu skrb, a oni često puta odlučuju kome će pripasti dijete. Za Zakon o ravnopravnosti spolova ustvrdila je da nije u potpunosti zaživio prvenstveno zbog toga što ovaj krovni zakon treba provesti kroz niz pojedinačnih zakona. Drži da bi trebalo što je moguće više izbaciti sve stereotipe iz naših edukacijskih i obrazovnih programa. Ljude u podmakloj dobi teško možemo educirati o tome što je ravnopravnost spolova i kako treba poštivati druge bez obzira na spol, ali za to valja ulagati u djecu i mlade uopće. Kada je u pitanju nasilje u obitelji veliki problem predstavlja nepostupanje po zakonima. Mnogi naime, ne prijavljuju zlostavljanje u obitelji kada

za njega saznaju i na neki način čini kazneno djelo. Nije, međutim, još vidjela niti jednu sudsku presudu za nepoštivanje zakona u koje su ugrađene odredbe o ravnopravnosti spolova.

Današnje društvo nije dovoljno senzibilizirano za ravnopravnost spolova, smatra **Ruža Lelić (HDZ)**. Ocjena je zastupnice da bi kroz sustav obrazovanja trebalo promicati jednakost spolova. Između posebnih mjera koje bi trebalo poticati izdvojila je mjere za usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života žena, a sve u cilju poticanja povratka žene na posao i olakšavanja zapošljavanja. Usklađivanje nije lako ali nije niti nemoguće, smatra Lelić.

Uz konstataciju da će podržati izvješće **Mirjana Brnadić (SDP)** primijetila je da je diskriminacija i kršenje načela ravnopravnosti spolova najčešće na području zapošljavanja i rada, obiteljskih odnosa, u neravnopravnom udjelu roditelja u skrbi i odgoju djece, a u političkom životu kroz podzastupljenost žena na stranačkim listama.

U Hrvatskoj su diskriminirani gotovo svi po osnovi skromne plaće, zaposlenosti i mizerne mirovine, a tu sudbinu na isti način dijele muškarci i žene.

U nastavku rasprave govorio je mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)**. Podatak da je u protekloj godini zaprimljeno svega 88 pritužbi pravobraniteljici samo može ukazati na tri mogućnosti, a to je da živimo u zemlji koja nema probleme te da ljudi nisu u stanju prepoznati probleme na terenu, ali nisu upoznati s radom pravobraniteljice za ravnopravnost spolova pa joj se ne obraćaju uvijek u onoj mjeri u kojoj bi to trebali činiti. Bagarić vjeruje da se radi o potonjoj mogućnosti i misli da će rad pravobraniteljice i vrijeme pred njom pridonijeti da taj rad bude na korist svih. Detaljna analiza Izvješća pokazuje, kaže, da u Hrvatskoj nema neravnopravnosti spolova one vrste koju poznaje svijet. Upozorio je, međutim,

na jednu drugu vrstu neravnopravnosti kada su u pitanju žene i muškarci, a okarakterizirao ju je kao neravnopravnost u nekompetentnosti u kojoj su podjednako zaklinuta oba spola. Čudi ga što je u Izvješću svoje mjesto našao i dio koji se odnosi na Rome i Romkinje u obrazovnom procesu. Drži da je ovaj problem više stvar prava nacionalnih manjina.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. **Miroslav Korenika (SDP)** je reagirao na Bagarićevu tvrdnju o tome da ne postoji neravnopravnost spolova one vrste koju svijet poznaje. U Hrvatskoj, podvlači Korenika, postoji neravnopravnost spolova glede visine plaće, odnosno prema trudnicama i porođiljama, dok na nedavnim lokalnim izborima većina stranaka nije poštivala članak 15. Zakona o ravnopravnosti spolova budući da na velikom broju kandidacijskih lista nije bila kandidirana niti jedna žena.

Za **Šimu Lučina (SDP)** jako je opasno izvlačiti tezu da bi ravnopravnost spolova ili inzistiranje na tome razorilo obitelj. Kaže da razumije tradicijske vrijednosti društva, ali misli da su u Hrvata žene u neravnopravnom položaju i da se za tu tvrdnju može izvući tisuće argumenata. A svatko onaj tko je u neravnopravnom položaju zaslužuje zaštitu Sabora, države i svih institucija ovoga društva.

Replicirajući zastupnik **Bagarić** ustvrdio je da su forme radi žene mogle biti zastupljene na kandidacijskim listama za izbore, ali on osobno nije za to. **Mariji Lugarić (SDP)** je žao što zastupnik Bagarić uopće ne razumije problem neravnopravnosti spolova jer majčinstvo koristi kao ispriku za nemogućnost profesionalnog napredovanja, a ne pada mu na pamet za istu stvar kao ispriku koristiti očinstvo, odnosno upotrebljavati termin roditeljstvo što bi bio rodno ravnopravan pojam.

Diskriminacija mladih žena

U Izvješću pravobraniteljica navodi kako joj se obraćaju žene kojima poslodavci u razgovoru pri zapošljavanju postavljaju razna diskriminirajuća pitanja i upozoravaju ih da nisu poželj-

ne kandidatkinje za posao zbog pretpostavljenih činjenica npr. da će biti često na bolovanju, rekla je **Jagoda Martić (SDP)**. Pravobraniteljica navodi da ne može utjecati na poslodavca da promijeni svoju odluku ali može upućivanjem upozorenja i preporuka ukazivati na njihovu zakonsku obvezu u svezi s provođenjem načela ravnopravnosti spolova. Martić smatra da bi trebalo javno iznositi i prozivati poslodavce koji ovako na najgrublji način krše temeljna ljudska prava. Naše je društvo još uvijek popriлично konzervativno s jakim patrijarhalnim nabojem i zapravo će biti najteže mijenjati našu svijest i stereotipe koji vladaju u društvu. Zastupnica drži da bi tu mediji mogli odigrati veliki doprinos, a značajnu ulogu u mijenjanju stavova, normi i vrednota o rodnim ulogama u društvu ima obrazovanje. Stoga valja napraviti temeljitu reviziju udžbenika i školskih programa. Da bi se žena odlučila na rađanje djece ne treba joj milostinja države već stvarna sigurnost, a to je da zna npr. da je nakon porodiljnog dopusta čeka njezino, a ne neko manje plaćeno radno mjesto, i da će joj isto tako biti olakšana briga o djeci kroz prateće servise. Dok se ne dogode promjene u našim glavama i našoj svijesti imat ćemo manje-više deklarativno zalaganje za ravnopravnost spolova, zaključila je zastupnica Martić.

Pravobraniteljica nastupa kao opunomoćenica Hrvatskog sabora, ali u izvješću u biti iskazuje nemoć jer ne može na odgovarajući način reagirati i zaštititi npr. mlade žene, trudnice i roditelje, uzvratilo je **Pero Kovačević (HSP)**. Zastupnici se stoga moraju zabrinuti i upregnuti sve svoje snage da uspostave provedivu zakonsku regulativu s konkretnim ovlastima inspekcije.

U nastavku **Marija Lugarić (SDP)** upozorila je na posebno diskriminiranu skupinu žena koja nije spomenuta u nacionalnoj politici za ravnopravnost spolova. Radi se o mladim ženama koje su danas u posebno teškoj poziciji. Pitanje zdravlja, posebno reproduktivnog, osobito je važno za mladu ženu, kaže zastupnica, i odmah dodaje da ju je šokirao nedavno objavljen podatak o posto-

tku zaraženosti studentica i mladih žena klamidijom i s HPV-om. Bilo bi stoga potrebno utvrditi u zdravstvenom sustavu obavezan "screening" na klamidiju u određenoj ženskoj populaciji, a edukacija u tom smislu ne bi se smjela zaustaviti samo na mladim ženama već bi trebala obuhvatiti i mlade muškarce. Mlade bi žene isto tako trebalo obrazovati da prepoznaju zlostavljanje na radnom mjestu i naučiti ih kako da se s time suoče, ali i od njega obrane. Upozorila je i na važnost obrazovanja o ljudskim pravima, ravnopravnosti spolova, promicanju ravnopravnih rodnih uloga.

Kada je posrijedi neravnopravnost u nekompetentnosti tada su podjednako zakinuta oba spola.

Dr. sc. **Ivu Banca (neovisni)** zabrinjava visoki postotak oglašavanja državnih tijela i pravnih osoba u vlasništvu državnih tijela i pravnih osoba u vlasništvu države, regionalne i lokalne samouprave na upite Ureda pravobraniteljice o ne-poštivanju Zakona o ravnopravnosti spolova što dovodi u pitanje cjelokupno praćenje tog zakona, a zabrinjava i s obzirom na provedbu Zakona o pristupu informacijama. Pohvalnim je ocijenio uključivanje Ureda pravobraniteljice u proces izrade kataloga znanja. Izuzetno je važna snažna usredotočenost Ureda na rodnu analizu tržišta rada, odnosno praćenje diskriminacije na temelju spola na tržištu rada kao i ekonomskog položaja muškaraca i žena u Hrvatskoj. Pritom je ključno osigurati dovoljnu spremnost izvršnih tijela i specijaliziranih ustanova (Zavoda za zapošljavanje npr.) za integriranje rodne analize i brige za ravnopravnost spolova u sve postojeće strategije i programe ekonomskog zapošljavanja.

Kriva slika

Zvonimira Mršića (SDP) zanimalo je da li se aktualni premijer crveni što

je njegova gospodarska politika dovela do toga da je u strukturi nezaposlenih trenutno 60 posto žene ili misli da to nije važno. Konačno, crveni li se zbog toga što već godinu dana raste broj nezaposlenih u Hrvatskoj, posebno žena, a napose onih starijih od 50 godina života. Pritom ne zvoni na uzbuunu u Vladi, Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Zavodu za zapošljavanje, čak štoviše Vlada RH je ukinula projekte kreditiranja mladih i žena, nastavlja Mršić. Iz Izvješća mu se čini da se na ravnopravnost spolova još uvijek gleda s formalne strane. Zanima ga što će Vlada poduzeti da se sankcioniraju oni koji su ignorirali Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o izborima u jedinicama lokalne samouprave, a koji obvezuju sastavljače kandidacijskih lista da vode računa o ravnopravnosti spolova. Kao pozitivan primjer zastupljenosti žena u nekom gradskom vijeću iznio je Koprivnicu. Ispravljajući netočan navod mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** upozorio na podatak iz Izvješća da je trend pada ukupne nezaposlenosti nastavljen i u 2004. podjednako za žene i muškarce. A njegova stranačka kolegica **Ruža Lelić** smatra da je netočan podatak da je aktualna Vlada zaustavila projekte poduzetništva žena i mladih jer u Nacionalnom programu poticanja poduzetništva zastupljeno je i poduzetništvo žena i mladih, a lani je pozitivno riješeno 355 zahtjeva iz programa poduzetništva žena. **Lucija Čikeš (HDZ)** zamjerila je Mršiću što stalno prezentira svoj grad Koprivnicu kao pozitivan primjer zastupljenosti žena na kandidacijskim listama, a Čikeš kaže da je i u Splitu na tim listama gotovo 30 posto žena.

Izvješće pati od općenitosti utvrđivanja statističkih činjenica, a nedostaje suptilnija analiza stanja ravnopravnosti spolova u našem društvu (stav politike koju RH provodi u zaštiti prava), podvukla je mr. sc. **Alenka Košića Čičin-Šain (HNS)**. Sagledavajući iznesene statističke podatke u kontekstu opće visoke stope nezaposlenosti u Hrvatskoj mogla bi se dobiti potpuno kriva slika da u sustavu zapošljavanja ne postoji značajnija diskriminacija u

zapošljavanju žena i muškaraca. Iz svakodnevnih prakse zna se, međutim, da to nije baš idilična slika. Pravobraniteljica samo utvrđuje da područje diskriminacije žena na tržištu rada nije u Hrvatskoj dovoljno istraženo iako postoje neka istraživanja koja ukazuju da su žene potplaćene u odnosu na muškarce kod obavljanja istovjetnih poslova. Ne treba biti posebno vidovit da se utvrdi koliki broj žena danas završava fakultete s izvrsnim uspjehom. Gdje su te talentirane žene kada na prestižnim mjestima sjede uglavnom muškarci, a te žene su uglavnom predsjednici pojedinih sektora ili važnih segmenata poduzeća, pitala je zastupnica? Prihvatanje teze da porodični dopust ne dopušta mladoj ženi da

se nadnaravnim naporima bori za svoju profesionalnu afirmaciju samo bi moglo opravdati nešto zakašnjelu karijeru, ali ostaje pitanje gdje su sve te nadarene žene u svojim 40-tim i 50-tim godinama života.

Da bi se žena odlučila na rađanje djece ne treba joj milostinja države već stvarna sigurnost.

Završnu riječ imala je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova **Gordana Lukač - Koritnik**. Na upit nekih zastupnika zašto se u Izvješću nalazi i dio koji se odnosi na Rome i Romkinje u obra-

zovnom procesu odgovara da je njezina obveza pratiti i međunarodne propise kojih je potpisnica i Republika Hrvatska. U ovom slučaju to je UN Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena gdje se jasno govori da se mora voditi računa kako tretiramo žene pripadnice manjina, žene s invaliditetom i u ruralnim sredinama. Istu nam obvezu nameće i naša nacionalna politika promicanja ravnopravnosti spolova. **Istupom pravobraniteljice okončana je ova rasprava, a zastupnici su sa 91 glasom "za" i jednim suzdržanim prihvatili Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2004. godinu.**

J.Š.

IZVJEŠĆE O RADU NACIONALNE ZAKLADE ZA ZNANOST, VISOKO ŠKOLSTVO I TEHNOLOGIJSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU

Potpora reformi visokog obrazovanja

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio ovo Izvješće koje omogućuje, kako navodi Upravni odbor Zaklade koji je podnio Izvješće, cjelovitu sliku o položaju i budućnosti Zaklade.

Očekujemo aktivnu podršku Hrvatskoga sabora i hrvatske Vlade u ostvarivanju zacrtanih ciljeva jer jedino transformacija hrvatskoga društva u društvo znanja (uključivši i gospodarstvo temeljeno na znanju) može jamčiti brzi razvoj naše domovine i bolji život njezinim građanima, stoji u Izvješću.

O IZVJEŠĆU

Za prikaz Izvješća koristit ćemo uvođno izlaganje na sjednici Hrvatskog sabora predsjednika Upravnog odbora ove Zaklade dr. **Pere Lučina**. Izvješće sadrži sve što je Zaklada radila u 2004.

godini i što se planira, a u Uvodu je dat prikaz europskih zaklada sličnih ovoj. Misija ove Zaklade jasno je definirana Zakonom i mi smo iščitali želju Hrvatskog sabora, da Zakladu strukturiramo na način kako su strukturirane slične organizacije u Europi.

Drago je da je Hrvatski sabor već pri donošenju Zakona prepoznao važnost povezivanja znanosti i visokog obrazovanja, rekao je te naglasio da struktura Zaklade garantira fleksibilnost i okrenutost projektima uz relativno male troškove. Definirali smo Strateški plan razvoja Zaklade, vrijednosti, fokusirali strateške pravce, priljev mozgova, potporu reformi visokog obrazovanja i strateška područja u koje bi Zaklada trebala investirati u sljedećem četverogodišnjem razdoblju (informacijsko-tehnološke tehnologije, biotehnologija, itd.) Kroz programe

Zaklade želimo istaknuti i poticati temeljne strateške vrijednosti, ideje, suradnju i izvrsnost, s tim da posebnu pažnju u Zakladi posvećujemo upravo izvrsnosti (čini nam se da smo tu napravili dobar posao), a to je evaluacijski postupak, način vrednovanja i ocjenjivanja projekata prije svega po uzoru Europske komisije i Europske zaklade za znanost.

Osim ocjenjivanja projekata i programa na samom početku evaluacije činilo nam se da je jedan veliki deficit u našem sustavu praćenje realizacije projekata. Pripremili smo i osmislili program, radno nazvan partnerstvo s neproračunskim izvorima financiranja i to u fundamentalnim istraživanjima. A osnovni cilj je da privučemo neproračunske izvore financiranja, prije svega industriju i privatni sektor, da ulažu u fundamentalna istraživanja na hrvatskim institutima i hrvat-

skim sveučilištima s ciljem osvješćivanja činjenice da fundamentalna istraživanja ne služe samo za puku akademsku reprodukciju nego prije svega za obrazovanje ljudi i za potrebe gospodarstva i industrije.

Smatramo da ćemo svojim djelovanjem znatno utjecati i na profiliranje hrvatske znanstvene politike ali i omogućiti uklapanje hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja u europski prostor visokog obrazovanja i europski istraživački prostor, rekao je, među ostalim.

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora razmotrio je ovo Izvješće te jednoglasno donio zaključak da se predloži Hrvatskom saboru prihvaćanje ovog Izvješća.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH dala je svoje mišljenje o ovom Izvješću i nije imala primjedbi.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora o sadržaju ovog Izvješća govorio je predsjednik Upravnog odbora Zaklade dr. **Pero Lučin**, a zatim je izvijestitelj Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu **Željko Pavlic (MDS)** prenio stajalište tog radnog tijela. Državni tajnik u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa dr. **Slobodan Uzelac** istaknuo iznimno dobru suradnju Ministarstva i Upravnog odbora Zaklade, a prostor te suradnje je spomenuta izvrsnost.

Zatim je otvorena rasprava.

Prepoznatljivost programa

Marija Lugarić (SDP) izvijestila je da Klub zastupnika SDP-a u potpunosti prihvaća ovo godišnje Izvješće. Ono je u formalnom smislu cjelovito, obiluje detaljnim prikazom rada Zaklade kao i temeljnim smjernicama za iduću godinu, a sadržaj rada je prihvatljiv i u skladu s temeljnom svrhom Zaklade.

Drago nam je što je u ovom Izvješću pregled rada zaklada koje se na neki način mogu usporediti s ovom našom hrvatskom Zakladom i smatramo pozitivnim što se vidi velika sličnost posebno u dijelu prepoznatljivosti samih programa. No postoji i velika razlika i to u novčanim sredstvima s kojima raspolazu strane zaklade (velika sredstva) i hrvatska Zaklada (mala kapljica u toj usporedbi).

Apel da Zakladi treba jača i snažnija potpora Hrvatskoga sabora i hrvatske Vlade u ostvarivanju projekata, trebamo ozbiljno shvatiti i ukoliko želimo da se prošire programi Zaklade treba povećati sredstva Zakladi iz proračuna, rekla je, među ostalim. Ovo Izvješće pokazuje da Sabor nije pogriješio kad je formirao Zakladu prije nekoliko godina.

Klub zastupnika IDS-a i MDS-a podržava ovo Izvješće i izražava zadovoljstvo s radom Zaklade i programima koje ona ispunjava, rekao je **Željko Pavlic (MDS)** govoreći u ime tog Kluba zastupnika. No nismo zadovoljni ukupnim odnosom prema znanosti, visokom školstvu i tehnološkom razvoju o čemu govore razne podaci. Konkretno, u 2004. godini za visoko školstvo i znanost izdvojeno je 4,5 posto bruto društvenog proizvoda više nego prijašnjih godina a potrebno je najmanje 17 posto povećanja kako bismo sustigli države kojima se želimo u skoroj budućnosti pridružiti.

Sa sedam posto visoko obrazovanih ljudi u Hrvatskoj ne možemo biti konkurentni i inzistirati na kvalitetnijem i bržem razvoju, a na tu situaciju upozorava i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Sve to mi u Saboru moramo ozbiljno shvatiti, prihvatiti odgovornost i napraviti uvjete kako bi se znanost i obrazovanje što brže razvijali i ušli u društvo znanja, i to pokazati kod usvajanja proračuna za 2006. godinu. Kao regionalne stranke upozoravamo da bi u projekte trebalo uključiti i regionalnu dimenziju jer Hrvatska može ići naprijed u gospodarskom i u znanstvenom smislu ako se iskoriste njezini potencijali na cijelom njenom teritoriju.

Potrebno vrijeme i mudre odluke

Dr.sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Na gotovo stotinjak stranica daju se uglavnom opće informacije o tome što rade druge zaklade u svijetu i koja njihova struktura, no našu posebnu pažnju zaslužuje stvarni rezultat zaklade, a on se svodi, nažalost, na možda samo jednu stranicu.

No rezultate nije moguće tako brzo generirati i tako važne institucije zahtijevaju vrijeme ali i mudru i pametnu strategiju da se s vrlo ograničenim postojećim sredstvima postignu prepoznatljivi rezultati. Naglasio je da je ovu Zakladu osnovao Hrvatski sabor 2001. sa svrhom promocije znanosti, visokog školstva i tehnološkog razvoja u RH s temeljnim ciljem osiguravanja gospodarskog razvoja i poticanja zapošljavanja. To je izuzetno važan i vrijedan cilj jer znanost manje više ako dobro funkcionira onda funkcionira isključivo jer daje odgovarajući doprinos gospodarskom potencijalu države, rekao je, među ostalim. Cilj Zaklade "priljev mozgova" ocijenio je dobrim i prihvatljivim no i dodao da se ne može ostvariti ako se ne stvore okolnosti i uvjeti u kojima ti mladi mogu funkcionirati afirmirajući se kao znanstvenici i na projektima koji imaju uporabnu gospodarsku vrijednost.

Zaklada bi trebala biti puno fleksibilnija i djelotvornija kad se pojave projekti i programi koji imaju svoju prepoznatljivu kvalitetu i kroz koje se Zaklada može afirmirati kao partner, naveo je, među ostalim, zaključujući da Klub zastupnika HDZ-a podupire rad Zaklade za znanost s konstatacijom da su u protekloj godini napravljeni značajni iskoraci, rezultati u unapređenju kvalitete visokog školstva, ali da je nedovoljno napravljeno posebno u segmentu tehnološkog razvoja RH.

Dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** izvijestio je da i Klub zastupnika HNS/PGS-a podržava ovo Izvješće.

Svi smo uvijek govorili o potrebi većih ulaganja u znanost i reformira-

nju sustava znanosti i visokog obrazovanja, nažalost, dosad je u tome učinjeno relativno malo, rekao je. Iznio je da je svojedobno ministar znanosti u Italiji, uočivši nedjelotvornost tog sustava i ogroman broj znanstvenih projekata koji nisu služili ničemu nego da pomažu financijski status njihovih voditelja, ukinuo dotadašnji način financiranja projekata, a od talijanskih znanstvenika zatražio ponovnu prijavu projekata a za njihovu vrhunsku recenziju izvan Italije. Preko noći ugasio je 70 projekata a taj novac prelio onima koji su dobili pozitivnu recenziju i nakon par godina došlo je do najvećeg gospodarskog rasta u Italije u novijoj povijesti. To bi i mi otprilike trebali učiniti i ova Zaklada je prvo svjetlo u tom pravcu, rekao je, među ostalim zastupnik.

Nadamo se da ćemo vrlo uskoro doći do puno kvalitetnije koordinacije između svih onih subjekata koji su obvezni u ovome surađivati jer inače se neće postići puni učinak.

Princip održivog razvoja

Luka Roić (HSS) izvijestio je da je Klub zastupnika HSS-a spremni podržati ovo Izvješće i apelira da se nastavi sa zacrtanim ciljevima u ovoj Nacionalnoj zakladi.

Govoreći šire o značenju znanosti i prioritetima navedenih u Izvješću podsjetio je da bi naglasak trebao biti na istraživanju i razvoju tehnologija koje bi omogućile ekonomski napredak na principima održivog razvoja uz istovremeno očuvanje prirodnog okoliša te da Hrvatska ima prirodne prednosti i specifičnosti koje pogoduju korištenju obnovljivih izvor energije tako da bi Hrvatska mogla postati ogledna zemlja za razvoj, demonstraciju i primjenu novih izvora energije. A naša je stvarnost obveza da do 2010. godine petina dizelskog goriva biljnog podrijetla bude na našim benzinskim crpkama, dodao je zastupnik rekavši da je pitanje hoćemo li dizel proizvoditi ili ga kao inače uvoziti. Tu je i pitanje što će biti s projektom "Družba Adria", koji je dobar model za primjenu načela opreza, jer su štetne posljedice uglavnom i

reverzibilne i da nam se ne bi dogodilo da ova Zaklada ide u jednom smjeru, a Hrvatski sabor sa zakonima i ratifikacijama može u drugom smjeru, rekao je, među ostalim.

Dr.sc. **Ivo Banac (neovisni)** smatra da je Zaklada strateški značajna ustanova, a da je ključni nedostatak u njenom djelovanju problem privlačenja izvanproračunskih sredstava i općenito suradnje s gospodarstvom. Iskustva drugih zemalja pokazuju nužnost suradnje s gospodarstvom, a tu Hrvatska bitno zaostaje, rekao je.

Pozitivno je da se u Izvješću prepoznaje ovaj problem i najavljuje proaktivno djelovanje. No bilo bi korisno poticati suradnju i partnerstvo prije svega s istaknutim tvrtkama (kao u Sloveniji), sa znanstvenim ustanovama itd. Sabor može pomoći u poticanju donatorstva jer mi u Hrvatskoj nemamo odgovarajuće porezne zakone koji bi mogli usmjeravati tvrtke i pojedince na osmišljavanje raznih programa u korist ovog partnerstva i suradnje između znanosti i gospodarstva. Dok tako nešto ne postignemo imat ćemo sadašnju situaciju u kojoj Zaklada može uglavnom služiti kao koordinacijska ustanova i prenositi iskustva drugih zemalja.

Interes gospodarstva

Dr.sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** smatra da je Izvješće kvalitetno i da pokazuje da smo na dobrom putu kad je riječ o zadaćama Zaklade. To je i Izvješće praktično prve godine pravog rada Zaklade (od 2001. do 2003. uhodavanje) pa se više može govoriti o programima nego rezultatima, rekao je zastupnik.

Navodeći zadatke Zaklade osvrnuo se na onaj o unapređenju visokog školstva. Neophodnost ovakvog projekta je zaista vrlo aktualna jer smo više desetljeća zapostavljali visoko školstvo. Kod nas je studiranje, nažalost, ekskluzivnost, imamo samo sedam posto građana s fakultetskom diplomom, a europski prosjek je 30 posto.

Nepovoljan je i omjer tehničkih struka u visokom obrazovanju prema ostalim strukama, a one su temelj tehnolo-

škog i gospodarskog razvitka. To svakako ova Zaklada treba ispraviti stimulacijom u svojim znanstvenim projektima i usmjeravanjem visokoškolskog sustava. A sami moramo spoznati (ispraviti će to bolonjski proces) izrazito slab edukativni kontakt između nastavnika i studenata (možda jedanput u životu, i to na ispitu), da nam nedostaje ogroman broj nastavnih prostora, naveo je, među ostalim zastupnik pa u tom okviru i da nastavni programi u najvećem broju nemaju vezu s praksom i da se naš nastavni kadar većinom ne uklapa u bolonjski proces koji povezuje znanstveni i nastavni rad. No imamo studija koji su vrlo blizu bolonjskih procesa i treba koristiti njihova iskustva (Medicinski fakultet). Zaklada to sigurno sagledava no dok god dobiva devet milijuna kuna godišnje ne možemo očekivati da potakne sve ove procese, a treba stimulirati i gospodarstvo da pronade u ovome svoj interes.

Dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** kaže da Zaklada nesumnjivo ostvaruje funkciju zbog koje je osnovana. Osvrnuo se na aktivnosti Zaklade ocjenjujući program "priljev mozgova" vrlo značajnim. Visoko kvalificirane osobe moraju imati izbor za ostanak i zaposlenje u Hrvatskoj, rekao je. Nada se da će Zaklada i izvanpročunski izvori potaknuti one programe koji će rezultirati inovacijama i patentima te pomoći nadarenim studentima. Suglasan je s onim što je zastupnik Dorić iznio o znanosti (Italija) no ujedno bi želio vidjeti kako o tome strateški promišlja naša Akademija znanosti i umjetnosti.

Dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** misli da je riječ o vrlo uzornom Izvješću a daje u svemu ovome važan realizam. Pri tome zastupnik misli da očekivanja u pogledu Zaklade moraju biti realna a s druge strane i da Zaklada bude realna u određivanju svojih ciljeva i prioriteta. Isto tako kad tad ćemo se suočiti s činjenicom da nam nedostaje opreme, ljudi pa i možda nekih kriterija te da su skromna sredstva Zaklade u odnosu na njezine visoke ciljeve, naglasio je.

Upozorio je i na predrasudu da društvu i ekonomiji pridonose samo tehni-

čke, biološke, prirodne i slične znanosti, ali ne i društvene. Državni proračun ne smije nikako biti jedini izvor sredstava Zaklade i treba naći druge izvore.

Izgradnja sustava

Zatim je riječ dobio predstavnik predlagatelja Izvješća dr.sc. **Pero Lučin**, zahvalivši na podršci u pristupu Zaklade evaluaciji, ocjenjivanju i izvrsnosti. Zbog toga što takvih navika nemamo u našem sustavu kad se dogodi da na programu ne prođe 4/5 projekata onda to kod nas stvara pobune, protesta, pritiske itd. I mi smo tome bili izloženi jer još uvijek, naročito u visokom obrazovanju, postoji navika da je dovoljno prijaviti projekt, nije bitno kakav, i da se očekuje financiranje.

Svi skupa trebamo imati na umu da se radi o izgradnji sustava, da je Nacionalna zaklada za znanost samo jedan od segmenata sustava koji ima svoju svrhu i koji ju treba učiniti mjerljivom i vidljivom. S osam do devet tisuća doktora znanosti ne može se govoriti o gospodarstvu koje se temelji na znanju i zbog toga je upravo nužna reforma doktorskog studiranja. Zaklada je stoga odlučila poduprijeti doktorske studije i mijenjanje naših navika u vezi s tim. Možemo govoriti o gospodarstvu koje se temelji na znanju tek kad budemo imali 20,30, 40 000 doktora znanosti koji su školovani s prilično jasno definiranim kompetencijama, u čemu sudjeluje i gospodarstvo, rekao je, među ostalim.

Kad se govori o stvarnim rezultatima Zaklade treba reći da sve programe nastojimo strukturirati tako da rezultat

bude što mjerljiviji, da se može dokumentirati i zbog toga je naš fokus u ovom razdoblju poduprijeti promjenu sustava i potaknuti stvaranje ljudi odnosno obrazovanje ljudi, definiranje kompetencija i to ne samo onih koje definira akademska zajednica nego poslodavci. Očekujemo da ćemo kroz programe privući ulaganja iz privatnog sektora, a jasno uspostavljen sustav, razvijena izvrsnost i principi suradnje, prije svega kroz programe, stvorit će našu kompetitivnost, kompetitivnost sustava da se natječemo za fondove izvan Hrvatske, rekao je, među ostalim.

Hrvatski je sabor prihvatio Izvješće o radu Nacionalne zaklade za znanost visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske za 2004. godinu (90 glasova "za", tri "suzdržana").

Đ.K.

GODIŠNJA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA HRVATSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVITAK (HBOR) ZA 2004. GODINU

Potpورا hrvatskim izvoznicima

Hrvatski sabor nakon rasprave donio je Odluku o potvrđivanju godišnjih financijskih izvješća Hrvatske banke za obnovu i razvitak za 2004. godinu, koje je dostavila ta Banka u skladu sa Zakonom.

O IZVJEŠĆIMA

U ovim izvješćima navedeni su novi značajni poslovi Banke poput provedbe kreditiranja putem okvirnih kreditnih linija poslovnim bankama za poticanje malog i srednjeg poduzetništva koji su prošireni i na lokalne projekte razvoja "poduzetnik", proširenje suradnje na području poticanja izvoza (sporazumi s izvoznim bankama i izvozno kreditnim agencijama Bugarske, Perua, Rusije,

Maroka, Tunisa). U veljači 2004. HBOR je izdao 300 milijuna eura vrijednu emisiju euroobveznica koje su uvrštene i u prvu kotaciju službenog tržišta Zagrebačke burze.

Tijekom 2004. HBOR je po Programu kreditiranja pripreme roba za izvoz roba odobrio hrvatskim izvoznicima 1,3 milijarde kuna uz kamatnu stopu od četiri posto, osiguran je izvozni promet za 336 kupaca u 33 zemlje (povećan opseg osiguranja), ukupna vrijednost osiguranog izvoznog prometa tijekom 2004. iznosi 596,6 milijuna kuna itd. Tu je i poboljšanje kreditnog rejtinga HBOR-a te otvaranje novog područnog ureda u Puli za Istarsku županiju.

U 2004. godini HBOR je odobrio za kreditiranje obnove i razvitka gospo-

darskih aktivnosti, financiranje izvoza, obnovu i razvitak infrastrukture u RH, kreditiranje malog i srednjeg poduzetništva ukupno 3,253 milijarde kuna kredita a vrijednost izdanih garancija je 2,085 milijardi kuna.

Ukupna bilančna suma na 31. 12. 2004. iznosila je 11.764,2 milijuna kuna (povećanje 13,8 posto u odnosu na prošlu godinu) a prihod 667,9 milijuna, rashod u iznosu od 531,6 milijuna kuna a ostvarena je dobit od 136,3 milijuna kuna (raspoređuje se prema Zakonu u rezerve).

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru da donese Odluku o potvrđivanju

ovih izvješća a to je bio prijedlog i Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nije imala primjedbi na ova izvješća.

RASPRAVA

Potpora hrvatskom gospodarstvu

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovim izvješćima uvodno je govorio predsjednik Uprave HBOR-a **Anton Kovačev**. Naglasio je uspješnost poslovanja HBOR-a kao državne razvojne i izvozne banke ne samo u financijskom smislu već i djelatnom, u vidu potpore hrvatskom gospodarstvu. Kao novost naznačio je program kreditiranja pronalazaka i tehničkih poboljšanja jer vidimo da je to jedina mogućnost da Hrvatska odnosno hrvatsko gospodarstvo poveća izvoz i ojača poziciju hrvatskih gospodarstvenika na domaćem tržištu, rekao je.

Šime Prtenjača (HDZ) javio se u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koji podržava ova izvješća, te najprije rekao da bi iduće izvješće, bez obzira na to što je ovo dobro pripremljeno, trebalo očistiti od kumulativnih podataka kako bi se moglo ocijeniti izvještajno razdoblje.

Uočava se prilagođavanje poslova HBOR-a vremenu i normalno je da kad se završi faza obnove da se prelazi na fazu razvoja, izvoza, smanjenja kamata itd. Karakteristično je da se pokrivalo malo i srednje poduzetništvo, da se HBOR uključio u razvoj poslovnih zona itd., a povećanje osiguranja u izvozu i izravno kreditiranje izvoza dat će još veće rezultate u 2005. godini, smatra zastupnik, i u tom smislu, kao i politiku smanjenja kamata, podržava ovo izvješće.

Nevenka Majdenić (HDZ) primjećuje da je u izvješćima mnogo globalnih, općenitih pokazatelja a malo je prostora dano stajalištu struke i revizora i smatra, da bi inače izvješća za raspravu u Saboru trebala biti prilagođena potrebama onih kojima su namijenjena. Od 1,82 milijarde kredita za financiranje izvoza ne vidimo koje su tvrtke dobile kredite, koje djelatnosti, regije, koje se proizvode stimulira, a isto je i s drugim programima. Sve to je izvješće trebalo detaljno iskazati, rekla je, među ostalim.

Ostvaruju se strateški ciljevi

Mr.sc. **Vlado Jelkovac (HDZ)** ističe da je iz izvješća vidljivo da HBOR ostvaruje strateške ciljeve i glavne pravce aktivnosti zacrtane pri osnivanju HBOR-a. Posebno je podržao nastavak ustrojavanja regionalnih područnih ureda jer ponude HBOR-ovih kredita i programa treba približiti krajnjim korisnicima.

Milan Meden (HDZ) navodi da izvješća govore o kontinuiranom rastu kredita i neto aktive. Budući da se radi o državnoj Banci neophodno je promatrati utjecaj HBOR-a na javni sektor i na državni proračun zbog cjelokupnog hrvatskog gospodarstva.

Smatra da treba snažnije podupirati one izvozne djelatnosti u Hrvatskoj koje smanjuju proračunski deficit, a rast turističkog prometa potvrđuje da je turizam u Hrvatskoj na putu da postane generator razvoja gospodarstva. Kaže da se iz izvješća ne vidi kakav je paket kreditnih programa usmjeren u ovu najvažniju našu izvoznu granu no prema drugim dostupnim materijalima zastupnik je uočio da se provodi program "poticaj za uspjeh" s ciljem rasta zapošljavanja, razvojem malog obiteljskog poduzetništva a da je od ove godine HBOR pokrenuo i programsko kreditiranje pripreme turističke sezone.

Kapital više nije snaga već sposobni pojedinci pokreću sve procese i ključ su konkurentnosti, što dokazuje da je znanje novo bojno polje, naglašava zastupnik i vjeruje da će HBOR usvoje buduće kreditne programe prilagoditi strateškom pitanju - dobivanju i zadržavanju kvalitetnih ljudi.

Vladimir Pleško (HDZ) smatra da u sljedećem razdoblju maksimalnu brigu treba posvetiti onim gospodarskim granama koje razvijanju proizvodnju i izvoz, a jedan od ciljeva ove Banke je i potpora razvitku gospodarstva odnosno aktivnosti za financiranje izvoza. Stoga ga je obradovalo da se u izvješćima govori o takvim aktivnostima, i da je HBOR hrvatskim izvozniciima u 2004. odobrio 1,3 milijarde kuna kredita uz kamatu od četiri posto, a najbitnije je, kaže, smanjenje kamatnih stopa.

Jure Bitunjac (HDZ) složio se s ocjenama da je Banka ispunila svoje Zakonom predviđene obveze. Može se reći da je HBOR postao respektabilna financijska institucija cijenjena u domaćim i financijskim krugovima Europe i svijeta, rekao je, te naglasio i da je HBOR uložio velik napor u postizanju ravnomjernog razvoja RH pa tako i za razvoj Dalmatinske zagore, iz koje zastupnik dolazi, ali i naših otoka. U vezi s tim je spomenuo da je HBOR ulagao u komunalnu infrastrukturu na tom području, na neki način pod "kapom" Hrvatskih voda no da su krajnji korisnici jedinice lokalne samouprave u obvezi po tim kreditima 70 posto a "Hrvatske vode" 30 posto. To je izvan postojećih modela pa bi se taj problem trebao riješiti, rekao je, među ostalim.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor donio Odluku o potvrđivanju godišnjih financijskih izvješća Hrvatske banke za obnovu i razvitak za 2004. godinu (87 "za", četiri "suzdržana").

D.K.

IZVJEŠĆE S PRIJEDLOGOM MJERA ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA U SVEZI S IZDANIM DRŽAVNIM JAMSTVIMA KREDITORIMA PRIVATNOG DRUŠTVA BRODOGRADILIŠTE "VIKTOR LENAC" D.D. RIJEKA

Netočno i neistinito informiranje

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio ovo Izvješće koje je sukladno Zakonu dostavilo Istražno povjerenstvo. Nakon sveobuhvatne analize Povjerenstvo je došlo do zaključaka da je Uprava Brodogradilišta "Viktor Lenac" netočno i neistinito informirala Vladu RH o stvarnom stanju u Društvu i prekoračenim investicijama. Zatim, da Vlada RH i njena ministarstva i stručne službe nisu proučile temeljne dokumente vezane uz razvoj Brodogradilišta niti su analizirale financijsko stanje Brodogradilišta.

O IZVJEŠĆU

Na više od stotinjak stranica Izvješće sadrži Odluku Sabora o osnivanju Istražnog povjerenstva, (iz listopada 2004-Povjerenstvo ima sedam članova) zakone i propise na kojima je Povjerenstvo temeljilo svoj rad, popis institucija s kojima je Povjerenstvo surađivalo (među njih 24 su Raiffeisenbank Austria d.d.; Državni ured za reviziju, Hrvatska brodogradnja-Jadranbrod, I.C.F d.o.o. Zagreb, ministarstva) i dokumentaciju (pravna dokumentacija o kreditima Brodogradilištu, D. Vrhovniku, odluke Vlade RH o davanju jamstava, izvješća Suda o uknjižbi prava vlasništva nekretnina "V. Lenac" itd. koju je prikupilo u svom radu, rekonstrukcija Knjiga dionica Brodogradilišta, usmene iskaze svjedoka D. Vrhovnika, bivšeg direktora "Lenca", direktorice "Jadranboda" N. Braović, tadašnji potpredsjednik Vlade RH S. Linić itd.) navode iz Odluke o osnivanju koje je Povjerenstvo trebalo ispitati (prvenstveno tko je bio stvarni vlasnik "Lenca", kako se pomorsko dobro moglo upisati u zemljišne knjige i stjecati kao privatno vlasništvo a kao vlasnik pojaviti se

"Lenac", razlozi izdavanja državnih jamstava), analizu privatizacije, poslovanja i izdanih jamstava te zaključke i prijedlog mjera s izdvojenim mišljenjem, zaključcima dva člana Povjerenstva (da je Vlada RH donosila odluke o jamstvima u skladu sa zakonom i Odlukom o kriterijima za izdavanje državnih jamstava itd.)

Jamstva u iznosu od 55 milijuna eura

Nakon sveobuhvatne analize Istražno Povjerenstvo došlo je do sljedećih zaključaka: Uprava Brodogradilišta "Viktor Lenac" netočno je prezentirala Vladi RH stvarno stanje u slučaju broda "Kraka"; netočno je i neistinito informirala Vladu RH o stvarnom stanju u Društvu i prekoračenim investicijama; netočno je informirala Vladu RH da je gotovo riješila financiranje II. faze razvoja Brodogradilišta; Vlada RH nije proučila slučaj "Kraka" niti je konzultirala relevantne stručnjake; Vlada RH, njena ministarstva i stručne službe nisu proučile temeljne dokumente vezane uz razvoj Brodogradilišta; Vlada RH morala je biti svjesna činjenice da je HBOR već odobrio 16,6 milijuna USD kredita za razvoj Brodogradilišta što je bilo 50 posto prekoračenja troškova cijelog projekta; Vlada je morala uočiti činjenicu da su troškovi Doka 11 više nego udvostručeni, s planiranih 12,1 milijun na 26 milijuna USD; sve navedene činjenice bile bi dovoljne za proglašavanje stečaja tvrtke koja je već tada bila u financijski bezizlaznom položaju; odluke o izdavanju jamstava su u konačnici plod političke odluke Vlade RH uključivši i odluke resornih ministarstava bez kojih odobrenje ne bi bilo moguće; odluke isključivo političke prirode ne mogu se opravdati socijalnim kriterijima niti

kriterijima vezanim uz razvoj djelatnosti ili gospodarskim razvojem određenog područja, predstavljaju prividnu skrb za zaposlenike kojom se želi opravdati politički pogrešne odluke koje su rezultirale velikom štetom koja se podmiruje isključivo sredstvima državnog proračuna.

Jamstva i ukupna izloženost države u iznosu od 55 milijuna eura u krajnje netransparentnoj i financijski neizdrživoj situaciji Brodogradilišta, služe da bi se odobrovoljilo renomirane inozemne investitore i suvlasnike "Viktora Lenca" da, uz neusporedivo manji rizik i nakon što država uloži svoj novac nastave s financiranjem Brodogradilišta s dodatnih 15 milijuna. Uz to što se Vlada nije bavila vlasničkom strukturom Društva, analizom razvoja projekta "Viktora Lenca" Vlada i njene službe učinile su i velik propust neuvažavanjem revizorskih izvješća za Brodogradilište "Viktor Lenac", jer cijela financijska slika Društva se mijenja ako postoji revizorsko mišljenje koje doslovce navodi da se ne može zaključiti da je stavka od 161 milijun kuna (brod Kraka) realno iskazana.

Vlada RH nije proučila slučaj "Kraka" niti je konzultirala relevantne stručnjake; Vlada RH, njena ministarstva i stručne službe nisu proučile temeljne dokumente vezane uz razvoj Brodogradilišta.

Uprava "Viktora Lenca" objedinjavala je vlasničku i upravljačku funkciju. Dominantna figura u Brodogradilištu od procesa privatizacije i odabira formalnih

vlasnika do koncipiranja dokapitalizacije i njenog izvođenja je Damir Vrhovnik. Zahvaljujući njemu formirana je netransparentna vlasnička struktura offshore tvrtki bez kapitala i referenci. Sam proces privatizacije predstavlja primjer lihvarskog obogaćivanja pojedinaca i prisile. Inozemni investitori predvođeni IFC-om su, nakon što su ostali svjesni da su izgubili uloženi novac, u relativno kratkom roku sagledali sve probleme funkcioniranja Brodogradilišta i da nije bilo državne intervencije IFC, DEG i RBA bi sasvim sigurno pustili da Društvo ode u stečaj, stoji, među ostalim u Izvješću.

Tijekom rada Povjerenstva iznijeta su prijedporna mišljenja vezana uz tumačenje instituta bankovne tajne. Stoga Povjerenstvo sugerira vjerodostojno tumačenje Zakona o bankama; predlaže da Državno odvjetništvo RH nastavi postupanje u konkretnom predmetu, da napravi reviziju upisa prava vlasništva na pomorskom dobru te pokrene postupak poništenja dijela upisa koji je nezakonit, a samim tim i povrat vlasništva Republici Hrvatskoj. Cjelokupnu prikupljenu dokumentaciju Povjerenstva treba proslijediti nadležnim državnim institucijama na postupanje, prijedlozi su upućeni Hrvatskom saboru.

RASPRAVA

U ime predlagatelja Izvješće je obrazložio na sjednici Hrvatskoga sabora predsjednik Povjerenstva **Anto Đapić (HSP)**. Povjerenstvo je temeljem Odluke tražilo i prikupljalo čitav niz potrebnih materijala, pozivalo svjedoke koji su imali saznanja o ovom problemu a nakon šestomjesečnog rada Povjerenstvo je sve to sublimiralo u svojim zaključcima i prijedlozima mjera. Zahvalio je svim članicama i članovima Povjerenstva na korektnom radu, iako je bilo na kraju razilaženja u zaključcima, to nije umanjilo činjenicu da je u radu bila izvanredna atmosfera, da se moglo upoznati s brojnim problemima privatizacije u Hrvatskoj i stanju brodogradnje u Hrvatskoj, posebno u Brodogradilištu "Viktor Lenac", rekao je, među ostalim.

Otkrivena "topla voda"

Antun Kapraljević (HNS) govorio je o ovom Izvješću u ime Kluba zastupnika HNS-a PGS-a. Nakon šest mjeseci rada Istražno povjerenstvo je otkrilo vrlo značajnu stvar, a to je da kad otvorite crvenu pipu iz nje teče topla voda. Točnije, otkrili su ono što svi mi, a i svi građani u ovoj državi znaju - da su sustavno pljačkani i da su ostali bez novca koji su uplatili u državni proračun, rekao je naglasivši da je prva i najveća pljačka u Hrvatskoj bila pretvorba i privatizacija a malo manja stara devizna štednja.

Bez obzira na to što se priča da je sve legalno i što je provedeno u skladu sa zakonom sramotna je činjenica, drži zastupnik, da je gospodin Vrhovnik u jednoj godini primio 690 000 dolara, što plaća to naknada za što bi s prosječnom plaćom radnik morao raditi 69 godina. Dobili smo opsežan materijal na kojem je povjerenstvo radilo šest mjeseci, dva potpuno različita izvješća plus treće ako se uzme očitovanje gospodina Vrhovnika koji sve to pobija, a što smo postigli, ništa. Jer, dio Povjerenstva kaže da je Vlada napravila krivo a drugi dio, s izdvojenim mišljenjem to pobija i kaže da je Vlada napravila pravo. I ispada da je gospodin Vrhovnik, koji pobija jedno i drugo, jedini u cijeloj priči u pravu. A Izvješćem nije dokazano, a što je bio zadatak, zašto je "Viktor Lenac" otišao u stečaj. I sada se građani s pravom pitaju zašto smo osnovali Povjerenstvo, je li to bila politička igra, da li Povjerenstvo nije bilo sposobno ili je to namjerno napravljeno na ovaj način da se zamagli i napravi nekakav slučaj koji jedino može iziritirati građane jer su oni jedini u toj priči oštećeni.

Treba li to nama, zar ne bi bilo poštenije da netko izađe pred građane i kaže gospodo, opljačkani ste ali vas više nećemo i ne damo pljačkati, pitao je, među ostalim zastupnik. To bi bio način, a sada bi u brodogradilištu trebali "upucati" novih 800 milijuna kuna.

A zaključci ovog Izvješća su tek otkrivanje tople vode koju su gospoda u

Povjerenstvu nakon šest mjeseci otkrila da postoji bankovna tajna i da se predlaže Državnom odvjetništvu da radi svoj posao. U najmanju ruku ovo je sramota za sve nas i išli smo samo građanima još više reći vas se pljačka i dalje. Zbog toga Klub zastupnika HNS i PGS-a ne može podržati ovakvo Izvješće.

Pomoći da "Lenac" opstane

Damir Kajin (IDS) javljajući se u ime Kluba zastupnika IDS-a najprije je rekao da se i danas u nekim tvrtkama, primjerice u "Plivi", dijele plaće spomenutog iznosa.

Svima nam je jasno da je pokretanje ovog Povjerenstva bilo prvenstveno motivirano sukobom stara i nova vlast, i ponovilo se ono što je bilo na djelu i ranije, kad se naprosto sve zlo ovog svijeta s jedne vlasti prebacivalo na drugu, rekao je. Ni ovdje se neće ništa dogoditi akterima jedne od najprozivanijih privatizacija u RH. Nije se ništa dogodilo Kutli, neće se ništa dogoditi ni Vrhovniku. Jednom riječju privatizacija, pa tako i ova "Viktora Lenca" iz 1992. je bila kriminal, pretvaranje ničijeg u nečije, izabran je pojedinac koji je u nomenklaturi ove ili one vlasti imao nekakvo istaknuto mjesto i započeo je hod po oštrici noža koji je na kraju doveo do sloma ili stečaja brodogradilišta, rekao je, među ostalim, dodajući da je gro menadžera, koji su proglašavali menadžerima godine u Hrvatskoj bili oni koji su potom izazvali velik krah svojih tvrtki, što je također anomalija hrvatske tranzicije.

Nažalost, od pretvorbe "Viktora Lenca" prošlo je 13 godina i danas se samo može plakati nad sudbinom Brodogradilišta a na kraju imamo i paradoks da su se mediji u konačnici solidalizirali s Vrhovnikom a ne s Povjerenstvom, i to je tragedija.

Povjerenstvo je raskrinkalo način pretvorbe na hrvatski način i danas o tom Brodogradilištu sve znamo, putove novca itd. Ovo Povjerenstvo je bilo nužno, smatra zastupnik, a jedino što zamjera predsjedniku Povjerenstva je što nisu pozvani na svjedočenje stranci.

Međutim, "Lenac" nije smio u stečaj, trebalo ga je podržaviti, tretirati ga kao nelikvidno brodogradilište a ne izvoditi na račun radnika i kooperanata neke predstave. I naša ostala četiri brodogradilišta završila su 2004. godinu s manjkom od oko devet milijardi kuna. Država mora pomoći hrvatskoj brodogradnji jer je to najmanja šteta i u tom smislu trebala je pomoći "Lencu" a kada već nije onda ga je trebala prepustiti "Uljaniku" i treba učiniti sve da opstane.

Svima nam je jasno da je pokretanje ovog Povjerenstva bilo prvenstveno motivirano sukobom stara i nova vlast, i ponovilo se ono što je bilo na djelu i ranije, kad se naprosto sve zlo ovog svijeta s jedne vlasti prebacivalo na drugu.

Klub zastupnika IDS-a glasovat će za ovo Izvješće, a što će učiniti Odvjetništvo ne znamo, no na Saboru sigurno nije da nekome sudi, rekao je na kraju.

Traže se imena i prezimena

Naša očekivanja su bila puno veća kad je krenula ova akcija Povjerenstva nego što je količina dokumenta i istina o nama u ovom materijalu, rekao je **Frano Piplović (DC)**. Sada raspravljamo o ovom Izvješću u tisku je informacija da je pitanje "Lenac" u stečaju riješeno ili da se rješava i da će državno poduzeće "Uljanik" kupiti "Lenac" a time vjerojatno i njegova dugovanja pa je pitanje znači li to nova državna jamstva da bi se ovo poduzeće u stečaju pokrenulo.

Čini se da nismo puno doznali osim onog što smo znali na samom početku a zastupnik je očekivao, kaže, a vjeruje i hrvatska javnost, tko je taj, imenom i prezimenom, tko je potpomagao, podupirao da pojedinac dođe u vlasništvo ovakve tvrtke kao što je "Viktor Lenac" i koji su stvarni razlozi da su se, una-

toč upozorenjima, davala takva državna jamstva "Lencu".

Doznali smo da je osim loših strateških odluka Uprava "Viktora" dostavila Vladi i HBOR-u neistinite i slabo obrađene financijske podatke, a u predloženim zaključcima izrijeком se navodi da je bilo dosta netočnosti, podvala, neistina pa zastupnika zanima tko su te osobe, imenom i prezimenom, koje su netočno prezentirale Vladi RH stvarno stanje, primjerice u slučaju broda "Kraka". Cijeli ovaj šestomjesečni trud Povjerenstva dao bi rezultate i ispunila bi se njegova svrha da se zna tko je sa svojim (ne)znanjem, propustima, omogućio ovakvu jednu pljačku, jedno propadanje poreznih obveznika. To bi trebali znati jer takve osobe su možda i dalje u ovoj dvorani, u današnjim strukturama vlasti i mogu se pojaviti u nekom drugom slučaju i time nanijeti novu štetu hrvatskoj državi, rekao je, dodajući da se ne bi složio da je gospodin Vrhovnik jedini kriv za sve ovo. Ako ne budemo doznali imena i prezimena svih tih velestručnjaka ispast će da je "vuk pojeo magare".

Jamstva plod političkih odluka

Emil Tomljanović (HDZ) izvijestio je da Klub zastupnika HDZ-a prihvaća ovo Izvješće, naravno u onom dijelu koji ne obuhvaća izdvojena mišljenja jer ona, po stanovištu ovog Kluba, ne odgovaraju činjenicama koje je utvrdilo Povjerenstvo.

Osvrnuo se na utvrđene zadatke Povjerenstva te rekao da iz predočenog materijala nedvojbeno proizlazi da je Povjerenstvo izvršilo svoju zadaću i to na zakonom propisan način. Kad se analiziraju predloženi zaključci očigledno je da oni odražavaju činjenice koje je Povjerenstvo tokom svog rada ustanovilo pa tako i ono da državna jamstva nisu odobravana temeljem nužnih gospodarskih i financijskih analiza već u konačnici kao plod političkih odluka Vlade RH, u što se uklapa i nalaz Državne revizije.

Klub zastupnika HDZ-a podupire i predložene mjere (nije prijedlog da se

Državno odvjetništvo obveže već da nastavi postupati u konkretnom predmetu), rekao je, među ostalim.

Josip Vresk (HSS) javio se u ime Kluba zastupnika HSS-a čije je načelno pitanje (zastupnik je bio član Povjerenstva) zbog čega toliko istražnih povjerenstava i njihova hiperprodukcija u Hrvatskom saboru. Točno je da je Hrvatski sabor osnovao svojom odlukom ovo Povjerenstvo no zastupnik je već tada bio začuđen, kaže, zacrtanim zadaćama. Smatra da nije presudno tko su stvarni vlasnici Brodogradilišta "Viktor Lenac" i da je Povjerenstvo jedino trebalo utvrditi razlog izdavanja državnih jamstava kreditorima. A zastupnik odgovorno tvrdi da dobivanje tih jamstava nije bilo zbog prijateljskih veza između vlasnika "Viktora Lenca" i određenih članova tadašnje Vlade već su razlozi bili gospodarski. Tvrdi da je Vlada učinila dobro što je procijenila da su potrebna ta jamstva.

S obzirom na činjenicu da je privatnom brodogradilištu izdano državno jamstvo svi smo uzeli kriterij da država to ne bi trebala već izdavati jamstva jedino trgovačkim društvima koja su u (pretežnom) vlasništvu RH. No, kriterij bi trebao biti gospodarske naravi i državna jamstva bi se trebala izdavati onom trgovačkom društvu koji ima program, prije svega izvozni, i koje se bavi proizvodnjom a kriterij državno ili privatno nije neki gospodarski kriterij, rekao je, među ostalim, dodajući da bi se došlo do vrlo čudnih podataka u vezi s izdanim državnim jamstvima trgovačkim društvima koja se ne bave proizvodnjom, koja su pred stečajem itd.

Na kraju je ponovio da je, po njegovom mišljenju, ključni zadatak Povjerenstva bio samo jedan, je li netko iz Vlade pogodio "Viktoru Lencu" u dobivanju državnog jamstva, i u vezi s tim on odgovorno tvrdi da to nikome nije padalo na pamet i da su razlozi bili gospodarske naravi.

Osuda propusta

Slavko Linić (SDP) najprije je izvijestio da Klub zastupnika SDP-a ne podr-

žava i da osuđuje evidentirane činjenice oko propusta u privatizaciji, malverzacija u privatizaciji i hrvatske prakse u privatizaciji i pokušava čak predlagati Saboru sankcioniranje unatrag takvih postupaka. Klub zastupnika SDP-a ne prihvaća hrvatski način privatizacije i način gospodina Vrhovnika u "Viktoru Lencu". Osuđuje enormne isplate plaća koje su isplaćuju iz dobiti poduzeća, pa time i ogromne isplate menadžera u "Viktoru Lencu".

Isto tako SDP se uvijek zalagao za zaštitu pomorskog dobra, ali ne samo u vezi s "Lencem" gdje je bio upis vlasništva na dijelu pomorskog dobra, i smatra da treba poništiti zaključak da Državno odvjetništvo treba odraditi svoj dio posla. Osuđujemo i ponašanja u "Lencu" do 1998. godine (što piše u Izvješću Povjerenstva), a tu je i pitanje je li Vlada trebala intervenirati 2001. kada je "Viktor Lenac" s tisuću zaposlenih i kooperantskih tvrtki upao u krizu. Ocjenjujemo da je posao Vlade bio uključiti se u rješenje krize "Viktor Lenac" ali i da je Vrhovnik sa svojom ekipom bio nesposoban voditi kriznu situaciju od 2001. do 2003. godine, ocjenjujemo neodgovorno ponašanje vlasnika, no još uvijek smatramo da je Vlada trebala intervenirati. Naši su odgovori jasni, nikada Vrhovnik nije bio "Viktor Lenac" niti tisuću zaposlenika, rekao je, među ostalim.

Zatim je govorio o zadacima Povjerenstva, većinskim vlasnicima "Viktora Lenca", nalazima Revizije o "Lencu", te naveo da se i ovaj Klub zastupnika slaže da je odluka Vlade bila politička odluka odobravanja sredstava "Lencu" jer je u kriznim trenucima trošila sredstva poreznih obveznika, za što jedni smatraju da je povod bio razvoj i socijala a drugi ne žele reći kakav je razlog bio, i to se ne vidi iz ovog Izvješća. Zašto dvostruki pristup u Izvješću, zašto se u nedoumicama ne navode datumi a podaci su vrlo jasni što je bilo do 1999. godine, pitao je.

Pokazali smo da su na prvom mjestu politički obračuni i sada to ovim Izvješćem ponovno činimo a nemamo odgovor što će biti preustroj radnika "Lenca".

Mi ovim Izvješćem šaljemo poruku vlasnicima "Lenca" niste vi krivi, kriva je Vlada naklonjena SDP-om miljenika, krivi su glupi i nesposobni činovnici koji su pisali izvješća, a nigdje krivice stvarnih vlasnika, rekao je na kraju.

U ispravku netočnog navoda predgovornika **Jure Bitunjac (HDZ)** rekao je da SDP ne samo da nije riješio problem privatizacije iz 90-tih godina nego je i na neki način kroz stečajeve, usmjerenom privatizacijom to multiplicirao, a **Josip Đakić (HDZ)** da netočnost tvrdnje da Klub zastupnika SDP-a ne podržava hrvatski način privatizacije i dijeljenje enormnih plaća u "Lencu" opovrgavaju jamstva baš te SDP-ove Vlade za kredite kojima su se umjesto konsolidacije brodogradilišta punili džepovi Uprave i menadžmenta uz obostranu korist. **Marijan Bekavac (HDZ)** ocjenjuje uzaludnim ovaj demagoški nastup jer da su nesposobni bili koji su Vrhovniku dali toliko novca iz Proračuna za privatno brodogradilište bez ekonomske računicе. **Ivo Lončar (neovisni)** naglašava da su stečaj "Lenca" i Povjerenstvo pokazali da se je u Brodogradilištu dogodio neviđeni kriminal uz potporu tadašnje koalicijske Vlade u kojoj je bio potpredsjednik gospodin Linić.

Nenad Stazić (SDP) upozorio je na povredu Poslovnika jer da ovo nisu bili ispravci već rasprava.

Zatim je uslijedila pojedinačna rasprava.

Nastoji se jamstva prepustiti zaboravu

Krunoslav Markovinović (HDZ) kaže da o sudbini državnih brodogradilišta odlučuje politika gdje nije presudna samo profitabilnost nego i zaposlenost radnika, prateća industrija i obrt itd., a za privatizirano brodogradilište ne mogu biti jednaki kriteriji. Povjerenstvo je dobilo zadatak istražiti apsurdnost odluka bivše koalicijske Vlade koja je privatizirano brodogradilište "Viktor Lenac" obilno i bez kriterija darivala državnim jamstvima, pojednostavljeno, poklanjala brodogradilištu državni novac svjesna neminovnosti stečaja.

Tadašnji državni dužnosnici i danas mahom saborski zastupnici nastoje što prije prepustiti zaboravu sve pogodnosti kojima su obdarivali povlaštene tvrtke u vlasništvu dužnosnika, kumova, rodbine i prijatelja, rekao je, dodajući da su zastupnici tih koalicijskih stranaka u prethodnom razdoblju koji sada pomno prate sve odluke današnje vlasti šutili kad se Vlada Ivice Račana razbacivala državnim novcem, kada je kriterij bio kumstvo i partijska pripadnost.

Govorio je o tome koliko je gutalo eura preinaka broda "Kraka", financiranja II faze razvoja Brodogradilišta, itd. te citirao nalaz Povjerenstva da su državna jamstva u konačnici plod političkih odluka vlade i resornih ministara.

O sudbini državnih brodogradilišta odlučuje politika gdje nije presudna samo profitabilnost nego i zaposlenost radnika, prateća industrija i obrt itd., a za privatizirano brodogradilište ne mogu biti jednaki kriteriji.

Slavko Linić (SDP) u svojoj replici kaže da se želi poručiti da tisuću radnika treba biti kažnjeno što je Vrhovnik član SDP-a i da to trgovačko društvo ne treba pomagati, a on smatra da tisuću radnika treba rješavati Vlada. **Krunoslav Markovinović (HDZ)** odgovorio je da je normalno da su svi osjetljivi na zapošljavanje radnika, uvijek smo za radnike, ali da je pitanje bi li se s tim novcem mogli plaćati radnici još dugi niz godina i gdje je taj novac završio. Uz to, sporno je koliko je zapravo domaćeg materijala ugrađeno u brodove i je li stvarno riječ o zaštiti domaće industrije.

Dražen Bošnjaković (HDZ) kaže da statistike govore da smo mi narod koji se olako voli zadužiti, koji olako izdaje jamstva. Prema Izvješću čini se da je i naša Vlada u ono vrijeme prilično olako dala jamstva, i, iako zastupnik cijeni brigu za radnike, misli da su u ovom slučaju procjene bile loše, i da je prije

donošenja tih odluka trebalo sagledati da "Lenac" nije Vrhovnik i da Vrhovnik nije sposoban sa svojim menadžerima izvesti "Lenac" iz krize. Trebala je ozbiljnija analiza poslovanja, angažirati ozbiljnije revizorske kuće i Vlada je trebala uzeti u obzir da se radi o 9 000 dolara plaće, godišnjim primanjima od 690. 000 i vidjeti s kim pregovara.

Izvješće je odgovorilo na pitanja koja su postavljena i iz toga treba izvući pouke.

Slavko Linić (SDP) odgovorio je da je Vlada pregovarala samo s IFC-em kao predstavnikom većine vlasnika a i da nema razlike u jamstvima datim "Lencu" i onim jamstvima sadašnje Vlade, dok **Dražen Bošnjaković (HDZ)** naglašava da kod ovakvih stvari nije dovoljan samo razgovor s vlasnicima već da Vlada mora imati podatke jake neovisne revizorske kuće.

Obračunati se s vlasnicima

Slavko Linić (SDP) u svoj se raspravi najprije osvrnuo na optužbe koje mu je sa saborske govornice uputio zastupnik Glavaš (da je lopov, terorist itd.) u ime određenog kruga. A ovo Izvješće treba progurati, u njemu malo smeta mijesanje činjenica jer Državna revizija jasno veli da nema zloraba. Osjeća krivicu, kaže, jer je puno državnog novca potrošeno na "Lenac" a nije se uspjelo i očito da je stečaj trebao biti ranije otvoren (to je ovisilo o Upravi i vlasnicima). I to je krivica, dodao je, među ostalim.

Umjesto da mi i hrvatska Vlada koristimo dokumente u obračunu s bivšim vlasnicima "Lenaca", koji nemaju pravo na prodaju te imovine i da se obračunavamo s tim neodgovornim vlasnicima mi ćemo se opet politički prepucavati, opet pokušavati politički degradirati pojedine sudionike u tom procesu a pravi će krivci nastojati od jednog trulog doka izvući i zadnju kunu da je ne ostave Hrvatskoj.

Ivo Lončar (neovisni) odgovara da ne treba progurati "ovo problematično Izvješće" nego sve vinovnike tog nečasnog djela koji se dogodio u "Viktoru Lencu", kao i u svim hrvatskim kradama, treba staviti tamo gdje im je mjesto, iza rešetaka.

Šime Prtenjača (HDZ) najprije je rekao da nije baš bio sretan kad je izabran za člana ovog Povjerenstva. U nastavku je govorio o radu tog tijela naglasivši da je bilo teško doći do određenih informacija. U tom okviru naveo je uopće odnos prema zastupnicima (za sve krivi u ovoj državi) što je gospodin Vrhovnik rekao za Povjerenstvo (grupa nesposobnih itd.). A on je podizao kao predsjednik Uprave "Viktora Lenca" brojne kredite i jamstva (zastupnik ih naveo), pregovarao s nizozemskom kompanijom i ugovorom prenosi sva prava i obveze na tu kompaniju, a drži lekciju o moralu. Zastupnika posebno pogađa što dio javnosti podržava njega i njemu slične, a za radnike koga danas briga, rekao je, među ostalim.

Slavko Linić (SDP) ponovio je da "Viktor Lenac" i njegovi radnici ne mogu plaćati za neodgovornost, nezakonitost, propuste i moralno upitne radnje svog menadžmenta, **Šime Prtenjača (HDZ)** dodao je da je netko već tada trebao dovesti u pitanje davanje pomorskog dobra kao jamstva.

Nisu bili politički razlozi

Dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** kaže da se ne može poreći da razvojni projekt "Lenca" u zadnjoj fazi, podržan državnim jamstvima nije uspio. Smatra da krivica onih koji su omogućili ta jamstva uopće nije upitna i da radi toga Povjerenstvo nije trebalo osnivati. A ovdje je bitno koja je poruka zaključaka Povjerenstva, poruka koju daje Sabor.

Zastupnik poriče da se bivša Vlada, barem što se njega tiče, vodila poli-

tičkim razlozima a ne ekonomskim u odobravanju tih jamstava. Šire govoreći o tome naglasio je da su se jamstva davala kad je iza njih stajala poslovna banka koja je i verificirala odnosni projekt. A na kraju utrošena su namjenski, za plaće, za dobavljače, ali to ne opravdava činjenicu da je cijeli projekt "Lenca" završio loše.

Od 2000. do 2003. godine bilo je šest posto neuspješnih jamstava i to je manje nego ikada prije, odličan rezultat, a državna jamstva su uvijek na stanovit način rizična.

U ime predlagatelja Izvješća **Emil Tomljanović (HDZ)** citirao je dokumente Ministarstva gospodarstva iz veljače 2003. upućene Ministarstvu financija kojem je tada bio na čelu dr.sc. Crkvenac i rekao da sve što je rekao predgovornik, da odluke nisu imale veze s politikom, ne odgovara istini.

Antun Kapraljević (HNS) je u petminutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika HNS-a PGS-a naglasio da ne vjeruje da je gospodin Vrhovnik svojevrsna žrtva privatizacije već smatra da je veliki dobitnik. Time što je inkasirao 690 000 dolara u jednoj godini izigrao je zakone u RH i zanima ga je li Vlada znala, kad je davala jamstva, za tolike isplate. Ako je znala tada je podržavala izigravanje zakona, smatra. A da bi se ispravila nepravda učinjena RH traži od gospodina Vrhovnika da za 690 000 dolara obračuna i uplati oko 700 000 dolara plus kamate doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje i namiri dug prema Domovini.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor prihvatio (72 glasa "za", četiri "suzdržana", 15 "protiv") Izvješće s prijedlogom mjera Istražnog Povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s izdanim državnim jamstvima kreditorima privatnog društva brodogradilište "Viktor Lenac", d.d. Rijeka.

Đ.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI I DOPUNI ODLUKE O REDOSLIJEDU I DINAMICI PRIVATIZACIJE INA INDUSTRIJE NAFTE d. d.

Suglasnost za odgodu prodaje dionica INA-e

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o redoslijedu i dinamici privatizacije INA Industrija nafte d.d., čiji je predlagatelj Vlada RH. Ovom Odlukom produžuje se rok u kojem će započeti postupak javne prodaje dionica INA-e do 31. prosinca 2005. godine.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, državnog tajnika Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva **Vladimira Vrankovića**. Rekao je da prema Zakonu o privatizaciji INA-industrija nafte redoslijed i dinamiku privatizacije utvrđuje Vlada RH uz suglasnost Hrvatskoga sabora.

Prema Odluci Vlade RH od 5. svibnja 2004. godine potvrđeno je da će postupak javne prodaje dionica INA-e početi najkasnije u roku 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Odluke, a to je 4. lipnja 2005. godine. Kako je isti postupak veoma složen i dugotrajan moguće je da se neće moći udovoljiti ovom roku, te je potrebno isti produžiti kako je to predloženo ovim Prijedlogom odluke, tj. do 31. prosinca 2005. godine, rekao je Vranković.

Isto tako, za postupak prodaje dionica putem javne ponude dionica potrebno je odabrati glavnog koordinatora, koji bi u ulozi savjetnika pomagao Vladi RH da provede taj postupak. Pod pretpostavkom da će se javna ponuda dionica provoditi na domaćem i stranom tržištu vrijednosnica potrebno je raspisati i međunarodni javni natječaj za odabir glavnog koordinatora, a za što je potrebno izvjesno vrijeme,

rekao je Vranković. Znači, to je razlog za produženje roka po prethodno donesenoj odluci, zaključio je Vranković.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke, a na njen tekst Odbor nema primjedaba.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu razmotrio je Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o redoslijedu i dinamici privatizacije INA-Industrije nafte d.d. koju je predsjedniku Sabora radi davanja suglasnosti podnijela Vlada RH. Odbor je o navedenoj Odluci raspravljao u svojstvu matičnog radnog tijela. Uvodno izlaganje podnio je predstavnik predlagatelja. U raspravi je dana sugestija Vladi RH po kojoj bi Odlukom trebalo utvrditi kriterije koji se odnose na uvjete pod kojima dio pobrojanih subjekata u članku 1. točka 4. Odluke (hrvatski državljani s pravom prvenstva) mogu koristiti dionice INA-Industrija nafte d.d. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno donio Zaključak u kojem predlaže da se da suglasnost na Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o redoslijedu i dinamici privatizacije INA-Industrija nafte d.d.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi državnog tajnika **Vrankovića**, otpočela je rasprava po ključnim pitanjima zastupnika.

Privatizacija INA-e se mogla provesti

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Ivica Pančić (SDP)**. Rekao je da Klub uzima u obzir razloge poradi kojih dola-

zi do odgađanja prodaje dionica INA-e, naime, zbog složenosti i drugih razloga, međutim, i dalje ostaje pitanje zašto godinu dana nije bilo dovoljno da se postupak provede. Klub smatra da se privatizacija INA-e mogla provesti, "posebno ako se sjetimo obećanja aktualne Vlade na početku mandata o ubrzanju privatizaciji cjelokupnog portfelja, svih državnih poduzeća".

Kada će hrvatski branitelji dobiti udjele u Fondu hrvatskih branitelja ako privatizacija velikih državnih poduzeća ide ovako sporo.

Zadržao se na jednom od konkretnijih razloga odgađanja privatizacije INA-e, a to je dodjela dividendi. U Zakonu o privatizaciji INA-e stoji da će se privatizacija INA-e provesti među ostalim i prijenosom bez naknade 7% dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, te prodajom do najviše 7% dionica zaposlenima i ranije zaposlenima u društvima koja čine INA grupu pod posebnim pogodnostima koje će utvrditi Vlada RH.

Članak 5. Zakona o privatizaciji INA-e kaže da je dividenda ostvarena na temelju dionica u vlasništvu RH prihod državnog proračuna, a u drugom stavku se kaže da nije prihod državnog proračuna dividenda ostvarena od dionica koje će biti temeljem zakona prenesene bez naknade, znači dionice koje će se dodijeliti hrvatskim braniteljima.

Zastupnik kaže da bi to bilo u redu da nemamo iskustva s privatizacijom, odnosno s dodjelom dionica i dividendi HT-a. "Dodjelu tih dionica, odnosno

dividendi HT-a Fondu hrvatskih branitelja Vlada je krila kao zmija noge sve do prije nekoliko dana kada smo konačno od Vlade mogli čuti da su morali prvo izmijeniti zakon koji je prošli saziv Sabora donio, Zakon o Fondu za hrvatske branitelja koji u jednom dijelu nije bio dobar". Pančić je rekao da se ovo obrazloženje može prihvatiti. Potom su prebačene dionice HT-a u Fond branitelja što je činjenica. "Prvi put je priznato da dividenda za koju su svi do jučer tvrdili da pripada Fondu hrvatskih branitelja, sada se kaže da ta dividenda pripada državnom proračunu, a radi se o nekih 140 milijuna kuna ugrubo, što će reći da ono što je Vlada dala, to je i uzela".

Izrazio je bojazan da će se isto zbiti i sa dividendom INA-e, dodajući da očekuje i da udruge branitelje iz Domovinskog rata koje participiraju, tj. imaju većinu u Upravnom odboru Fonda za hrvatske branitelje također jasno kažu svoje stajalište slažu li se s takvim mjerama Vlade.

Slijedeće pitanje je kada će hrvatski branitelji dobiti udjele u Fondu hrvatskih branitelja ako privatizacija velikih državnih poduzeća ide ovako sporo. A još mu se manje izglednim čini ostvarivanje prava na udjele zaposlenicima. Naime, u pitanju HT-a, nakon što su branitelji dobili 7% dionica isto traže i radnici, ali većinski vlasnik ne dopušta definiranje cijene po kojoj bi se prodale dionice HT-a radnicima, a time blokira i sve pregovore između Vlade i sindikata, objašnjava Pančić.

"Ne treba biti previše domišljat pa zaključiti da sve ovo što se događa s HT-om isto će uslijediti i s INA-om".

Hitno prebaciti dionice u Fond branitelja

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je dr. **Tonči Tadić (HSP)**. Podsjetio je da je prošle godine Vlada donijela Odluku koju je potvrdio Sabor da se privatizacija odgodi za jednu godinu. Međutim, prema Zakonu o privatizaciji nakon prodaje 25% dionica INA-e tadašnjem strateškom partneru MOL-u druga faza privatizacije predviđala je

prodaju javnom ponudom 15% dionica domaćim i stranim pravnim osobama, ali i hrvatskim državljanima uz posebne pogodnosti. Napominje da druga faza privatizacije INA-e nije predviđala nikakvog strateškog partnera. Zakonom je bila predviđena dodjela 7% dionica hrvatskim braniteljima i prodaja 7% dionica zaposlenicima INA-e, sadašnjima i bivšima. Konstatirao je da ništa od toga u međuvremenu nije realizirano.

"Očekivali smo da će sredinom prošle godine taj proces uspješno započeti, međutim, u svibnju prošle godine Odlukom Vlade koju je prihvatio Sabor sve to skupa odgođeno je za godinu dana i sada umjesto da od Vlade dočekamo izvješće o učinjenom mi dobivamo zamolbu da se ide u novu odgodu do konca godine".

Klub zastupnika HSP-a ne može podržati ovu Odluku o odgodi postupka predviđenog Zakonom o privatizaciji dokle god Vlada ne podnese izvješće što je u međuvremenu učinila na formiranju Fonda branitelja, načinu njegova vođenja, procjeni vrijednosti INA-e kako bi se znala i vrijednost dionica koja se daje braniteljima u Fond.

Tadić je rekao da u HSP-u smatraju da se radi o tome što je u međuvremenu premijer obećao dionice INA-e umirovljenicima, a što nije bilo predviđeno Zakonom o privatizaciji. Također, svjesni su pritiska i zahtjeva MOL-a da proširi svoj udio u INA-i, ali za sve te zahtjeve prostora u ovolikom broju dionica nema niti to sve skupa dopušta zakon. Stoga je Vlada donijela rješenje da sve odgodi za još šest mjeseci, komentirao je Tadić.

Iz svih tih razloga Klub zastupnika HSP-a ne može podržati ovu Odluku o odgodi postupka predviđenog Zakonom o privatizaciji dokle god Vlada ne podne-

se izvješće što je u međuvremenu učinila na formiranju Fonda branitelja, načinu njegova vođenja, procjeni vrijednosti INA-e kako bi se znala i vrijednost dionica koja se daje braniteljima u Fond.

"U situaciji u kojoj je hrvatska država, mi se bojimo da će se kompenzacija gubitaka u proračunu obaviti upravo prodajom dionica INA-e, a da u svemu tome kratkih rukava mogu ostati hrvatski branitelji". HSP inzistira da se striktno poštuje zakon i obveze predviđene zakonom, da se najhitnije prebace dionice u Fond hrvatskih branitelja i ne prihvaćaju nikakve izlike niti isprike zašto to nije do sada učinjeno. "Imali ste godinu dana vremena to učiniti, a HSP neće ovu Odluku prihvatiti", zaključio je Tadić.

Odgoda nije nužna

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Antun Kapraljević (HNS)**. Osvrnuo se na situaciju sa HT-om rekavši da se isto događa i sa INA-om. Ne vjeruje da je odgoda nužna, već smatra da se u svakom slučaju ovo moglo riješiti. "Branitelji su mogli dobiti svojih 7%, zaposlenici su mogli dobiti 7%, međutim, sada se postavlja i treći sudionik u toj podjeli, a to su umirovljenici, vjerojatno je i njima obećano nekakvih 7%, pa se sada traži prolongacija da se ustvari od toga ništa ne napravi".

Naglašava da kada bi ta prolongacija bila u cilju toga da se postigne što veća cijena on bi ju u svakom slučaju podržao.

Klub podržava međunarodni javni natječaj za odabir savjetnika ili više njih radi pripreme i provođenja postupka javne ponude dionica INA Industrija nafte d.d.

"Bojim se da ovo sve odgađamo, a da efekti te odgode ne budu nikakvi, tj. da svoje blago koje prodajemo prodamo u besćenje iz jednostavne činjenice da je proračun prazan i da želimo napuniti proračun".

Postupak javne prodaje je trebao započeti

Mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** rekao je da relativno benigna Odluka o izmjeni i

dopuni Odluke o redoslijedu i dinamici privatizacije INA-e zapravo razotkriva čitav niz propusta i ukazuje na nepravilnosti koje nije dobro da imamo bez obzira tko je na vlasti. Naglasio je da se iz priloženih materijala vidi "nešto što je nevjerojatno", a to je da se Odluka o izmjeni Odluke o redoslijedu i dinamici privatizacije INA-e mijenjala zaključkom, odnosno, odluka kao pravni akt se mijenja zaključkom koji nije pravni akt. Odluka od 5. svibnja 2004. godine se mijenjala zaključkom od 13. svibnja 2004. godine. Arlović ističe da to nije dobro, ali da je potpuno jasno zašto se to dogodilo. Naime, da je bila izmjena i dopuna Odluke onda bi se morala tražiti suglasnost Sabora.

Drugo na što je upozorio je činjenica da je rok kojim je trebalo započeti privatizaciju i postupak prodaje dionica na temelju javnog natječaja istekao. "Odluka je donesena 5. svibnja 2004. godine, a ako prihvatimo činjenicu čak i da je zaključkom izmijenjena i dopunjena 13. svibnja 2004. godine, a odluka piše stupa na snagu davanjem suglasnosti Sabora, danas je 20. svibnja, zašto mi o ovome raspravljamo, Odluka je istekla, trebalo se početi primjenjivati".

Napokon, postavlja se pitanje zašto se stalno odgađa odluka kojom bi se trebalo osigurati da počne postupak javne prodaje dionica.

Prihodi od privatizacije u Državni proračun

"Činjenica je da je još uvijek na snazi Memorandum između Vlade RH i MMF-a u kojem je jasno propisano i prihvaćena obveza da će se prihodi od privatizacije stavljati u državni proračun, da će se prihodi od dobiti u javnim i državnim poduzećima u kojima država ima 100%-tne udjele ili bilo koje druge, također biti prihodi proračuna". U takvoj situaciji sasvim ozbiljno se otvara pitanje što je s prihodima od dionica koje bi po sili Zakona o privatizaciji INA-e i ne samo INA-e nego i telekomunikacija trebali pripasti braniteljima ili koje bi trebalo na temelju Zakona privatizirati i omogućiti da ih dobiju građani. Naime,

taj prihod, odnosno i ta dobit postaje sastavni dio proračuna i postaje dodatni instrument osiguranja vraćanja kredita međunarodnog, odnosno javnog duga, komentira Arlović.

Što je s prihodima od dionica koje bi po sili Zakona o privatizaciji INA-e trebali pripasti braniteljima?

Također napominje da je prije godinu dana izmjenom i dopunom Odluke utvrđeno da će se postupak prenošenja 7% dionica hrvatskim braniteljima Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji obaviti odmah po izmjeni Zakona o Fondu hrvatskih branitelja, a Izmjena Zakona o Fondu hrvatskih branitelja uopće nije došla do sada u dnevni red i "praktički mi imamo jednu odluku koja je stavila izvan snage Zakon koji je na snazi".

U Zakonu o Fondu hrvatskih branitelja stoji da oni trebaju dobiti dionice, a u Zakonu o privatizaciji da ne trebaju, a onda se odlukom jednostavno kaže da će se mijenjati Zakon o Fondu branitelja, ali te izmjene i dopune Zakona do danas nema. Na taj način se praktički upravlja ogromnom imovinom koja pripada hrvatskim braniteljima, 7% INA-e je prilično velika imovina, oni njome ne mogu upravljati ni baratati, a u isto vrijeme koristi koje bi po tom osnovu kroz prisvajanje dijela dobiti mogli ostvariti zapravo ne mogu ostvariti, komentira Arlović.

Postavlja pitanje kako se sve to reflektira na funkciju vladavine prava i pravne države kada se odlukom praktički odgađaju primjene i provedbe zakona. "Mislim da ako se već nešto htjelo onda se moralo mijenjati zakon, ako se htjelo mijenjati Zakon o Fondu hrvatskih branitelja onda je trebalo pripremiti izmjenu i dopunu tog Zakona i dostaviti je Saboru".

Zaključno je upitao što će na kraju ostati hrvatskim braniteljima koji stalno iznova čekaju nove izmjene zakona.

Nužnost tehnološke obnove INA-e

Velimir Vranković dao je završni osvrt. Obrazložio je temeljni razlog za donošenje izmjene ove odluke.

Temeljni razlog je "da zaštitimo preostalo blago koje nam je ostalo, znači INA-u kao poduzeće od izuzetne važnosti za gospodarstvo RH". Rekao je da je ova Vlada na početku svog mandata zatekla vrlo loše stanje u INA-i, vrijednost kompanije je počela padati, a tehnološko stanje je bilo zabrinjavajuće. Proizvodi koje je u to vrijeme proizvodila INA nisu bili tako kvalitetni da bi se mogli plasirati na tržištu. Dodao je da je ova Vlada u par navrata prolongirala mogućnost plasmana proizvoda INA-e na tržište jer nisu zadovoljavali kvalitetu koja je propisana zakonom.

Iz svih tih razloga, da bi zadržali vrijednost INA-e i da bi ona kao takva postala regionalni igrač na tržištu jednostavno smo morali tražiti jedan timeout i nismo mogli ići u ubranu privatizaciju kao što je nalogao Zakon o privatizaciji INA-e. Ovo ne znači i ne dovodi u pitanje da se taj Zakon kao takav neće poštivati, odmah nakon što se definira tehnološka obnova same INA-e, naglašava Vranković.

Nažalost, mi smo program tehnološke obnove INA-e dobili prije mjesec dana, i iz tih razloga nismo mogli ići u raspisivanje natječaja, a težina investicijskog zahvata je milijardu dolara. Dakle, temeljni razlog za odgodu je tehničko tehnološke prirode i zadržavanje vrijednosti INA-e da bi se ona mogla što kvalitetnije prodati, naravno ono što je za prodaju, a da bi vrijednost dionica koje će se dodijeliti braniteljima i prodati radnicima bila što kvalitetnija, objašnjava Vranković. Konačno, cilj ove mjere je dugoročni razvoj i pozicija INA-e na ovim prostorima.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 67 glasova "za", 16 "suzdržanih" i 20 "protiv" donijeli predloženu Odluku.
S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Povučen Prijedlog odluke

Hrvatski sabor raspravio je na svojoj sjednici 9. lipnja Prijedlog odluke o imenovanju Ranka Marijana za predsjednika Vrhovnog suda RH koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora uputio predsjednik RH 24. svibnja 2005. godine. Kako je Ranko Marijan svoj izbor uvjetovao postizanjem konsenzusa u Hrvatskom saboru, a tijekom rasprave bilo je vidljivo da on neće biti postignut, Marijan je povukao kandidaturu i o tome obavijestio predsjednika Republike i predsjednika Hrvatskog sabora, da bi potom predsjednik RH izvijestio predsjednika Sabora 10. lipnja da povlači svoj Prijedlog za izbor Ranka Marijana za predsjednika Vrhovnog suda RH. Stoga zastupnici nisu glasovali o ovom izboru.

Predsjednik Republike Hrvatske Stipe Mesić na temelju članka 118. Ustava RH, a u svezi s odredbom članka 32. Poslovnika Hrvatskog sabora podnio je predsjedniku Hrvatskog sabora Prijedlog za imenovanje predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Naime, odredbom članka 118. stavka 2. Ustava RH propisano je da predsjednika Vrhovnog suda RH, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda RH i nadležnog odbora Hrvatskoga sabora, na prijedlog Predsjednika Republike bira i razrješuje Hrvatski sabor. Temeljem navedene ustavne odredbe Predsjednik Republike predložio je da Hrvatski sabor imenuje Ranka Marijana za predsjednika Vrhovnog suda RH koji u potpunosti ispunjava zakonske uvjete utvrđene odredbom članka 32a. i članka 50. Zakona o sudovima.

Opća sjednica Vrhovnog suda RH održana 2. lipnja 2005. godine na temelju odredbe čl. 118. st. 2. Ustava RH jednoglasno je podržala prijedlog da za predsjednika Vrhovnog suda RH bude izabran

kandidat Ranko Marijan, sudac Vrhovnog suda RH.

Kako je Ranko Marijan svoj izbor uvjetovao postizanjem konsenzusa u Hrvatskom saboru, a tijekom rasprave u Hrvatskom saboru 9. lipnja bilo je vidljivo da on neće biti postignut, Ranko Marijan je povukao kandidaturu i o tome obavijestio predsjednika Republike i predsjednika Sabora, da bi potom predsjednik RH izvijestio predsjednika Sabora 10. lipnja da povlači svoj Prijedlog za izbor Ranka Marijana za predsjednika Vrhovnog suda RH.

Odbor za pravosuđe raspravio je na svojoj sjednici Prijedlog odluke o imenovanju predsjednika Vrhovnog suda RH koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora uputio predsjednik RH 24. svibnja 2005. godine. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno utvrdio Prethodno mišljenje, gdje stoji da Odbor podržava Prijedlog predsjednika RH, upućen predsjedniku Hrvatskoga sabora da se za predsjednika Vrhovnog suda RH imenuje Ranko Marijan, diplomirani pravnik.

Razmatrajući prijedlog predsjednika RH, članovi Odbora jednoglasni su u ocjeni da predložena osoba dosadašnjim iskustvom i stručnim radom može odgovoriti zahtjevima i dužnostima predsjednika Vrhovnog suda RH. Nadalje, Odbor je ocijenio da Ranko Marijan ispunjava zakonske uvjete utvrđene odredbama Zakona o sudovima.

U raspravi u ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Klub podržava prijedlog predsjednika Republike Hrvatske koji je dobio suglasnost i potporu opće sjednice Vrhovnog suda da se sudac Vrhovnog suda Ranko Marijan imenuje predsjednikom Vrhovnog suda RH.

IDS suzdržan

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Rekao je da je za pretpostaviti da je ovaj prijedlog "dogovor" i na neki način konsenzus, s jedne strane predsjednika države, a s druge strane predsjednika Vlade i da će imenovanje gospodina Marijana, koji je obnašao jednu od najviših izvršnih funkcija u Vladi bivšeg premijera, proteći bez protivljenja.

Osvrnuo se na kolumnu Zvonimira Čička u Jutarnjem listu od 4. 6. gdje Čičak navodi da je Ranko Marijan pred kraj komunizma sudio u jednom od posljednjih političkih procesa osudivši Dobroslava Paragu na uvjetnu kaznu zatvora zbog njegova opisivanja stanja u najzloglasnijem jugoslavenskom zatvoru na Golom otoku. Također je podsjetio na još neke procese gdje je sudio Marijan.

Kajin smatra da krajem osamdesetih, kada su se već nazirale političke promjene, nije trebalo suditi političkim disidentima, pa samim time nije trebalo suditi niti Dobroslavu Paragi zbog toga što je progovorio o Golom otoku. "Treballo je eventualno suditi onima koji su vodili Goli otok ako su zlorabili svoje zakonske obveze, a ne onima koji su kao djeca poput Parage robijali na Golom otoku". Naglašava da je jedna stvar biti u ono vrijeme samo član Komunističke partije, a sasvim druga stvar je u ime neke ideologije ili nekog režima nekome nanositi nepravde. Zaključio je da će oko ovog imenovanja IDS biti suzdržan. Dodao je da je Marijan svoj izbor uvjetovao konsenzusom u Saboru i da je na sjednici saborskog Odbora za pravosuđe rekao da bez konsenzusa ne bi imao legitimitet za obnašanje te odgovorne dužnosti, pa da u tom slučaju neće prihvatiti dužnost.

I HSP suzdržan

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Anto Đapić (HSP)**. Rekao je da bi njegova rasprava mogla biti slična raspravi Kajina. Kako je kandidat za predsjednika Vrhovnog suda prošao sve procedure do Hrvatskoga sabora za pretpostaviti je da se radi o vrhunskom stručnjaku, međutim, nameću se neka pitanja, a praktički je i sam kandidat otvorio jedno pitanje kada je uvjetovao na Odboru za pravosuđe svoj odabir potpunim konsenzusom u Saboru, komentira Đapić.

"Složio bih se s ocjenama koje je iznio kolega Kajin da sama nazočnost u partiji 90-te godine ne može biti jedini kriterij podupiranja ili ne podupiranja nekog kandidata, ali za predsjednika Vrhovnog suda je iznimno važno da li se u obnašanju te svoje dužnosti držao jasnih i čvrstih načela pravde, pravičnosti i ne sudjelovanja u procesima protiv ljudi koji su imali drugačije političke stavove". I Klub zastupnika HSP-a bit će suzdržan kod glasanja oko izbora Ranka Marijana.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Vilim Herman (HNS)**. Klubovi su uvjerenja da je ovaj Prijedlog prilog povećanju autoriteta institucije Vrhovnog suda, a jednako tako i povećanju pravne sigurnosti, kako pojedinačne, tako i kolektivne, i stoga ga podržavaju.

Dr. sc. **Ivo Banac (neovisni)** osvrnuo se na proceduru izbora za koju kaže da je "krajnje aljkava", jer nije bilo javne rasprave i ne zna se praktično ništa o kandidatu Marijanu, osim stvari koje su sporadično spomenute, da je on bio umiješan u političkim procesima i to ne samo prije 1990. već je bio umiješan u političkom procesu protiv Dobroslava Parage, te protiv Karmen Bašić. Kako se radi o mjestu predsjednika Vrhovnog suda smatra da zastupnici moraju znati sve činjenice da bi mogli zauzeti stav.

Ivo Lončar (neovisni) neće dati svoj glas za izbor Ranka Marijana za predsjednika Vrhovnog suda. Osvrnuo se na informacije preko tiska da je sudac Marijan sudio ljudima zbog mišljenja. "Ako je on u doba komunističke diktature bio

ovisan o onima koji su ga instalirali na te funkcije, bojim se da će i dalje biti ovisan i da neće moći neovisno obnašati najodgovorniju funkciju u hrvatskom pravosuđu".

Ovime je zaključena rasprava.

Kada je na dnevnom redu bilo glasovanje o izboru predsjednika Vrhovnog suda RH, predsjedavajući je rekao da je Predsjednik Republike Hrvatske povukao Prijedlog za izbor kandidata Ranka Marijana, obzirom da je kandidat za predsjednika Vrhovnog suda dao izjavu i kasnije ju i napisao u dopisu i predsjedniku Republike i predsjedniku Sabora da on uvjetno prihvaća izbor pod pretpostavkom da bude postignut konsenzus. Kako nije moguće postići konsenzus po tom pitanju, kandidat je odustao od prihvaćanja kandidature, a predsjednik Republike je obavijestio predsjednika Hrvatskoga sabora da povlači svoj prijedlog, pa stoga neće biti ni glasanja o njegovom izboru, rekao je predsjednik Šeks.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRESTANKU ZASTUPNIČKOG MANDATA ZASTUPNICE SNJEŽANE BIGE FRIGANOVIĆ I POČETKU ZASTUPNIČKOG MANDATA NJEZINE ZAMJENICE IVANE POSAVEC - KRIVEC

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su donijeli Odluku o prestanku zastupničkog mandata Snježane Bige Friganović i početku zastupničkog mandata njezine zamjenice Ivane Posavec-Krivec, sukladno prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva.

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predsjednika Mandatno-imunitetnog povjerenstva **Damira Sesvečana** koji je podnio izvješće Povjerenstva.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo Hrvatskog sabora razmotrilo je na 13. sjednici održanoj 2. lipnja 2005. godine prijedlog za zamjenu preminule zastu-

pnice Snježane Bige Friganović u Hrvatskom saboru koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela koalicija stranaka SDP-a i Liberalne stranke aktom od 31. svibnja 2005. godine.

Kako je Snježana Biga-Friganović izabrana za zastupnicu kao kandidat na listi SDP-a i LS-a u šestoj izbornoj jedinici ova koalicija stranaka je sukladno odredbi članka 12. stavak 1. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor odredila da Ivana Posavec-Krivec kao zamjenica zastupnice u navedenoj izbornoj jedinici započne obnašati zastupničku dužnost umjesto zastupnice Snježane Bige Friganović.

Povjerenstvo je utvrdilo da je smrću zastupnice Snježane Bige Friganović sukladno članku 10. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor prestat o njezin zastupnički mandat i da su na temelju obavijesti koalicije stranaka SDP-a i LS-a o osobi koja će umjesto preminule zastupnice obnašati zastupničku dužnost ispunjeni uvjeti za početak zastupničkog mandata zamjenice zastupnika Ivane Posavec-Krivec.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo je nakon provedene rasprave jednoglasno predložilo Hrvatskom saboru donošenje Odluke o prestanku zastupničkog manda-

ta zastupnice i početku obnašanja zastupničke dužnosti zamjenice zastupnika.

Dana 22. siječnja 2005. godine pretao je zastupnički mandat zastupnici Snježani Bigi-Friganović, a zastupničku dužnost je sukladno članku 9. stavku 2. Poslovni-

ka Hrvatskoga sabora danom 3. lipnja 2005. godine započela obnašati zamjenica zastupnice Ivana Posavec-Krivec.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena i pristupilo se glasovanju. **Zastupnici su jedno-**

glasno, sa 92 glasova "za" donijeli predloženu Odluku sukladno prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva. Potom je uslijedilo davanje prisega zastupnice Ivane Posavec-Krivec.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA, ZAMJENIKA PREDSJEDNIKA I ČLANOVA UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKE ENERGETSKE REGULATORNE AGENCIJE

Zastupnici su većinom glasova donijeli Odluku o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije, čiji je predlagatelj Vlada RH.

Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti (N.N., broj 177/2004) osnovana je Hrvatska energetska regulatorna agencija. Agencijom upravlja Upravno vijeće od pet članova, od kojih je jedan predsjednik Upravnog vijeća, a jedan njegov zamjenik. Odredbom članka 15. stavka 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti utvrđeno je da predsjednika, zamjenika predsjednika i ostale članove Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije imenuje Hrvatski sabor

na prijedlog Vlade RH. Sukladno navedenom, Vlada RH je na sjednici održanoj 5. svibnja 2005. godine utvrdila Prijedlog odluke o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije.

U Prijedlogu odluke stoji da se Tomo Galić imenuje predsjednikom Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije, Darko Pavlović imenuje se zamjenikom predsjednika Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije, a za članove Upravnog vijeća imenuju se: Dubravka Štefanec, dr. sc. Eraldo Banovac i dr. sc. Milan Puharić.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o navedenom Prijedlogu raspravljao je u svojstvu matičnog radnog tijela. Uvodno izlaganje podnio je predstavnik predlagatelja. Bez rasprave Odbor je jednoglasno donio Zaključak kojim podržava donošenje Odluke o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije.

Zastupnici Hrvatskog sabora, bez rasprave, većinom glasova, sa 95 glasova "za" i 11 "suzdržanih" donijeli su Odluku o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije.

S.Š.

IZVJEŠĆA MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA O POKRETANJU KAZNENOG POSTUPKA PROTIV ZASTUPNIKA BRANIMIRA GLAVAŠA, JOZE RADOŠA I VLADIMIRA ŠIŠLJAGIĆA

Sukladno Prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva zastupnici su većinom glasova donijeli Odluku kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Branimira Glavaša po privatnoj tužbi.

Isto tako, sukladno Prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva zastupnici su većinom glasova donijeli Odluku kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Jozе Radoša po privatnim tužbama.

Konačno, sukladno Prijedlogu istog Povjerenstva zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su Odluku kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Vladimira Šišljagića po privatnoj tužbi.

U prikazu ovih izvješća poslužili smo se izlaganjem **Damira Sesvečana (HDZ)**, predsjednika Mandatno-imunitetnog povjerenstva.

Prvo Izvješće odnosi se na zahtjev za odobrenje kaznenog postupka protiv Branimira Glavaša, zastupnika u Hrvatskom saboru. Sesvečan je rekao da se radi o

privatnoj tužbi protiv Branimira Glavaša zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom odnosno uvredom, o čemu je Općinski sud u Zagrebu obavijestio Hrvatski sabor i Mandatno-imunitetno povjerenstvo. Mandatno-imunitetno povjerenstvo zauzelo je stav i predlaže Hrvatskom saboru da donese odluku kojom se uskraćuje davanje odobrenja za pokretanje kaznenog postupka. Stav je Povjerenstva da se ne ukida imunitet zastupnika za kaznena djela protiv časti i ugleda.

Kako nije bilo zainteresiranih za raspravu, predsjednik Šeks ju je zaključio.

Drugo Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva odnosi se na zahtjev za odo-

brenje pokretanja kaznenog postupka protiv Joze Radoša, zastupnika u Hrvatskom saboru. I u ovom slučaju radi se o privatnoj tužbi zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom odnosno uvredom i prijedlog je Mandatnog povjerenstva da se ne daje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka, rekao je Sesvečan.

Ni ovdje nije bilo zainteresiranih za raspravu, pa je odmah i zaključena.

Damir Sesvečan obrazložio je i treće Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Vladimira Šišljagića, zastupnika u Hrvatskom saboru. I ovdje se radi o privatnim tužbama, gdje je skupina privatnih tužitelja podnijela tužbu zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog

klevetom protiv zastupnika Vladimira Šišljagića. S obzirom na to da je stav Povjerenstva kao i u prethodna dva slučaja, da se za kaznena djela protiv časti i ugleda ne daje odobrenje za pokretanje postupka, Mandatno povjerenstvo predlaže da Hrvatski sabor uskrati odobrenje za pokretanje kaznenog postupka.

Ni ovdje nije bilo zainteresiranih za raspravu, pa je ona odmah zaključena.

Sukladno Prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva zastupnici su glasovali o Prijedlogu odluke kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Branimira Glavaša. Odluku su donijeli većinom glasova, sa 102 glasa "za" i 2 "suzdržana".

Potom su glasovali o Prijedlogu odluke Mandatno-imunitetnog povjerenstva kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika Joze Radoša. Ova Odluka donesena je većinom glasova, sa 98 glasova "za", 3 "suzdržana" i 1 "protiv".

Konačno, sukladno Prijedlogu istog Povjerenstva zastupnici su glasovali o Prijedlogu odluke kojom se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv Vladimira Šišljagića. Odluka je donesena većinom glasova, sa 101 glasom "za" i 2 "suzdržana".

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU PREDSJEDNIKA ODBORA ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE BRANIMIRA GLAVAŠA I IZBOR PREDSJEDNICE ODBORA ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE ZASTUPNICE NEVENKE MAJDENIĆ

Prijedlog odluke utvrdilo je 15 zastupnika Kluba zastupnika HDZ-a. Prijedlog je da se dužnosti predsjednika Odbora razriješi Branimir Glavaš, a imenuje umjesto njega zastupnica Nevenka Majdenić.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena.

Prvo su zastupnici glasovali o Prijedlogu odluke o razrješenju Branimira Glavaša, predsjednika Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Odluka je donesena većinom glasova, sa 86 glasova "za", 6 "suzdržanih" i 14 "protiv".

Potom su zastupnici glasovali o Prijedlogu odluke o imenovanju zastupnice

Nevenke Majdenić za predsjednicu tog Odbora. Odluka je donesena većinom glasova, sa 83 glasa "za", 12 "suzdržanih" i 1 "protiv".

S.Š.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
Ružica Šimunović**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Ivana Čerkez, Ana Favra, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavne i odgovorne urednice), Đurda Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora